

Sytuacja demograficzna województwa dolnośląskiego w 2021 r.

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Wrocław – Dolnośląskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by
Agnieszki Ilczuk

Autor opracowania

Author of publication
Piotr Pawliczek

Tłumaczenie

Translation
Grzegorz Pawlaczek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics
Radosław Jung

ISSN 2719-6267

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website
wroclaw.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Przedmowa

Przekazuję Państwu publikację „Sytuacja demograficzna województwa dolnośląskiego w 2021 r.” w ramach serii wydawniczej „Analizy statystyczne”.

Opracowanie zawiera podstawowe dane o liczbie i strukturze ludności oraz ruchu naturalnym i wędrownym na terenie województwa dolnośląskiego.

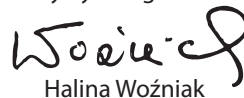
Jest to pierwsza edycja wydana po ogłoszeniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021). Pragnę zwrócić uwagę, że dane za rok 2020 zostały przeliczone na podstawie wyników NSP 2021 i mogą się różnić od wartości przedstawionych w ubiegłym roku.

Zakres tematyczny publikacji obejmuje zjawiska demograficzne zachodzące w województwie dolnośląskim na przestrzeni ostatnich lat. Zaprezentowane w opracowaniu dane statystyczne zostały przedstawione w podziale na powiaty i gminy województwa dolnośląskiego i opatrzone komentarzem analitycznym. Wybrane zjawiska pokazano na tle kraju i innych województw oraz zilustrowano na kartogramach i wykresach.

Szczegółowe informacje o stanie i strukturze ludności oraz o ruchu naturalnym i migracjach dostępne są na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl> → Banki i bazy danych – między innymi w bazie Demografia, w Banku Danych Lokalnych oraz w ramach Platformy Analitycznej SWAiD – Działanie Bazy Wiedzy – Demografia.

Mam nadzieję, że niniejsza publikacja będzie ciekawym źródłem informacji dla czytelników zainteresowanych prezentowaną tematyką.

p.o. Dyrektora
Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Halina Woźniak

Wrocław, grudzień 2022 r.

Preface

I am very pleased to present the next edition of the publication entitled „Demographic situation of Dolnośląskie Voivodship in 2020” in the publishing series of “Statistical analyses”.

The study includes basic data on the number and structure of the population as well as vital statistics and migration in the area of Dolnośląskie Voivodship.

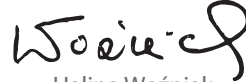
This is the first edition released after the results of the National Population and Housing Census 2021 (Census 2021) were announced. I would like to point out that the data for 2020 has been recalculated, based on the results of the Census 2021 and may differ from those in the previous year.

The thematic scope of the publication covers demographic phenomena occurring in the Dolnośląskie Voivodship in recent years. The statistical data presented in the study are broken down into powiats and gminas of the Dolnośląskie Voivodship and provided with an analytical commentary. Selected phenomena were shown against the background of the country and other provinces and illustrated in cartograms and charts.

Detailed information on the state and structure of the population as well on vital statistics and migration is available on the website of Statistics Poland <http://stat.gov.pl> → Banks and databases – in Demography database etc., in Local Data Bank, and within Analytical Platform SWAiD – Knowledge Databases – Demography.

I hope that the publication will be a useful source of knowledge for the readers interested in the presented issue.

Acting Director
of the Statistical Office in Wrocław

Halina Woźniak

Wrocław, December 2022

Przedmowa	3
Preface	4
Spis tabel.	7
List of tables	
Spis wykresów	8
List of charts	
Spis map	9
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych	11
Symbols	
Ważniejsze skróty	11
Main abbreviations	
Synteza	12
Executive summary	14
Rozdział 1. Stan i rozmieszczenie ludności w układzie terytorialnym	16
Chapter 1. Size of population and its structure in territorial layout	
1.1. Stan ludności w województwie dolnośląskim	16
1.1. Size of population in Dolnośląskie Voivodship	
1.2. Współczynnik urbanizacji w województwie dolnośląskim	21
1.2. The urbanization rate in Dolnośląskie Voivodship	
1.3. Gęstość zaludnienia w województwie dolnośląskim	23
1.3. Population density in Dolnośląskie Voivodship	
1.4. Typologia demograficzna według Webba	25
1.4. Demographics typology according to Webb	
Rozdział 2. Struktura ludności województwa dolnośląskiego.	32
Chapter 2. Structure of population in Dolnośląskie Voivodship	
2.1. Struktura według płci	32
2.1. Structure by sex	
2.2. Struktura według ekonomicznych grup wieku	36
2.2. Structure by economic age groups	
2.3. Starzenie się społeczeństwa.	44
2.3. Population ageing	
2.4. Struktura według edukacyjnych grup wieku	48
2.4. Structure by educational age groups	
Rozdział 3. Ruch naturalny ludności	51
Chapter 3. Vital statistics of population	
3.1. Przyrost naturalny	51
3.1. Natural increase	
3.2. Urodzenia i dzietność kobiet	54
3.2. Births and total fertility	

	Str. Page
3.3. Umieralność	61
3.3. Mortality	
3.4. Trwanie życia	71
3.4. Life expectancy	
3.5. Małżeństwa	72
3.5. Marriages	
3.6. Rozwody i separacje.	77
3.6. Divorces and separations	
Rozdział 4. Migracje	80
Chapter 4. Migrations	
4.1. Migracje wewnętrzne na pobyt stały	80
4.1. Internal migration for permanent residence	
4.2. Migracje zagraniczne na pobyt stały	88
4.2. International migration for permanent residence	
4.3. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemców	94
4.3. Work permits for foreigners	
4.4. Osoby zameldowane na pobyt czasowy oraz mieszkańcy czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania	95
4.4. Persons registered temporarily and residents temporarily absent from place of permanent residence	

Spis tabel

List of tables

Str.
Page

Tablica 1.	Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2021 r	18
Table 1.	Powiats and cities with powiat status in 2021	
Tablica 2.	Gminy w 2021 r	20
Table 2.	Gminas in 2021	
Tablica 3.	Województwo dolnośląskie na tle kraju – liczba ludności, przyrost/ubytek ludności, przyrost naturalny, saldo migracji na pobyt stały.	26
Table 3.	Dolnośląskie Voivodship on the background of the country – population, increase/decrease of population, natural increase, total net migration for permanent residence	
Tablica 4.	Ludność według płci i miejsca zamieszkania.	33
Table 4.	Population by sex and place of residence	
Tablica 5.	Współczynnik feminizacji w 2021 r	34
Table 5.	Rate of feminization in 2021	
Tablica 6.	Mediana wieku według płci i miejsca zamieszkania	36
Table 6.	Median of age by sex and place of residence	
Tablica 7.	Ludność województwa dolnośląskiego według ekonomicznych grup wieku na tle kraju	38
Table 7.	Population of Dolnośląskie Voivodship by economic age groups on the background of the country	
Tablica 8.	Urodzenia żywe w województwach w 2021 r.	55
Table 8.	Live births in voivodships in 2021	
Tablica 9.	Przeciętne dalsze trwanie życia noworodka	71
Table 9.	The average life expectancy	
Tablica 10.	Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy według miejsca zamieszkania w 2021 r.	75
Table 10.	Median age of bridegrooms and brides getting married for the first time by place of residence in 2021	
Tablica 11.	Rozwody według liczby małoletnich dzieci oraz wykształcenia osoby wnoszącej powództwo w 2021 r.	77
Table 11.	Divorces by number of underage children and education of the plaintiff in 2021	
Tablica 12.	Migracje wewnętrzne ludności w 2021 r.	84
Table 12.	Internal migration of population in 2021	
Tablica 13.	Migracje wewnętrzne ludności według płci i stanu cywilnego w 2021 r.	85
Table 13.	Internal migration of population by sex and marital status in 2021	
Tablica 14.	Migracje zagraniczne ludności w 2021 r.	89
Table 14.	International migration of population in 2021	

Spis wykresów List of charts

Str.
Page

Wykres 1. Przyrost rzeczywisty, przyrost naturalny i saldo migracji stałej i czasowej według miejsca zamieszkania w 2021 r.	27
Chart 1. Real increase, natural increase, permanent and temporary net migration by place of residence in 2021	
Wykres 2. Różnica między liczbą kobiet i mężczyzn według wieku w 2021 r.	35
Chart 2. Difference between number of females and number of males by age in 2021	
Wykres 3. Mediana wieku ludności według powiatów	37
Chart 3. Median of age of population by powiats	
Wykres 4. Odsetek ludności według ekonomicznych grup wieku i współczynnika obciążenia demograficznego	41
Chart 4. Population ratio by economic age groups and age dependency ratio	
Wykres 5. Dynamika ludności według edukacyjnych grup wieku	48
Chart 5. Dynamics of population by educational age group	
Wykres 6. Struktura liczby ludności według edukacyjnych grup wieku w 2021 r.	49
Chart 6. Structure of population by educational age group in 2021	
Wykres 7. Dzieci w grupie wieku 0-2 lata.	49
Chart 7. Children in the 0-2 age group	
Wykres 8. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w powiatach w 2021 r.	50
Chart 8. Structure of population by educational age group in powiats in 2021	
Wykres 9. Ruch naturalny ludności	51
Chart 9. Vital statistics of population	
Wykres 10. Współczynnik dynamiki demograficznej	54
Chart 10. Demographic dynamics ratio	
Wykres 11. Współczynnik dzietności ogólnej.	59
Chart 11. Total fertility rate	
Wykres 12. Struktura zgonów według przyczyn w 2021 r.	64
Chart 12. Structure of deaths by causes in 2021	
Wykres 13. Zgony z powodu wybranych chorób układu krążenia	66
Chart 13. Deaths caused by selected diseases of the circulatory system	
Wykres 14. Zgony z powodu wybranych chorób nowotworowych	68
Chart 14. Deaths caused by selected diseases of neoplasms	
Wykres 15. Małżeństwa i rozwody	73
Chart 15. Marriages and divorces	
Wykres 16. Nowożeńcy według płci i wieku w 2021 r.	76
Chart 16. Newlyweds by sex and age in 2021	
Wykres 17. Migracje wewnętrzne ludności	81
Chart 17. Internal migration of population	
Wykres 18. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów w 2021 r.	86
Chart 18. Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants in 2021	
Wykres 19. Migracje międzypowiatowe ludności na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności w 2021 r.	87
Chart 19. Intrapowiat migration of population for permanent residence per thousand population in 2021	
Wykres 20. Migracje zagraniczne ludności	89
Chart 20. International migration of population	

Wykres 21. Migracje czasowe ludności	95
Chart 21. Temporary migration of population	
Wykres 22. Saldo migracji czasowej na 1000 ludności według województw w 2021 r.	97
Chart 22. Temporary net migration of population per thousand population by voivodships in 2021	

Spis map List of maps

Mapa 1. Podział terytorialny województwa dolnośląskiego.	17
Map 1. Territorial division of Dolnośląskie Voivodship	
Mapa 2. Dynamika liczby ludności w powiatach w 2021 r.	19
Map 2. Dynamics of the population in powiats in 2021	
Mapa 3. Współczynnik urbanizacji według powiatów w 2021 r.	22
Map 3. Urbanization rate by powiats in 2021	
Mapa 4. Gęstość zaludnienia według powiatów w 2021 r.	23
Map 4. Population density by powiats in 2021	
Mapa 5. Gęstość zaludnienia według gmin w 2021 r.	24
Map 5. Population density by gminas in 2021	
Mapa 6. Dynamika liczby ludności w 2021 r.	25
Map 6. Dynamics of the population in 2021	
Mapa 7. Typologia demograficzna województw według Webba w 2021 r.	29
Map 7. Demographics typology of voivodships according to Webb in 2021	
Mapa 8. Typologia demograficzna powiatów według Webba w 2021 r.	30
Map 8. Demographics typology of powiats according to Webb in 2021	
Mapa 9. Typologia demograficzna gmin według Webba w 2021 r.	31
Map 9. Demographics typology of gminas according to Webb in 2021	
Mapa 10. Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2021 r.	42
Map 10. Demographic dependency ratio by powiats in 2021	
Mapa 11. Współczynnik obciążenia demograficznego według gmin w 2021 r.	43
Map 11. Demographic dependency ratio by gminas in 2021	
Mapa 12. Indeks starości według powiatów w 2021 r.	45
Map 12. Ageing ratio by powiats in 2021	
Mapa 13. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2021 r.	46
Map 13. Intergenerational support ratio in powiats in 2021	
Mapa 14. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według gmin w 2021 r.	47
Map 14. Intergenerational support ratio by gminas in 2021	
Mapa 15. Przyrost naturalny w powiatach w 2021 r.	52
Map 15. Natural increase in powiats in 2021	
Mapa 16. Przyrost naturalny w gminach w 2021 r.	53
Map 16. Natural increase in gminas in 2021	
Mapa 17. Urodzenia żywe na 1000 ludności według powiatów w 2021 r.	56
Map 17. Live births per thousand population by powiats in 2021	
Mapa 18. Urodzenia żywe na 1000 ludności według gmin w 2021 r.	57
Map 18. Live births per thousand population by gminas in 2021	

Mapa 19.	Współczynnik dzietności ogólnej według powiatów w 2021 r.	60
Map 19.	Total fertility rate by powiats in 2021	
Mapa 20.	Zgony według powiatów w 2021 r	62
Map 20.	Deaths by powiats in 2021	
Mapa 21.	Zgony według gmin w 2021 r	63
Map 21.	Deaths by gminas in 2021	
Mapa 22.	Zgony z powodu chorób układu krążenia według powiatów w 2021 r.	67
Map 22.	Deaths of people due to cardiovascular disease population by powiats in 2021	
Mapa 23.	Zgony z powodu chorób nowotworowych według powiatów w 2021 r.	69
Map 23.	Deaths of people due to neoplasms disease by powiats in 2021	
Mapa 24.	Zawarte małżeństwa (cywilne i wyznaniowe) według powiatów w 2021 r.	74
Map 24.	Marriages (civil and church or religious) contracted by powiats in 2021	
Mapa 25.	Rozwody według powiatów w 2021 r	78
Map 25.	Divorces by powiats in 2021	
Mapa 26.	Zameldowania ludności na pobyt stały z innych województw w 2021 r.	82
Map 26.	Registrations of population for permanent residence from other voivodships in 2021	
Mapa 27.	Wymeldowania ludności na pobyt stały do innych województw w 2021 r.	83
Map 27.	Deregistrations of population for permanent residence to other voivodships in 2021	
Mapa 28.	Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według kontynentów w 2021 r.	90
Map 28.	International migration of population for permanent residence by continents in 2021	
Mapa 29.	Emigracja ludności na pobyt stały według krajów europejskich w 2021 r.	91
Map 29.	Emigration of population for permanent residence by countries of Europe in 2021	
Mapa 30.	Imigracja ludności na pobyt stały według krajów europejskich w 2021 r.	92
Map 30.	Immigration of population for permanent residence by countries of Europe in 2021	
Mapa 31.	Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według powiatów w 2021 r.	93
Map 31.	International migration of population for permanent residence by powiats in 2021	
Mapa 32.	Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według gmin w 2021 r.	94
Map 32.	International migration of population for permanent residence by gminas in 2021	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Zero: (0)	oznacza, że zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit
(0,0)	oznacza, że zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
Gwiazdka: (*)	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych data revised
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
pow.	powiat powiat
woj.	województwo voivodship
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point

Synteza

W końcu 2021 r. ludność woj. dolnośląskiego liczyła **2897,7 tys. osób** (5. lokata w kraju). W skali roku odnotowano duże, w stosunku do poprzednich lat, zmniejszenie liczby ludności, spowodowane ubytkiem ludności z tytułu ruchu naturalnego. W porównaniu do stanu z końca 2020 r. zaludnienie województwa zmniejszyło się o 10,6 tys. osób, tj. o 0,37%, a w porównaniu do 2010 r. – zmniejszyło się o 19,5 tys. osób, tj. o 0,67%.

Rok 2021 był rokiem, w którym niewielkiemu zmniejszeniu uległa liczba mieszkańców wsi (o mniej niż 0,1%) oraz liczba mieszkańców miast (o 0,5%).

Na 1 km² powierzchni województwa dolnośląskiego przypadało przeciętnie 145 osób (wobec 121 osób w Polsce), plasując województwo, niezmiennie od ponad 10 lat, na 4. miejscu w kraju.

Zgodnie z klasyfikacją J.W. Webba jednostek według typu rozwoju demograficznego, dolnośląskie, podobnie jak w 2020 r., zostało zaliczone do regresyjnych typów (ozn. E), tj. uznane za nieaktywne demograficzne, co oznaczało, że spadek liczby ludności był konsekwencją ujemnego przyrostu naturalnego przewyższającego dodatni przyrost migracyjny.

Województwo dolnośląskie wyróżnia się na tle pozostałych województw **wysokim poziomem urbanizacji**, wyrażonym udziałem ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności. Pod względem odsetka ludności miejskiej województwo dolnośląskie z wielkością 67,8% plasowało się na 3. miejscu w kraju (po województwach śląskim i zachodniopomorskim).

Struktura ludności według płci od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie ludności przeważały kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2021 r. wyniósł 51,9%, podobnie jak w latach wcześniejszych.

Współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn wyniósł 108, przy czym w miastach był wyższy (112) niż na wsi (101).

W skali roku wystąpił dalszy niewielki wzrost wartości **mediany wieku** i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o postępującym starzeniu się ludności. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym była większa niż liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. zbiorowość osób w wieku poprodukcyjnym stanowiła 23,5% ogółu ludności w województwie (wobec 16,9% w 2010 r.), a w wieku przedprodukcyjnym – 17,3% (wobec 17,4% w 2010 r.).

W 2021 r. odnotowano 24,4 tys. **urodzeń żywych**, tj. o 1,3 tys. mniej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 8,4‰ i był niższy w stosunku do notowanego rok wcześniej (8,9‰).

Płodność kobiet zmniejszyła się do poziomu 36 urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym (wobec 38 w 2020 r.).

Poziom dzietności kobiet nadal nie gwarantował prostej zastępowalności pokoleń – współczynnik dzietności teoretycznej wyniósł 1,249 (w 2020 r. – 1,282).

W 2021 r. zarejestrowano 40,4 tys. **zgonów** i było to o 2,8 tys. zgonów więcej w porównaniu do poziomu sprzed roku (o 7,4% więcej). Natężenie umieralności od wielu lat niezmiennie kształtuje się powyżej średniej krajowej – 13,9‰ w 2021 r. (przy przeciętnej w kraju na poziomie 13,7‰).

W skali roku zwiększyła się liczba zgonów niemowląt (o 22,0%). Współczynnik umieralności niemowląt kształtował się na poziomie 4,54 zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych (przy przeciętnej w kraju wynoszącej 3,94).

Utrzymująca się od wielu lat w województwie dolnośląskim **nadwyżka zgonów nad urodzeniami** spowodowała, iż przyrost naturalny był nadal ujemny. W 2021 r. miał miejsce ubytek ludności z tytułu ruchu naturalnego o wielkości 15,9 tys. osób (w 2020 r. – 11,9 tys. osób, a w 2010 r. – 0,2 tys. osób ubytku naturalnego). W przeliczeniu na 1000 ludności przyrost naturalny w województwie wyniósł minus 5,49‰ (w 2020 r. – minus 4,07‰).

W 2021 r. zarejestrowano 12,8 tys. **nowych małżeństw**, tj. o 18,1% więcej niż rok wcześniej.

Nadal utrzymało się **dodatnie saldo migracji wewnętrznych** ludności na pobyt stały. Nadwyżka zameldowań nad wymeldowaniami na pobyt stały wyniosła 3,3 tys. osób, a w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców przybyło o 11 osób więcej niż się wymeldowało.

Nieznacznie zmniejszyła się imigracja oraz wzrosła emigracja, przy dalej dodatnim **saldzie migracji zagranicznych**, które w 2021 r. wyniosło 265 osób (549 osób w 2020 r.).

Lokaty województwa dolnośląskiego wśród województw według wybranych wskaźników w 2021 r.:

- współczynnik feminizacji – 3. lokata,
- gęstość zaludnienia – 4. lokata,
- wskaźnik starości – 6. lokata,
- zgony na 1000 ludności – 9. lokata,
- mediana wieku – 10. lokata,
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 9. lokata,
- urodzenia żywe na 1000 ludności – 7. lokata,
- przyrost naturalny na 1000 ludności – 6. lokata,
- współczynnik dzietności ogólnej – 6. lokata.

Executive summary

At the end of 2021, the population of Dolnośląskie Voivodship had **2897.7 thousand** people (5th place in the country). On a year-to-day basis, a significant reduction in the number of people was recorded, mainly due to a loss of population with regard to vital statistics. Compared to the end of 2020, the population of the voivodship decreased by 10.6 thousand persons, i.e., by 0.37%, and, in comparison to 2010, decreased by 19.5 thousand people, i.e., by 0.67%.

2021 was year in which the number of rural population slightly decreased (less than 0.1%) and also the number of urban population decreased (by 0.5%).

On average, there were 145 people per 1 km² of Dolnośląskie Voivodship area (compared to 121 people in Poland), placing the voivodship, invariably for over 10 years, in the 4th place in the country.

According to the Webb classification, Dolnośląskie Voivodship achieved the E-type and has been classified to a group of demographically passive voivodships, which means that the decrease in the number of the population was the consequence of a negative natural increase surpassing a positive net migration rate.

Dolnośląskie Voivodship stands out against the other voivodships with a **high level of urbanisation**, expressed by the share of urban population in the total population. In terms of the percentage of urban population, Dolnośląskie Voivodship with the amount of 67.8% took 3rd position in the country (after śląskie and zachodniopomorskie voivodship).

The population structure by sex has not changed much for several years. In the total population the majority are women, whose percentage at the end of December 2021 amounted to 51.9%, similarly to previous years.

The feminisation rate, which defines the number of women per 100 men, was 108, while in cities it was higher (112) than in rural areas (101).

Over the year, there was also a further **small increase in the value of age median** and an increase in the number of people at post-working age, which indicates the growing aging of the population. The number of people at post-working age was greater than the number of people at pre-working age. As of 31 December 2021, the population at post-working age accounted for 23.5% of the total population in the voivodship (compared to 16.9% in 2010), and at pre-working age - 17.3% (compared to 17.4% in 2010).

In 2021, 24.4 thousand live births were registered, i.e., by 1.3 thousand fewer than a year ago. The rate of live births was 8.4‰ and was lower than in the previous year (8.9‰).

Female fertility decreased to 36 live births per 1,000 women at reproductive age (against 38 in 2020).

The level of female fertility still did not guarantee a simple replacement of generations - the theoretical fertility rate was 1.249 compared to 1.282 a year earlier.

40.4 thousand deaths were registered in 2021, and it was about 2.8 thousand deaths more compared to last year (by 7.4% more). The intensity of mortality for many years invariably has been taking values above the national average - 13.9‰ in 2021 (with the national average at the level of 13.7‰).

Per year, the number of **infant deaths** increased (by 22.0%). The infant mortality rate was 4.54 infant deaths per thousand live births (with the national average at 3.94).

The **excess of deaths over births** that has continued for many years in Dolnośląskie Voivodship led to the fact that the natural increase was still negative. In 2021, there was a loss of population due to vital statistics of 15.9 thousand people (in 2020 - 11.9 thousand people, and in 2010 - 0.2 thousand people). Calculated per 1,000 population, the natural increase in the voivodship amounted to minus 5.49‰ (in 2020 - minus 4.07‰).

In 2021, 12.8 thousand **new marriages** were registered, i.e., by 18.1% more than the year before.

The **positive net internal migration** of population for permanent residence has continued. The surplus of registrations over deregistrations from permanent residence amounted to 3.3 thousand persons, and per 10,000 inhabitants, 11 more people arrived than deregistered.

Immigration decreased slightly and emigration increased, with a further positive **net international migration** value of 265 people in 2021 (549 people in 2020).

Position of Dolnośląskie Voivodship among voivodships by selected rates in 2021:

- rate of feminization – 3rd position,
- density of population – 4th position,
- old age index – 6th position,
- deaths per thousand population – 9th position,
- median age – 10th position,
- non-working age population per 100 persons of working age – 9th position,
- live births per thousand population – 7th position,
- natural increase per thousand population – 6th position,
- fertility – 6th position.

Rozdział 1.

Chapter 1.

Stan i rozmieszczenie ludności w układzie terytorialnym

Size of population and its structure in territorial layout

Województwo dolnośląskie położone jest w południowo-zachodniej części Polski. Graniczy z Niemcami na zachodzie i z Czechami na południu, z województwami lubuskim i wielkopolskim na północy oraz z województwem opolskim na wschodzie. Województwo zajmuje 7. miejsce w Polsce pod względem powierzchni oraz 5. miejsce pod względem liczby mieszkańców. Stolicą województwa i największym miastem jest Wrocław (w 2021 roku 674,3 tys. mieszkańców).

Przygraniczne położenie regionu oraz poziom i dynamika rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego wpływają na potencjał demograficzny województwa. Widoczne są dysproporcje w stanie i strukturze ludności regionu, które warunkują dalsze zróżnicowane tempo zmian liczby ludności i występujące trendy płodności i umieralności.

1.1. Stan ludności w województwie dolnośląskim

1.1. Size of population in Dolnośląskie Voivodship

Zgodnie z zasadniczym trójstopniowym podziałem terytorialnym państwa, województwo dolnośląskie dzieli się na 169 gmin, w tym 35 miejskich, 57 miejsko-wiejskich oraz 77 wiejskich, 26 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu. Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. województwo dolnośląskie obejmowało obszar 19,9 tys. km², czyli 6,4% terytorium kraju (7. miejsce wśród województw). Największym, pod względem powierzchni, województwem jest województwo mazowieckie (35,6 tys. km², tj. 1,8 razy więcej od dolnośląskiego), a najmniejszym – opolskie (9,4 tys. km², co stanowi blisko połowę powierzchni województwa dolnośląskiego).

Podregiony są to jednostki wyodrębnione przez agregację powiatów; trzeci poziom Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych. W województwie dolnośląskim wyodrębniono następujące podregiony:

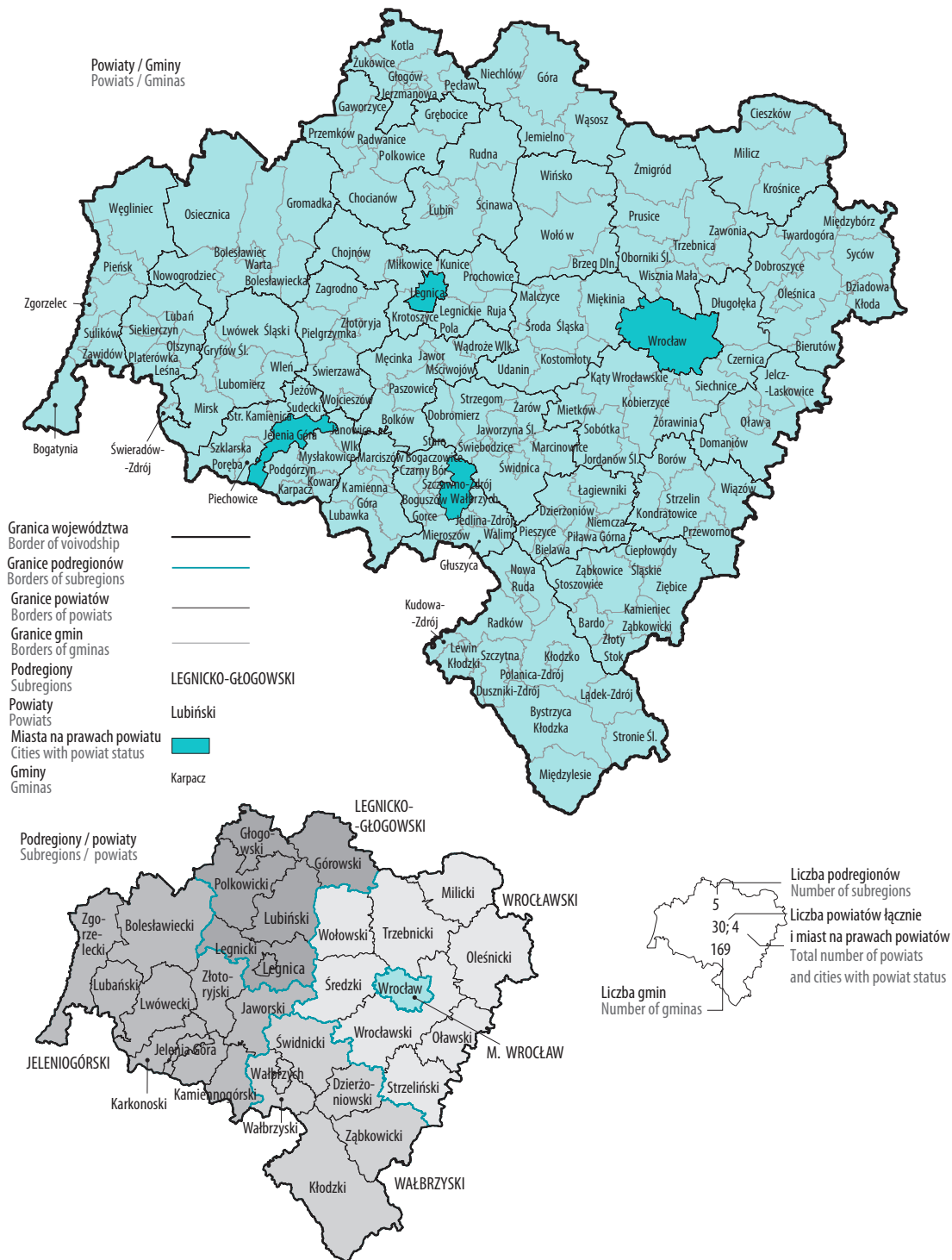
- **jeleniogórski** – obejmuje powiaty: bolesławiecki, jaworski, karkonoski, kamiennogórski, lubański, lwówecki, zgorzelecki, złotoryjski, miasto na prawach powiatu Jelenią Górę;
- **legnicko-głogowski** – obejmuje powiaty: głogowski, górowski, legnicki, lubiński, polkowicki, miasto na prawach powiatu Legnicę;
- **wałbrzyski** – obejmuje powiaty: dzierzoniowski, kłodzki, świdnicki, wałbrzyski, ząbkowicki, miasto na prawach powiatu Wałbrzych;
- **wrocławski** – obejmuje powiaty: milicki, oleśnicki, oławski, strzeliński, średzki, trzebnicki, wołowski, wrocławski;
- **miasto na prawach powiatu Wrocław.**

Liczba i struktura ludności zamieszkującej dany obszar jest ważną determinantą rozwoju społeczno-ekonomicznego każdego regionu. W województwie dolnośląskim liczba ludności na koniec grudnia 2021 r. wynosiła 2 897,7 tys. osób, co stanowiło 7,6% ogólnej liczby ludności kraju, po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim i małopolskim.

Mapa 1. Podział terytorialny województwa dolnośląskiego Stan w dniu 1 stycznia 2022 r.

Map 1. Territorial division of Dolnośląskie Voivodship As of 1 January 2022

W 2021 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, zarejestrowano w skali roku dalszy ubytek ludności. W porównaniu do stanu z końca 2020 r. zaludnienie Polski zmniejszyło się o 180,9 tys. osób, tj. o 0,47% (rok wcześniej spadek o 294,0 tys. osób r/r i o 0,77% r/r), a województwa dolnośląskiego o 10,6 tys. osób, tj. o 0,37% (rok wcześniej wzrost o 8,2 tys. osób r/r i o 0,28% r/r), a w porównaniu do 2010 r. odpowiednio dla Polski o 622,2 tys., tj. 1,61% oraz dla województwa o 19,5 tys. osób, tj. o 0,67%.

**Tablica 1. Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2021 r
Stan w dniu 31 grudnia**

**Table 1. Powiats and cities with powiat status in 2021
As of 31 December**

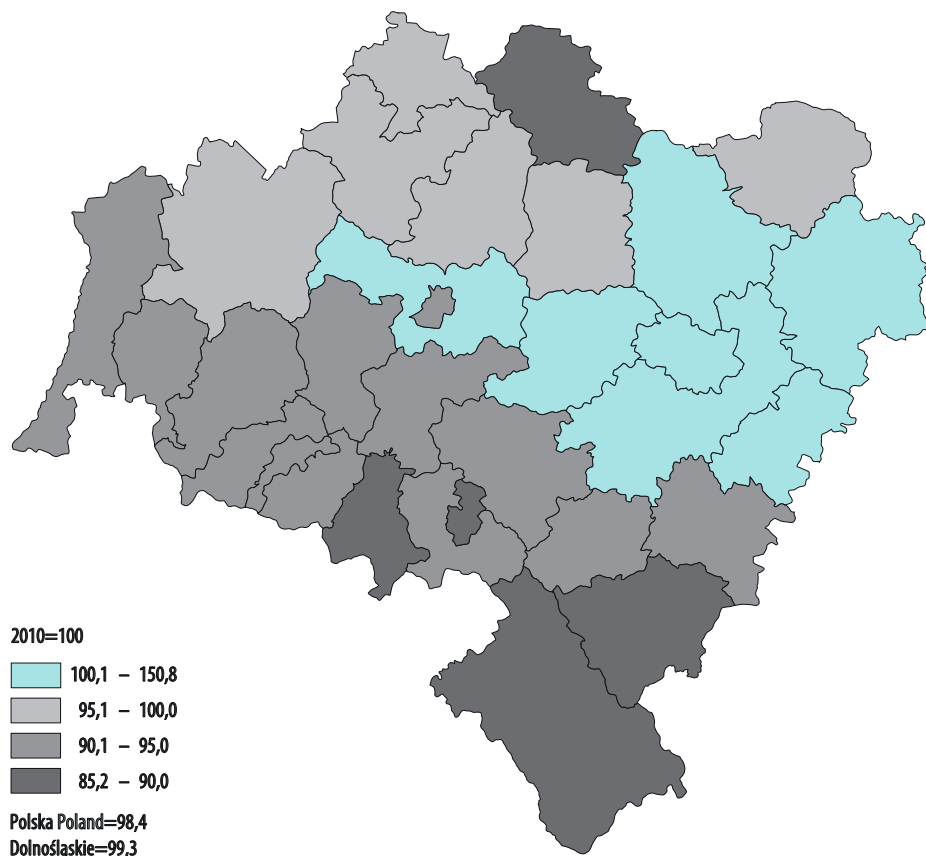
Grupy powiatów i miast na prawach powiatu według liczby ludności Groups of powiats and cities with powiat status by number of population	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a					
		50,0 – 99,9 km ²	100,0 – 299,9	300,0 – 499,9	500,0 – 999,9	1000,0 – 1499,9	1500,0 – 1999,9
Ogółem Total	30	2	2	5	16	4	1
Poniżej 50000 Below	8	-	-	1	7	-	-
50000 – 74999	7	-	-	2	5	-	-
75000 – 99999	8	1	1	2	2	2	-
100000 – 149999	3	1	-	-	1	1	-
150000 - 199999	3	-	-	-	1	1	1
500000 i więcej and more	1	-	1	-	-	-	-

a Nie wystąpiły powiaty o powierzchni poniżej 50,0 km².
a Powiats with area below 50,0 km² did not appear.

Województwo dolnośląskie jest regionem zróżnicowanym pod względem demograficznym. W jego granicach znajdują się zarówno powiaty zaludniające się (skoncentrowane głównie wokół Wrocławia), jak i wyludniające się (położone peryferyjnie w południowej i zachodniej części województwa). Analizując zmiany zaludnienia dolnośląskich powiatów w 2021 r. w relacji do 2010 r. można zauważyć, podobnie jak w poprzednich latach, przyrost ludności we Wrocławiu (wzrost o 6,9%) oraz w powiatach skupionych wokół stolicy województwa, tj. w powiatach: wrocławskim (o 50,8%), średzkim (o 12,5%), trzebnickim (o 6,8%), oławskim (o 3,5%), oleśnickim (o 1,0%), ale także w powiecie legnickim (o 0,9%). Największy spadek liczby ludności zanotowano w Wałbrzychu (o 14,8% w latach 2010-2021) i w powiatach: ząbkowickim (o 10,5%), kamiennogórskim i górowskim (o 10,4%) oraz w kłodzkim (o 10,2%).

**Mapa 2. Dynamika liczby ludności w powiatach w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 2. Dynamics of the population in powiats in 2021
As of 31 December

Do największych, pod względem liczby mieszkańców, powiatów w województwie dolnośląskim należą m.in.: Wrocław (w końcu 2021 r. 674,3 tys. osób, stanowiących 23,3% ogółu ludności w województwie), powiaty: wrocławski (178,9 tys. osób, tj. 6,2%), świdnicki (152,4 tys. osób, tj. 5,3%) i kłodzki (150,5 tys. osób, tj. 5,2%). W tych czterech powiatach mieszkało łącznie 39,9% mieszkańców województwa. Natomiast najmniejszą liczbą ludności wyróżniały się powiaty: górowski (33,0 tys. osób, tj. 1,1% ogółu ludności), miłicki (36,0 tys. osób, tj. 1,2%), kamiennogórski (41,2 tys. osób, tj. 1,4%), złotoryjski (41,3 tys. osób, tj. 1,4%) i strzebiński (42,2 tys. osób, tj. 1,5%).

**Tablica 2. Gminy w 2021 r
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 2. Gminas in 2021
As of 31 December

Gminy według liczby ludności Gminas by number of population	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej and more
		5,0 – 19,9 km ²	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	
Ogółem Total	169	10	23	50	44	18	11	8	5
Poniżej 2500 Below	4	-	1	3	-	-	-	-	-
2500 - 4999	35	2	5	18	9	1	-	-	-
5000 - 7499	40	2	3	14	15	3	1	1	1
7500 - 9999	27	-	1	8	9	6	1	1	1
10000 - 14999	15	2	2	2	5	2	1	1	-
15000 - 19999	15	2	-	1	1	-	6	4	1
20000 - 39999	25	2	8	2	4	6	1	-	2
40000 - 99999	6	-	3	1	1	-	1	-	-
100000 - 199999	1	-	-	1	-	-	-	-	-
200000 i więcej and more	1	-	-	-	-	-	-	1	-

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km².
^a Gminas with area below 5,0 km² did not appear.

Do największych, pod względem liczby mieszkańców, gmin w województwie dolnośląskim należą: m.in.: Wrocław, Wałbrzych (w końcu 2021 r. 103,3 tys. osób, stanowiących 3,6% ogółu ludności w województwie), Legnica (94,0 tys., 3,2%), Jelenia Góra (76,6 tys., 2,6%). Są one miastami na prawie powiatu skupiającymi 32,7% mieszkańców województwa. Następne w kolejności są gminy: Lubin (69,3 tys., 2,4%), Głogów (63,7 tys., 2,2%), Świdnica (54,2 tys., 1,9%), a najmniejsze poniżej 2 tys. mieszkańców to: Platerówka (1,5 tys., 0,1%), Wleń i Żłoty Stok (po 1,6 tys., 0,1%) oraz Lubomierz i Stronie Śląskie (po 1,8 tys., 0,1%).

W latach 2010-2021 najwięcej ludności przybyło w województwie dolnośląskim w zasięgu oddziaływania Wrocławia, tj. w Czernicy (wzrost o 88,4%, 10,3 tys.), Siechnicach (wzrost o 76,0%, 12,3 tys. osób), Długołęce (wzrost o 74,6%, 17,9 tys.) i Miękinii (wzrost o 53,0%, 7,0 tys.). Ludności ubyło najbardziej w południowej części województwa dolnośląskiego, tj. w: Dusznikach-Zdroju (spadek o 17,1%, 0,9 tys.), Szklarskiej Porębie (spadek o 16,3%, 1,1 tys.), Wałbrzychu (spadek o 14,8%, 17,9 tys.) i Kamiennej Górze (spadek o 14,7%, 3,1 tys. osób). We Wrocławiu liczba ludności wzrosła o 6,9%, tj. o 43,6 tys. osób.

1.2. Współczynnik urbanizacji w województwie dolnośląskim

1.2. The urbanization rate in Dolnośląskie Voivodship

Jedną z przyczyn nierównomiernego rozmieszczenia ludności jest występowanie procesów społeczno-ekonomicznej integracji ludności w miastach i rozprzestrzeniania się miejskiego stylu życia. Zjawisko to określa się mianem urbanizacji i stopniowo ustępuje postępującej suburbanizacji.

W końcu 2021 r. w miastach województwa dolnośląskiego mieszkało 1964,4 tys. osób, a na wsi 933,3 tys. osób. Kolejny rok z rzędu, zauważalna była tendencja spadkowa liczby mieszkańców miast, która ma ogólnopolski charakter i jest wynikiem zjawiska suburbanizacji i rozlewania się miast, czyli poszerzania miejskich terytoriów na obszary o mniej intensywnej urbanizacji.

W porównaniu z 2020 r. miał miejsce spadek liczby mieszkańców miast o 10,3 tys. osób i 0,5% oraz niewielki spadek liczby mieszkańców wsi o 0,4 tys. osób i mniej niż 0,1% (w kraju – w miastach spadek o 153,3 tys. osób i o 0,7%, na wsi spadek o 27,6 tys. i o 0,2%).

Współczynnik urbanizacji w województwie dolnośląskim był o 0,1 p. proc. niższy niż rok wcześniej i wynosił 67,8% (kraj – 59,7%). Wyższe od średniej wojewódzkiej współczynniki urbanizacji odnotowano w powiatach: dzierżoniowskim (78,3%), głogowskim (73,8%), lubińskim (71,8%). W dwóch powiatach mieszkańcy miast stanowili mniej niż 20% ogólnej liczby ludności. Były to powiaty wrocławski (13,7%) oraz średzki (16,5%).

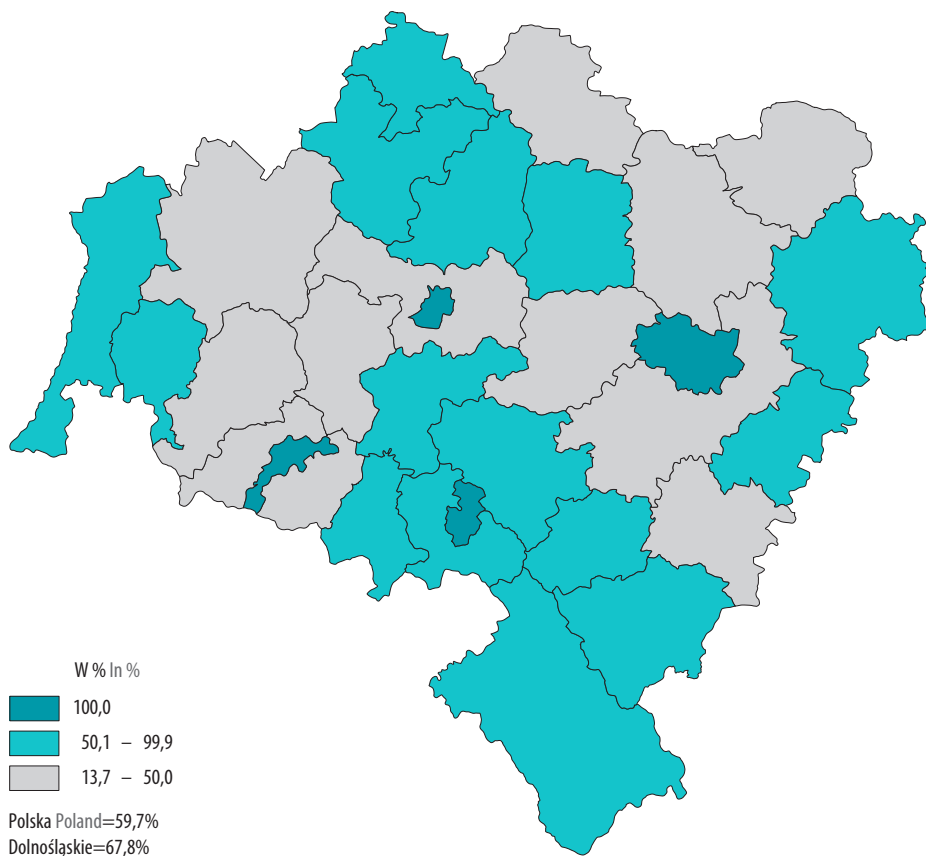
Współczynnik urbanizacji wyrażony jest poprzez udział ludności zamieszkałej w miastach w ogólnej liczbie ludności, natomiast **współczynnik ruralizacji** to udział ludności zamieszkałej na wsi w ogólnej liczbie ludności.

Ludność miejska to liczba osób (ogółem lub według określonych cech) zamieszkująca w miejscowościach posiadających urzędowe prawa miejskie (status miasta).

Ludność wiejska stanowiła 32,2% ogólnej liczby ludności województwa dolnośląskiego (w kraju – 40,3%). Współczynnik ruralizacji poniżej średniej wojewódzkiej osiągnęły 3 powiaty: lubiński (28,2%), głogowski (26,2%) i dzierżoniowski (21,7%). Ponadto, wysoki udział ludności wiejskiej w ogólnej zbiorowości, powyżej 80%, obserwowano w powiatach wrocławskim (86,3%) i średzkim (83,5%).

Mapa 3. Współczynnik urbanizacji w województwie dolnośląskim według powiatów w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 3. Urbanization rate in Dolnośląskie Voivodship by powiats in 2021 As of 31 December

Wśród gmin miejsko-wiejskich najwyższe wartości współczynnika urbanizacji odnotowano w następujących gminach: Polkowice (80,4%), Brzeg Dolny (78,0%), Pieszyce (76,3%), a najniższe w gminach: Prusice (23,6%), Kąty Wrocławskie (24,7%) i Radków (26,9%).

1.3. Gęstość zaludnienia w województwie dolnośląskim

1.3. Population density in Dolnośląskie Voivodship

Rozmieszczenie ludności (skupienie lub rozproszenie) zależy od czynników przyrodniczych, gospodarczych, demograficznych i społecznych. Współcześnie największą rolę odgrywają czynniki ekonomiczne, wpływające na nierównomierne zagęszczenie ludności.

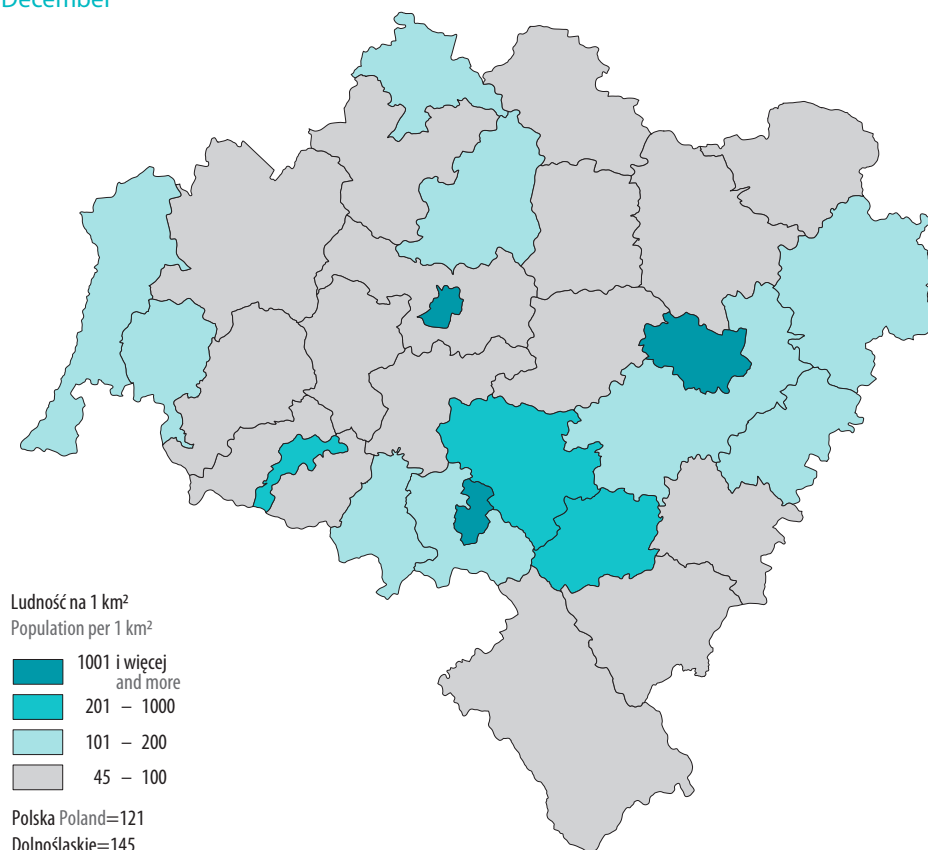
Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium – wyrażana najczęściej w osobach na 1 km² (również w osobach na 1 ha – przy bardzo dużym zaludnieniu, np. w aglomeracjach).

Jedną z najczęściej stosowanych w badaniach demograficznych charakterystyk rozmieszczenia ludności jest gęstość zaludnienia.

Województwo dolnośląskie zajmowało 4. miejsce w kraju pod względem gęstości zaludnienia. W 2021 r. wynosiła 145 osób na 1 km², (Polska – 121 osób/km²). Najwyższa gęstość zaludnienia występowała w województwach śląskim (355 osób/km²), małopolskim (226 osób/km²) i mazowieckim (155 osób/km²), a najniższa w województwach podlaskim i warmińsko-mazurskim (po 57 osób/km²).

Mapa 4. Gęstość zaludnienia w województwie dolnośląskim według powiatów w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

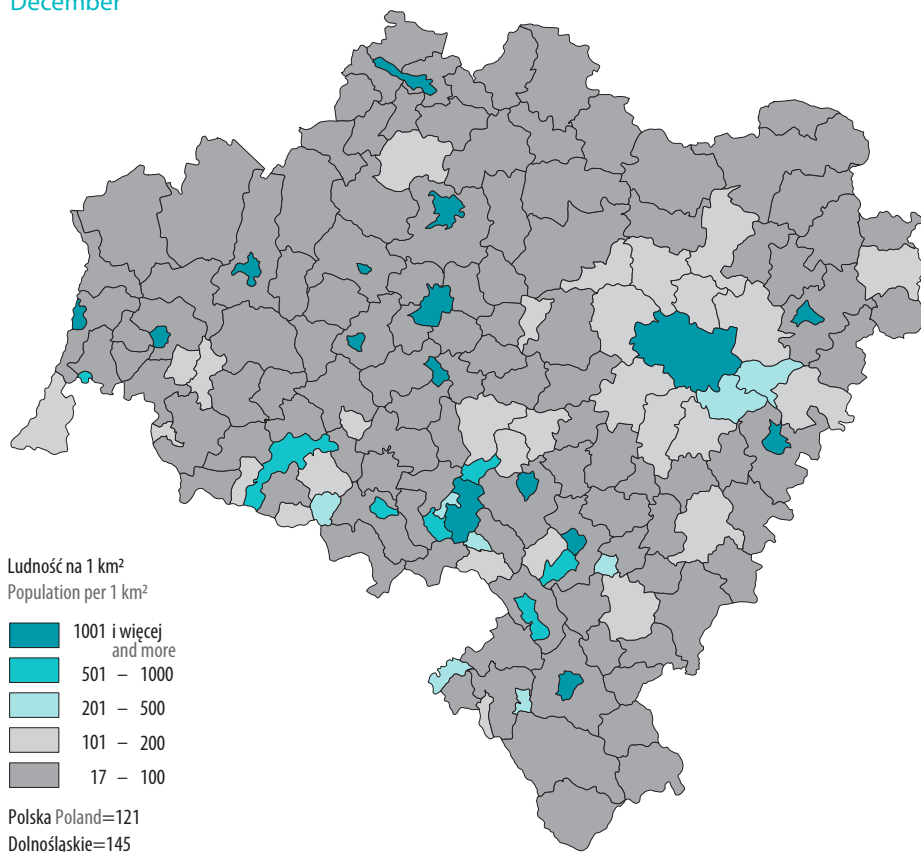
Map 4. Population density in Dolnośląskie Voivodship by powiats in 2021 As of 31 December

Znaczne zróżnicowanie omawianego wskaźnika gęstości zaludnienia odnotowano także wśród powiatów i gmin. Wśród miast na prawach powiatu, gęstość wyniosła od 2303 osób/km² we Wrocławiu do 701 osób/km² w Jeleniej Górze. W pozostałych powiatach województwa dolnośląskiego gęstość wyniosła od 206 osób/km² w powiecie świdnickim do 45 osób/km² w powiecie górowskim. Najwyższą gęstość zaludnienia w gminach odnotowano w Świdnicy (2490 osób/km²) i Chojnowie (2372 osoby/km²), a najniższą w Osiecznicy (17 osób/km²) oraz Gromadce (19 osób/km²).

Mapa 5. Gęstość zaludnienia w województwie dolnośląskim według gmin w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 5. Population density in Dolnośląskie Voivodship by gminas in 2021 As of 31 December

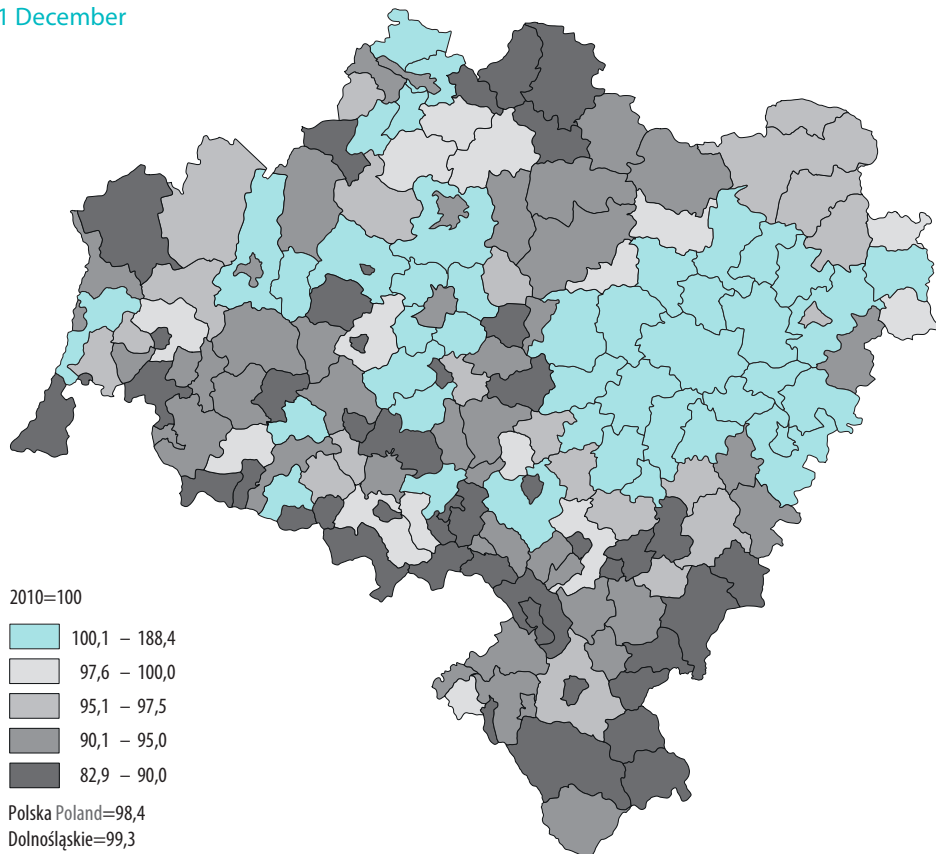

Przyrost liczby ludności zarejestrowano na tych obszarach, gdzie łatwiej o pracę na miejscu lub w najbliższym dużym lub relatywnie dużym mieście. Największy przyrost ludności wystąpił w gminach wiejskich lub miejsko-wiejskich skoncentrowanych wokół Wrocławia, Głogowa, Legnicy, Lubina i Polkowic, tj. w gminach: Czernica (o 88,4%), Siechnice (76,0%), Długołęka (o 74,6%), Miękinia (o 53,0%), Kobierzyce (o 43,3%), Żórawina (42,2%), Kąty Wrocławskie (38,7%), Jierzmanowa (o 36,7%), Lubin (gmina wiejska, o 32,2%), Kunice (o 28,7%). Na 169 gmin województwa, przyrost liczby ludności wystąpił w 42 gminach, w tym tylko w 2 gminach o charakterze miejskim, tj. we Wrocławiu (o 6,9%) i w Oławie (o 4,4%).

**Mapa 6. Dynamika liczby ludności w gminach województwa dolnośląskiego w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 6. Dynamics of the population in gminas of Dolnośląskie Voivodship in 2021
As of 31 December

Z kolei największy ubytek miał miejsce w gminach położonych w południowej części województwa, szczególnie tych sąsiadujących z Czechami, tj. w: Dusznikach-Zdroju (spadek o 17,1%), Szklarskiej Porębie (o 16,3%), Wałbrzychu (o 14,8%) i w Kamiennej Górze (o 14,7%).

1.4. Typologia demograficzna według Webba

1.4. Demographics typology according to Webb

Zróżnicowanie uwarunkowań społeczno-ekonomicznych jest głównym czynnikiem przemian demograficznych zwłaszcza w zakresie dynamiki zaludnienia krajów i regionów. W województwie dolnośląskim widoczna jest zmienność tej dynamiki. W celu uchwycenia podobieństw i różnic w strukturze przestrzennej zarówno pod względem statycznym, jak i dynamicznym w ruchu ludności posłużono się typologią Webba. Typologia ta określa związek pomiędzy ruchem naturalnym i migracyjnym. Jest jedną z najbardziej znanych metod pomiaru zależności między przyrostem (ubytkiem) naturalnym oraz dodatnim (ujemnym) saldem migracji, które z kolei warunkują określony typ przyrostu rzeczywistego ludności.

Przyrost naturalny ludności jest to różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Saldo migracji na pobyt stały jest to różnica między liczbą osób, które przybyły na stałe do danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie a liczbą osób, które wyjechały na stałe z danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie.

Przyrost rzeczywisty ludności jest to suma przyrostu naturalnego ludności oraz salda migracji wewnętrznych i zagranicznych (stałych i czasowych). W przypadku ludności wg krajowej definicji zamieszkania uwzględniane są wyłącznie czasowe migracje wewnętrzne, w przypadku rezydentów – także zagraniczne migracje czasowe. W przypadku gmin uwzględnia się także saldo przesunięć ludności w wyniku zmian administracyjnych, oznacza to przyrost roczny, czyli wyrażoną w liczbach absolutnych różnicę między dwoma stanami ludności w danej gminie, tj. na początku i końcu badanego okresu.

W przekroju województw wzrost liczby ludności na przestrzeni roku miał miejsce w 4 województwach, mianowicie w: pomorskim i mazowieckim (po 0,4%), małopolskim (o 0,3%) i wielkopolskim (o 0,1%), a w pozostałych 12 województwach (w tym w dolnośląskim) odnotowano ubytek ludności, największy w województwie świętokrzyskim (o 0,6%). Zmiana liczby ludności warunkowana była różnicą między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów (przyrost naturalny), a także migracją ludności na pobyt stały i czasowy.

Tablica 3. Województwo dolnośląskie na tle kraju – liczba ludności, przyrost/ubytek ludności, przyrost naturalny, saldo migracji na pobyt stały

Table 3. Dolnośląskie Voivodship on the background of the country – population, increase/decrease of population, natural increase, total net migration for permanent residence

Lata Years	Przyrost (ubytek) ludności Increase (decrease) of population		Przyrost naturalny Natural increase		Saldo migracji wewnętrznych Total net internal migra- tion		Saldo migracji zagranicznych Total net international migration	
	Polska Poland	Dolno- śląskie	Polska Poland	Dolno- śląskie	Polska Poland	Dolno- śląskie	Polska Poland	Dolno- śląskie
2005	-16780	-4823	-3902	-2884	-	-930	-12878	-919
2006	-31576	-5915	4558	-2530	-	404	-36134	-4030
2007	-9838	-3907	10647	-2224	-	347	-20485	-1917
2008	20235	-1351	35100	-618	-	526	-14865	-1686
2009	31453	-432	32649	-1046	-	1131	-1196	-224
2010	32708	1213	34822	-172	-	1579	-2114	-194
2011	8581	-665	12915	-1736	-	1559	-4334	-488
2012	-5148	-2215	1469	-3207	-	1735	-6617	-795
2013	-37640	-4365	-17736	-4693	-	2391	-19904	-2364
2014	-17057	-1540	-1307	-2736	-	2426	-15750	-1870
2015	-41363	-4250	-25613	-5282	-	2652	.	.
2016	-4247	-497	-5752	-3114	-	2659	1505	150
2017	566	-1163	-870	-3637	-	2595	1436	188
2018	-22410	-1322	-26022	-5201	-	3200	3612	512
2019	-28572	-1062	-33517	-5721	-	4215	6183	624
2020	-117563	-8842	-122046	-11868	-	3295	4483	549
2021	-180860	-10641	-188006	-15931	-	3305	3404	265

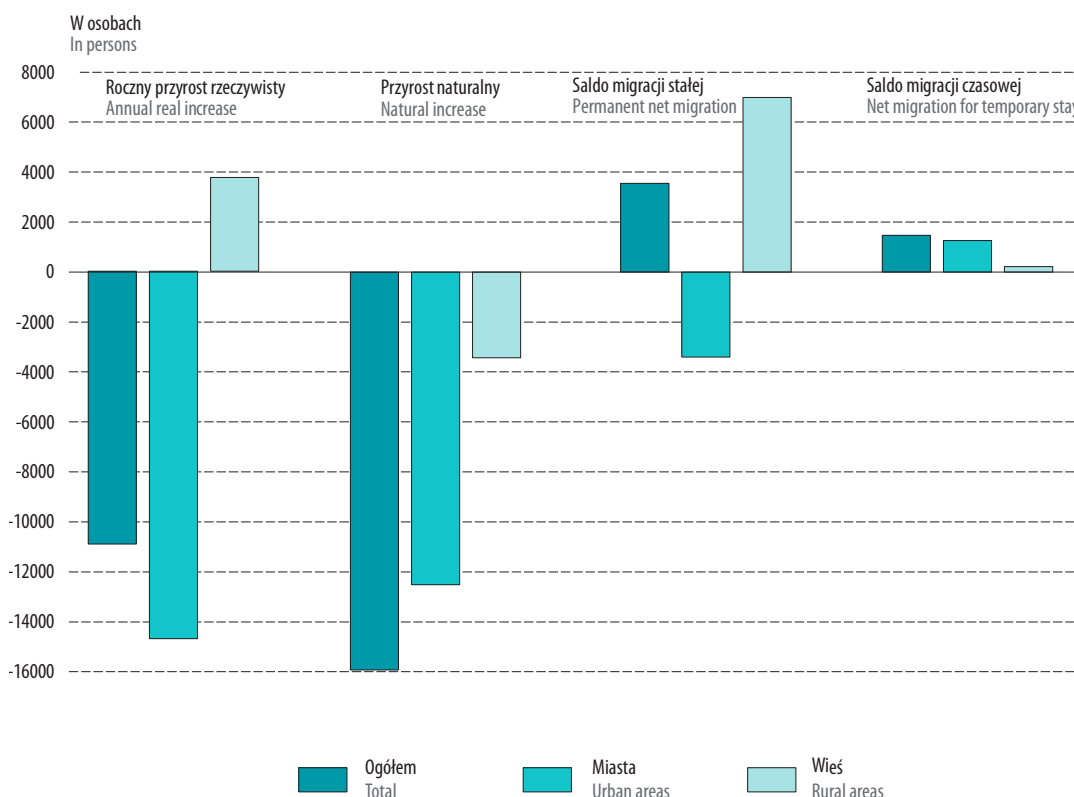
Po gwałtownym wzroście ujemnego przyrostu naturalnego we wszystkich województwach w 2020 r., który można było wiązać ze zwiększoną umieralnością w związku z pandemią COVID-19 i jej następstwami, w 2021 r. nastąpiło jeszcze pogłębienie tego zjawiska. W skali kraju, najmniejszy ubytek wystąpił w województwie pomorskim (minus 4,7 tys. osób), a największy w województwie śląskim (minus 31,4 tys. osób). Najmniejszy ubytek na 1000 ludności wystąpił w województwach: pomorskim (minus 2,0), małopolskim (minus 2,2) i wielkopolskim (minus 2,7), a największy w województwach: świętokrzyskim (minus 8,1), łódzkim (minus 7,7) oraz śląskim (minus 7,2).

W województwie dolnośląskim roczny przyrost rzeczywisty, na który złożyły się ujemne wartości przyrostu naturalnego i dodatnie saldo migracji stałej oraz dodatnie saldo migracji czasowych, wyniósł minus 10,9 tys. osób (kraj minus 184,6 tys. osób). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, na wsi w województwie dolnośląskim odnotowano dodatni przyrost rzeczywisty, wynoszący 3,8 tys. osób (w kraju minus 8,0 tys.), a w miastach ujemny – 14,7 tys. osób (w kraju minus 176,6 tys. osób).

Dodatni współczynnik przyrostu rzeczywistego wystąpił jedynie w województwie pomorskim (plus 0,13%). W pozostałych województwach miano do czynienia z ujemnym współczynnikiem przyrostu rzeczywistego. Województwo dolnośląskie uplasowało się na 5. miejscu w Polsce (minus 3,75%, przy średniej dla Polski wynoszącej minus 4,86%). Najniższą wartość współczynnika odnotowano w województwach: świętokrzyskim (minus 10,11%), lubelskim (minus 9,22%) i łódzkim (minus 8,76%).

Wykres 1. Przyrost rzeczywisty, przyrost naturalny i saldo migracji stałej i czasowej według miejsca zamieszkania w województwie dolnośląskim w 2021 r.

Chart 1. Real increase, natural increase, permanent and temporary net migration by place of residence in Dolnośląskie Voivodship in 2021

Wzoruując się na typologii J.W. Webba jednostki przestrzenne można pogrupować pod względem ruchu rzeczywistego ludności. W ten sposób wyróżnia się następujące typy demograficzne:

1) **jednostki rozwojowe (aktywne)** – przyrost rzeczywisty dodatni (wzrost liczby ludności)¹ :

- typ A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
- typ B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- typ C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- typ D – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny,

2) **jednostki regresyjne (nieaktywne)** – przyrost rzeczywisty ujemny (spadek liczby ludności):

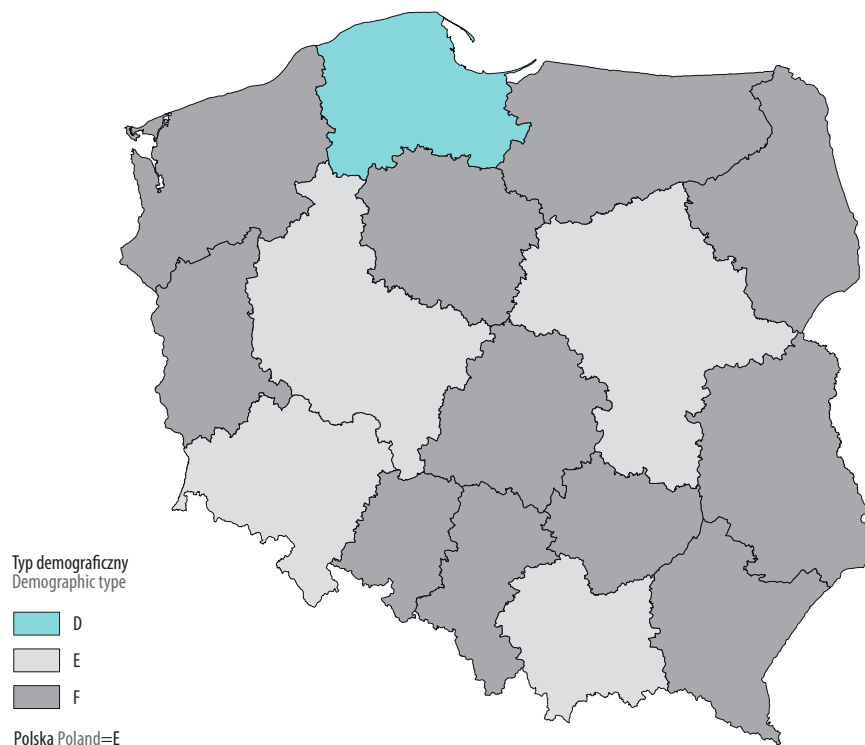
- typ E – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- typ F – ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie mniejszym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji, co oznacza, że ubytek liczby ludności spowodowany był w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,
- typ G – ujemny przyrost naturalny z ujemnym, ale nie większym (w wartości bezwzględnej) saldem migracji, co oznacza, że ubytek liczby ludności spowodowany był w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,
- typ H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

W niniejszym opracowaniu podstawę typologii demograficznej jednostek przestrzennych stanowiła obserwacja zależności między przyrostem naturalnym i saldem migracji, która pozwoliła na ocenę występowania w danym województwie, powiecie i gminie określonego typu przyrostu lub ubytku rzeczywistego ludności.

Podobnie jak w latach 2017-2020, zgodnie z klasyfikacją Webba, w 2021 r. województwo dolnośląskie znalazło się w grupie województw nieaktywnych demograficznie – regresyjny typ E (podobnie jak małopolskie, mazowieckie i wielkopolskie). Również Polska, podobnie jak w latach 2016 i 2018-2020 r., zakwalifikowana została jako nieaktywna demograficznie – typ E (w 2017 r. aktywna demograficznie typ D). Tylko województwo pomorskie klasyfikowało się jako jednostka rozwojowa – typ D. Pozostałych 11 województw znalazło się w grupie nieaktywnych – typ F.

¹ Por. Webb J. W., 1964. Ruch naturalny i migracyjny jako składnik przemian ludnościowych, PZLG, 1, s.134-138, a także Kosiński L., Geografia ludności, PWN, Warszawa, 1967 oraz Runge J., Metody badań w geografii społeczno-ekonomicznej – elementy metodologii, wybrane narzędzia badawcze, Uniwersytet Śląski, Katowice, 2006.

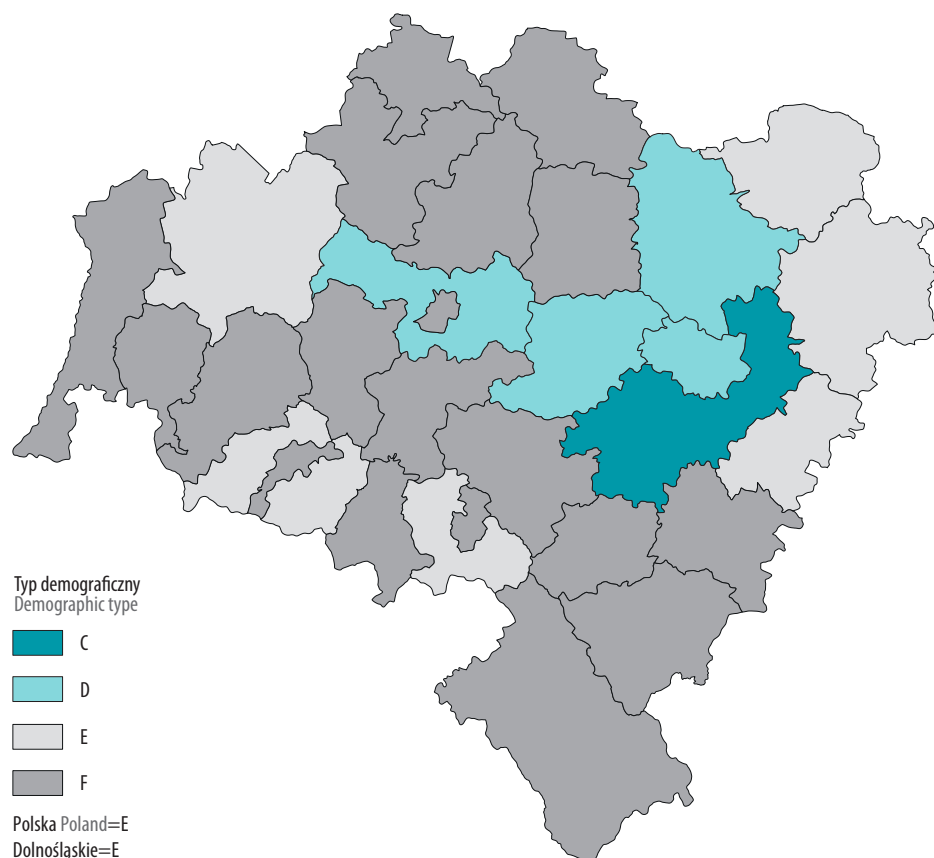
Mapa 7. Typologia demograficzna województw według Webba w 2021 r.
 Map 7. Demographics typology of voivodships according to Webb in 2021

W 2021 r., spośród 30 powiatów województwa dolnośląskiego 5 zakwalifikowano do aktywnych demograficznie (w 2020 r. 2 powiaty, a w 2019 r. 6), czyli zaludniających się (typ C – powiat wrocławski, typ D – powiaty legnicki, trzebnicki, średzki i Wrocław). W 19 powiatach (tyle samo ile rok wcześniej) zaobserwowano zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji. We wszystkich powiatach, w których ubytek liczby ludności spowodowany był w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji – typ F.

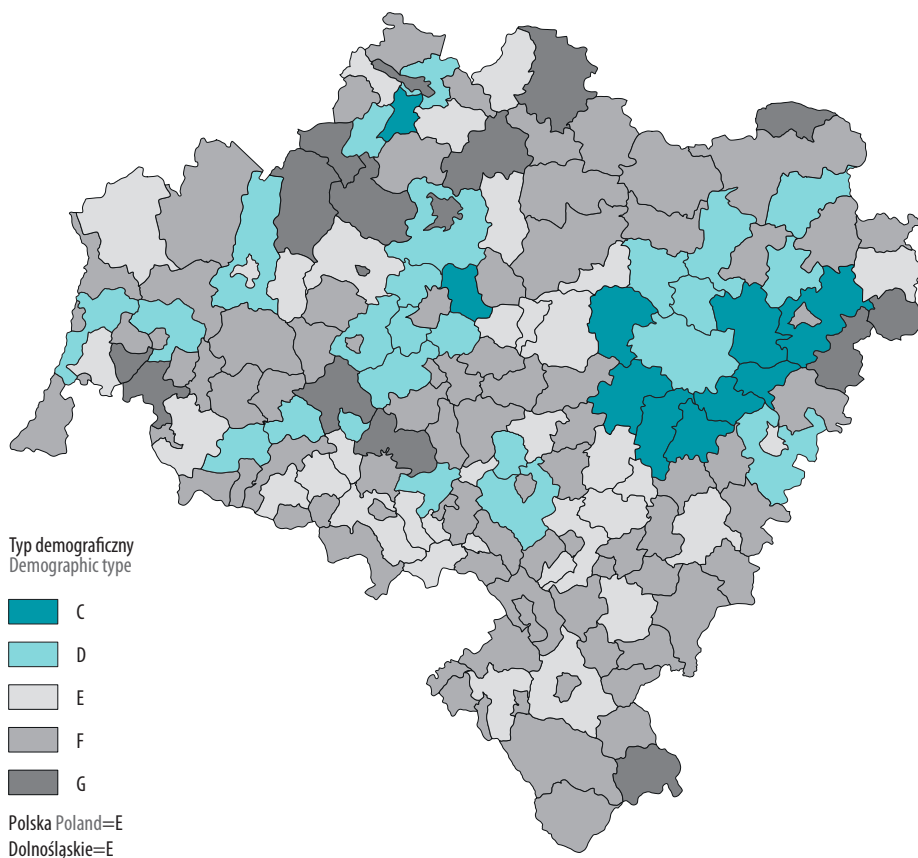
Powiaty legnicki i trzebnicki oraz Wrocław po zmianie typu demograficznego stały się powiatami aktywnymi demograficznie (zmiana z typu E na D, w przypadku Wrocławia z F na D).

Mapa 8. Typologia demograficzna powiatów według Webba w 2021 r.
 Map 8. Demographics typology of powiats according to Webb in 2021

W 2021 r. spośród 169 gmin (łącznie z miastami na prawach powiatu) województwa dolnośląskiego do aktywnych demograficznie, czyli zaludniających się zakwalifikowano 34 gminy (o 5 mniej niż rok wcześniej). Równoczesny dodatni przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji (typ C, gdzie saldo migracji przewyższa przyrost naturalny) odnotowano w 10 gminach położonych głównie w okolicach Wrocławia. Dodatkowo saldo migracji z nadwyżką rekompensujące ujemny przyrost naturalny (typ D) wystąpiło łącznie w 24 gminach. Należały do nich dwie gminy miejskie, 3 gminy miejsko-wiejskie oraz 19 gmin wiejskich.

Mapa 9. Typologia demograficzna gmin według Webba w 2021 r.
 Map 9. Demographics typology of gminas according to Webb in 2021

W badanym roku, do nieaktywnych demograficznie zaliczono 135 gmin (rok wcześniej 130). Ujemny przyrost naturalny, który nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji (typ E) odnotowano w 35 gminach. Natomiast ubytek liczby ludności, który spowodowały był w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F) stwierdzono w 84 gminach, a spowodowany w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym (typ G) w 16 gminach.

Rozdział 2.

Chapter 2.

Struktura ludności województwa dolnośląskiego

Structure of population in Dolnośląskie Voivodship

Zjawiska ludnościowe w ujęciu demograficznym cechuje swoisty biologiczno-społeczny charakter i uwarunkowania. Podstawowe z punktu widzenia reprodukcji ludności zdarzenia, takie jak urodzenia i zgony, należą do zdarzeń biologicznych. Z kolei mechanizm biologiczny jest istotą dwóch zasadniczych cech strukturalnych populacji, do których zalicza się płeć i wiek. Te dwie charakterystyki demograficzne populacji wywierają istotny wpływ na przebieg prawie wszystkich zjawisk ludnościowych. Jednakże ostatecznie zjawiska ludnościowe wynikają z zachowań ludzi nazywanych zachowaniami demograficznymi, takimi jak małżeństwa, rozwody, planowanie rodziny, prokreacja, zachowania związane ze zdrowotnością, migracje itp.

Zachowania demograficzne podlegają uwarunkowaniom społecznym, czego bezpośrednim przejawem jest wyraźne zróżnicowanie zjawisk ludnościowych ze względu na cechy społeczne populacji, np.: stan cywilny, charakter miejsca zamieszkania (np. miasto albo wieś), poziom wykształcenia, wyznanie, aktywność zawodowa i zawód, zamożność.

2.1. Struktura według płci

2.1. Structure by sex

W 2021 r. województwo dolnośląskie plasowało się na 3. miejscu pod względem wskaźnika feminizacji (108 kobiet na 100 mężczyzn, Polska – 107 kobiet) po województwach łódzkim (110 kobiet na 100 mężczyzn) i mazowieckim (109 kobiet na 100 mężczyzn). Najniższy wskaźnik feminizacji wystąpił w województwach podkarpackim (104), a następnie w: warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim i podlaskim (po 105).

**Tablica 4. Ludność według płci i miejsca zamieszkania
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 4. Population by sex and place of residence
As of 31 December

Lata Years	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem grand total	męż- czyźni males	kobiety females
w tysiącach in thousands									
2010	2917,2	1403,3	1513,9	2040,4	967,0	1073,4	876,8	436,4	440,5
2011	2916,6	1403,0	1513,6	2034,7	963,9	1070,8	881,9	439,1	442,8
2012	2914,4	1401,8	1512,6	2028,3	960,5	1067,8	886,1	441,3	444,9
2013	2910,0	1399,5	1510,5	2020,0	956,1	1063,9	890,0	443,4	446,6
2014	2908,5	1398,6	1509,9	2014,8	953,4	1061,5	893,6	445,2	448,4
2015	2904,2	1396,3	1507,9	2009,0	950,3	1058,7	895,3	446,0	449,2
2016	2903,7	1396,0	1507,8	2002,1	946,7	1055,4	901,6	449,3	452,3
2017	2902,5	1395,4	1507,1	1996,4	943,8	1052,5	906,2	451,6	454,6
2018	2901,2	1395,0	1506,2	1990,5	940,9	1049,6	910,7	454,1	456,6
2019	2900,2	1394,6	1505,5	1984,0	937,8	1046,2	916,1	456,8	459,3
2020	2908,4*	1398,4*	1509,9*	1974,7*	933,1*	1041,6*	933,7*	465,3*	468,4*
2021	2897,7	1393,1	1504,7	1964,4	928,0	1036,4	933,3	465,1	468,3
w odsetkach in percent									
2010	100,0	48,1	51,9	69,9	47,4	52,6	30,1	49,8	50,2
2011	100,0	48,1	51,9	69,8	47,4	52,6	30,2	49,8	50,2
2012	100,0	48,1	51,9	69,6	47,4	52,6	30,4	49,8	50,2
2013	100,0	48,1	51,9	69,4	47,3	52,7	30,6	49,8	50,2
2014	100,0	48,1	51,9	69,3	47,3	52,7	30,7	49,8	50,2
2015	100,0	48,1	51,9	69,2	47,3	52,7	30,8	49,8	50,2
2016	100,0	48,1	51,9	69,0	47,3	52,7	31,0	49,8	50,2
2017	100,0	48,1	51,9	68,8	47,3	52,7	31,2	49,8	50,2
2018	100,0	48,1	51,9	68,6	47,3	52,7	31,4	49,9	50,1
2019	100,0	48,1	51,9	68,4	47,3	52,7	31,6	49,9	50,1
2020	100,0	48,1*	51,9*	67,9*	47,3*	52,7*	32,1*	49,8*	50,2*
2021	100,0	48,1	51,9	67,8	47,2	52,8	32,2	49,8	50,2

W 2021 r., podobnie jak w latach poprzednich, ponad połowę ludności województwa dolnośląskiego, tj. 51,9%, stanowiły kobiety. Kobiety miały nieznacznie większy udział w strukturze płciowej mieszkańców miast (52,8%) niż wsi (50,2%).

Współczynnik feminizacji jest to relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn na danym obszarze, pomnożona przez 100. Wskazuje ile kobiet przypada na 100 mężczyzn.

Współczynnik maskulinizacji jest to relacja liczby mężczyzn do liczby kobiet na danym obszarze, pomnożona przez 100. Wskazuje ilu mężczyzn przypada na 100 kobiet.

Przewaga liczebna kobiet była większa w miastach niż na wsi. W miastach województwa dolnośląskiego przypadło 112 kobiet na 100 mężczyzn, a na wsi 101 kobiet na 100 mężczyzn (w Polsce w miastach – 111 kobiet na 100 mężczyzn, na wsi – 101 kobiet).

W 2021 r. we wszystkich powiatach wystąpiła przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Najwyższą dysproporcję płci, przewyższającą średnią w województwie, zaobserwowano w miastach na prawach powiatu: Jeleniej Górze, gdzie współczynnik feminizacji wynosił – 115, Wrocławiu i Wałbrzychu – 113, Legnicy – 112 oraz w powiecie dzierżoniowskim – 111. Najniższy współczynnik feminizacji odnotowano w powiatach górowskim – 101 oraz średzkim – 102.

W przekroju gminnym (z wyłączeniem miast na prawach powiatu), największą przewagę kobiet nad mężczyznami zaobserwowano – podobnie jak rok wcześniej – w gminach miejskich: Polanicy-Zdroju – 121, Karpaczu – 117 oraz Dzierżoniowie, Dusznikach-Zdroju, Jeleniej Górze i Szczawnie-Zdroju – 115. Z kolei w 33 gminach (34 w 2020 r.) województwa dolnośląskiego (31 wiejskich i 3 miejsko-wiejskich) odnotowano przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. W gminie Pęcław wskaźnik maskulinizacji wynosił 105. Kolejne gminy, w których przeważali mężczyźni to: Kondratowice – 104 oraz Grębocice, Oleśnica (gmina wiejska), Pielgrzymka, Zawonia i Żukowice – po 103.

**Tablica 5. Współczynnik feminizacji w 2021 r
Stan w dniu 31 grudnia**

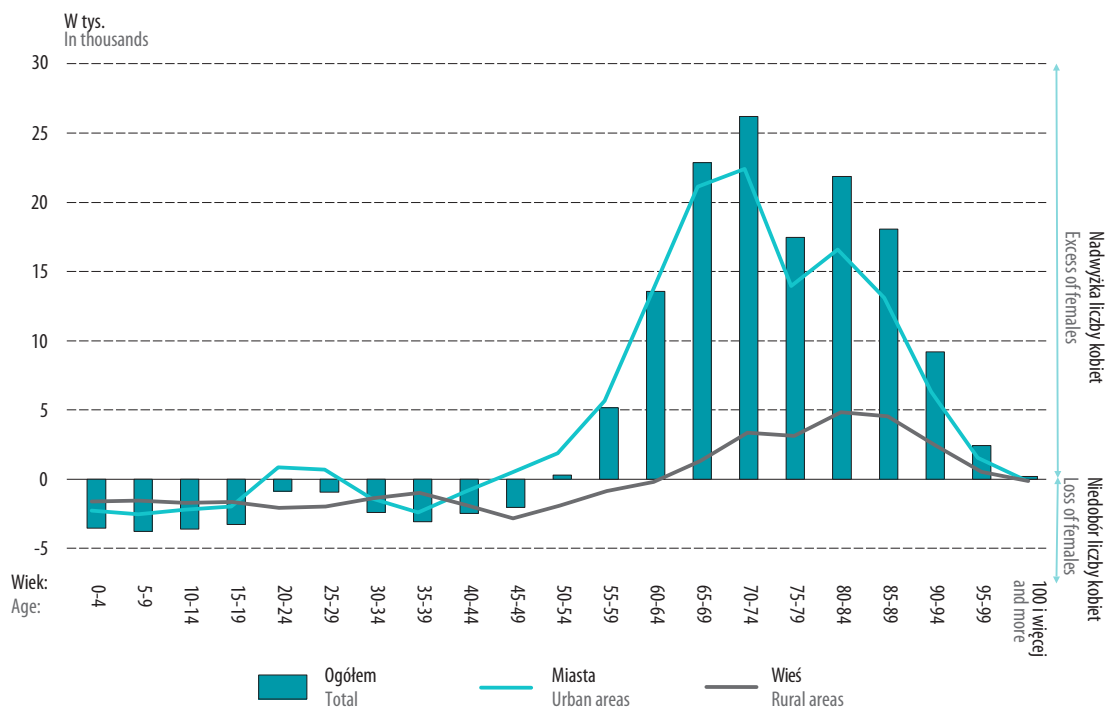
Table 5. Rate of feminization in 2021
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
Ogółem Total	108	112	101
0 – 4 lata years	94	95	94
5 – 9	94	94	95
10 – 14	95	95	95
15 – 19	94	95	94
20 – 24	98	102	92
25 – 29	98	101	93
30 – 34	97	98	96
35 – 39	97	97	98
40 – 44	98	99	96
45 – 49	98	100	93
50 – 54	100	103	94
55 – 59	106	111	98
60 – 64	114	122	100
65 – 69	124	133	105
70 – 74	137	144	158
75 – 79	159	163	145
80 – 84	211	210	217
85 lat i więcej and more	283	268	340

Wartości współczynnika feminizacji zmieniały się w zależności od wieku. Największa nadwyżka liczebna mężczyzn w stosunku do kobiet występowała w najmłodszych grupach wiekowych. Wpływ na to miała niezmienna wśród noworodków nadwyżka chłopców na dziewczynkami. W pięcioletnich przedziałach wieku: 0-4 lata, 5-9 lat i 15-19 lat na 100 chłopców przypadało 94 dziewcząt.

Wykres 2. Różnica między liczbą kobiet i mężczyzn według wieku w 2021 r
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 2. Difference between number of females and number of males by age in 2021
As of 31 December

Liczba kobiet zaczynała przeważać nad liczbą mężczyzn powyżej 50 roku życia. Sytuacja kształtowała się podobnie w skali całego kraju. Konsekwencją zjawiska nadumieralności mężczyzn w starszych grupach wiekowych i krótszego przeciętnego dalszego trwania życia u mężczyzn niż u kobiet są coraz to wyższe współczynniki feminizacji. Im starsza grupa wiekowa, tym większa przewaga kobiet. Szczególnie znacząca przewaga kobiet wystąpiła w populacji osób w wieku powyżej 60 lat – na 100 mężczyzn przypadało 141 kobiet, powyżej 70 lat – 170, a powyżej 80 lat – 244 kobiety na 100 mężczyzn. W województwie dolnośląskim struktura ludności według płci w poszczególnych grupach wiekowych kształtowała się odmiennie w miastach i na wsi.

W województwie dolnośląskim liczba mężczyzn przeważała nad liczbą kobiet do grupy wiekowej 45-49, w miastach do grupy 40-44 (z wyjątkiem grup 20-24 i 25-29), a na wsi do grupy 55-59 lat.

2.2. Struktura według ekonomicznych grup wieku

2.2. Structure by economic age groups

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku jest podstawą do podejmowania niektórych społecznych i ekonomicznych decyzji oraz działań służących wzmocnieniu potencjału demograficznego i jakości kapitału społecznego. Informacje te są wykorzystywane między innymi do prognozowania liczby miejsc pracy, miejsc w szkołach, w przedszkolach, jak również do określenia potrzeb mieszkaniowych dla przyszłych małżeństw.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości (np.: zamieszkującej określone terytorium). Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

W strukturach ludności według ekonomicznych grup wieku widoczny jest postępujący z roku na rok powolny proces starzenia się populacji województwa dolnośląskiego. Na koniec 2021 r. mediana wieku w województwie dolnośląskim wynosiła 42,3 lat, w tym dla mężczyzn 40,8, dla kobiet 43,9 (w kraju – 41,9 lat, mężczyźni 40,3, kobiety 43,5). Wyższa mediana wieku była w województwach: świętokrzyskim (43,9), opolskim i łódzkim (po 43,7), śląskim (43,4), zachodniopomorskim (43,0) i lubelskim (42,5), a najniższa w Polsce, w województwach: pomorskim i małopolskim (po 40,3), wielkopolskim (40,7) oraz mazowieckim (40,9).

**Tablica 6. Mediana wieku według płci i miejsca zamieszkania
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 6. Median of age by sex and place of residence
As of 31 December

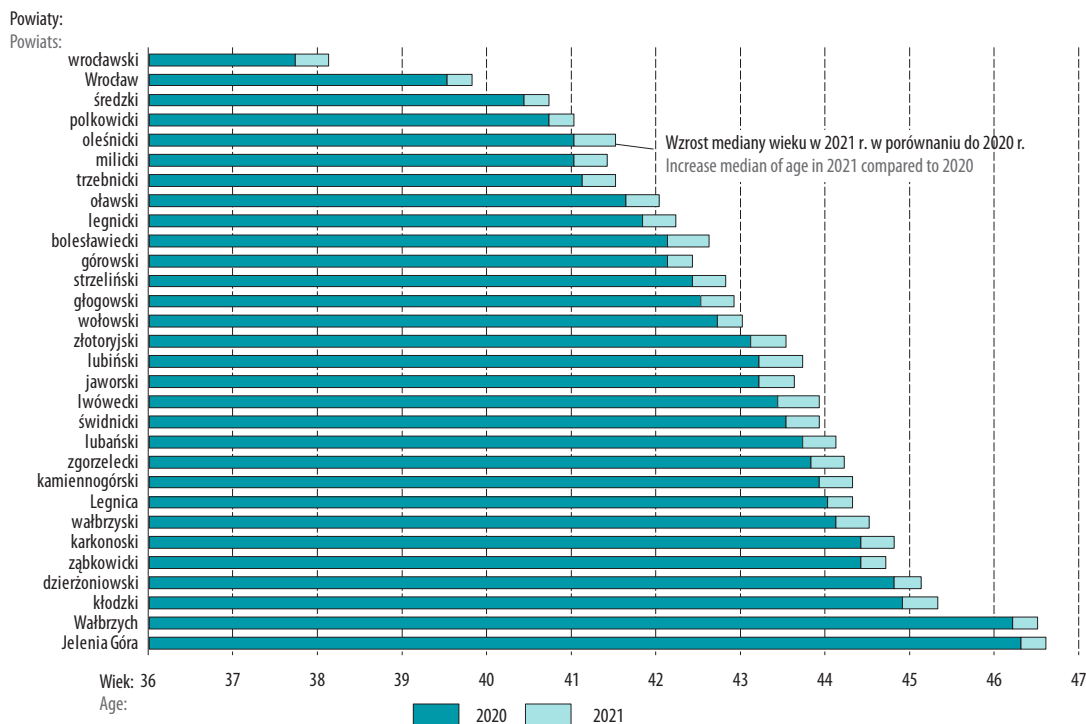
Wyszczególnienie Specification	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem Total	39,9	40,2	40,6	40,9	41,3	41,6	42,0	42,0*	42,3
mężczyźni males	38,1	38,5	38,9	39,3	39,7	40,0	40,4	40,4*	40,8
kobiety females	41,9	42,1	42,4	42,8	43,0	43,4	43,7	43,6*	43,9
Miasta Urban areas	40,9	41,2	41,5	41,9	42,2	42,5	42,9	42,7*	43,0
mężczyźni males	38,7	39,1	39,4	39,8	40,2	40,6	40,9	40,8*	41,1
kobiety females	43,5	43,7	43,9	44,2	44,4	44,7	45,0	44,8*	45,1
Wieś Rural areas	37,8	38,2	38,6	39,0	39,4	39,7	40,1	40,5*	40,8
mężczyźni males	36,8	37,3	37,7	38,1	38,5	38,8	39,2	39,7*	40,0
kobiety females	38,6	39,2	39,6	39,9	40,3	40,7	41,0	41,3*	41,6

Przeciętnie ludność w miastach województwa była starsza o 2,2 roku od ludności mieszkającej na wsi. Średni wiek mieszkańca miast wynosił 43,0 lata (kraj – 42,9 lata). W województwie, statystyczny mężczyzna był młodszy od kobiety o 3,1 roku, w miastach o 4,0, a na wsi o 1,6 (w kraju odpowiednio o 3,2, 3,9 i 2,1 roku).

Statystycznie najmłodszy mieszkańcy województwa dolnośląskiego byli zameldowani w powiecie wrocławskim (38,1 lat), a najstarsi w Jeleniej Górze (46,6 lat) i Wałbrzychu (46,5 lata). Zaobserwowane dysproporcje w poziomie mediany zależą od urodzeń, zgonów i ruchów migracyjnych występujących w poszczególnych jednostkach.

Wykres 3. Mediana wieku ludności według powiatów Stan w dniu 31 grudnia

Chart 3. Median of age of population by powiats
As of 31 December

a Powiaty uporządkowano od najniższej wartości mediany w 2021 r. do najwyższej. Wykres został sporządzony z wykorzystaniem dokładniejszych danych – bez zaokrągleń.

a Powiats have been ordered from the lowest value of median in 2021 to the highest. The chart has been made using more accurate data, i.e. without rounding.

W niniejszym opracowaniu wyróżniono trzy podstawowe, ekonomiczne grupy wiekowe:

- 0-17 lat – wiek przedprodukcyjny,
- wiek zdolności do pracy, tj. 18-64 lata – wiek produkcyjny mężczyzn, 18-59 lat – wiek produkcyjny kobiet,
- wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. 65 lat i więcej – wiek poprodukcyjny mężczyzn, 60 i więcej – wiek poprodukcyjny kobiet.

**Tablica 7. Ludność województwa dolnośląskiego według ekonomicznych grup wieku na tle kraju
Stan w dniu 31 grudnia**Table 7. Population of Dolnośląskie Voivodship by economic age groups on the background of the country
As of 31 December

Lata Years	Polska Poland			Dolnośląskie		
	wiek przed- produkcyjny pre-working age	wiek produk- cyjny working age	wiek popro- dukcyjny post-working age	wiek przed- produkcyjny pre-working age	wiek produk- cyjny working age	wiek popro- dukcyjny post-working age
w tysiącach in thousands						
2010	7243,2	24831,0	6455,6	507,3	1916,3	493,7
2011	7146,6	24738,5	6653,4	501,5	1903,3	511,8
2012	7066,8	24605,6	6861,0	495,7	1887,1	531,6
2013	6995,4	24422,1	7078,2	490,6	1867,3	552,2
2014	6943,0	24230,2	7305,4	488,4	1846,8	573,3
2015	6901,8	24002,2	7533,3	486,5	1823,5	594,2
2016	6895,9	23767,6	7769,5	487,6	1800,3	615,8
2017	6920,7	23517,6	7995,3	490,6	1776,1	635,9
2018	6935,5	23269,7	8205,9	493,6	1753,2	654,4
2019	6948,7	23025,9	8407,9	496,1	1733,2	670,9
2020	6997,5*	22631,3*	8459,7*	499,2*	1734,1*	675,1*
2021	6992,6	22385,4	8529,7	501,9	1714,4	681,4
w % ogółu ludności in % of total population						
2010	18,8	64,4	16,8	17,4	65,7	16,9
2011	18,5	64,2	17,3	17,2	65,3	17,5
2012	18,3	63,9	17,8	17,8	64,8	18,2
2013	18,2	63,4	18,4	16,9	64,2	19,0
2014	18,0	63,0	19,0	16,8	63,5	19,7
2015	18,0	62,4	19,6	16,8	62,8	20,5
2016	17,9	61,8	20,2	16,8	62,0	21,2
2017	18,0	61,2	20,8	16,9	61,2	21,9
2018	18,1	60,6	21,4	17,0	60,4	22,6
2019	18,1	60,0	21,9	17,1	59,8	23,1
2020	18,4*	59,4*	22,2*	17,2*	59,6*	23,2*
2021	18,4	59,1	22,5	17,3	59,2	23,5
2010=100						
2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2011	98,7	99,6	103,1	98,9	99,3	103,7
2012	97,6	99,1	106,3	97,7	98,5	107,7
2013	96,6	98,4	109,6	96,7	97,4	111,8
2014	95,9	97,6	113,2	96,3	96,4	116,1
2015	95,3	96,7	116,7	95,9	95,2	120,4

Tablica 7. Ludność województwa dolnośląskiego według ekonomicznych grup wieku na tle kraju Stan w dniu 31 grudnia (dok.)**Table 7. Population of Dolnośląskie Voivodship by economic age groups on the background of the country As of 31 December (cont.)**

Lata Years	Polska Poland			Dolnośląskie		
	wiek przed- produkcyjny pre-working age	wiek produk- cyjny working age	wiek popro- dukcyjny post-working age	wiek przed- produkcyjny pre-working age	wiek produk- cyjny working age	wiek popro- dukcyjny post-working age
2016	95,2	95,7	120,4	96,1	93,9	124,7
2017	95,5	94,7	123,8	96,7	92,7	128,8
2018	95,8	93,7	127,1	97,3	91,5	132,6
2019	95,9	92,7	130,2	97,8	90,4	135,9
2020	96,6*	91,1*	131,0*	98,4*	90,5*	136,7*
2021	96,5	90,2	132,1	98,9	89,5	138,0

Zbiorowość osób w **wieku przedprodukcyjnym**, czyli tzw. potencjalne zasoby pracy w przyszłości, liczyła w województwie dolnośląskim w 2021 r. 501,9 tys. osób i stanowiła 17,3% ogółu ludności regionu i w porównaniu z ubiegłym rokiem wzrosła o 0,1%. Jest to jeden z najniższych udziałów notowanych wśród województw w Polsce (13. miejsce – ex aequo z województwem łódzkim, a przed województwami świętokrzyskim – 17,0% i opolskim – 16,6%). W kraju udział ten wyniósł 18,4%. Najwyższy odsetek odnotowano w województwach: pomorskim – 19,8%, wielkopolskim – 19,6% i mazowieckim – 19,4%.

W 2021 r. w miastach województwa dolnośląskiego odsetek dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat w ogólnej liczbie mieszkańców nadal przyjmował niższe wartości niż na wsi i wyniósł 15,9% (w 2020 r. – 15,7%, w 2010 r. – 16,1%), podczas gdy na wsi – 20,4% (w 2020 r. – 20,2%, w 2010 r. – 20,4%).

Biorąc pod uwagę płeć, udział mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mężczyzn był większy od udziału kobiet w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie kobiet o 0,9 p. proc. i wyniósł 18,5%.

Wśród powiatów o najwyższym udziale osób w wieku 17 lat i mniej w ogólnej liczbie ludności można wymienić powiaty: wrocławski (24,5%), średzki (20,5%), polkowicki (19,9%), milicki (19,7%) i trzebnicki (19,7%), które w większości są zlokalizowane w zasięgu oddziaływania Wrocławia. Natomiast najniższy poziom tego wskaźnika widoczny był w: Jeleniej Górze (14,2%), Wałbrzychu (14,3%) i Wrocławiu (15,7%).

Województwo dolnośląskie jest, wraz z województwem świętokrzyskim, 2. regionalną jednostką samorządu terytorialnego pod względem najmniejszej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym (29,3 osób), za województwem opolskim (27,8 osób). Najwięcej osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym zamieszkuje województwa: pomorskie (33,4 osoby), wielkopolskie (33,0 osoby) i mazowieckie (32,9 osób),

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku szczególne znaczenie dla rynku pracy ma grupa ludności w **wieku produkcyjnym**, ponieważ tworzy tzw. potencjalne zasoby ludności zdolnej do pracy oraz grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym, charakteryzująca przyszłościowy potencjał demograficzny – źródło przyszłych zasobów pracy.

W województwie dolnośląskim w końcu 2021 r. zbiorowość osób w wieku produkcyjnym liczyła 1714,4 tys., stanowiąc w województwie 59,2% ogółu ludności, spadek o 0,4 p. proc. w porównaniu do 2020 r. i o 6,5 p. proc. w porównaniu do 2010 r. (w Polsce odpowiednio 59,1% w 2021 r., 59,4% w 2020 r. i 64,4% w 2010 r.).

W miastach potencjalne zasoby ludności zdolnej do pracy obejmowały 1151,6 tys. osób, stanowiąc 58,6% ogółu ludności mieszkającej w miastach, co oznaczało spadek o 0,6 p. proc. w porównaniu do 2020 r. i o 7,1 p. proc. w porównaniu do 2010 r., a na wsi – 562,8 tys. osób, tj. 60,3% ludności wiejskiej (odpowiednio spadek o 0,4 p. proc. i o 5,3 p. proc.).

Wiek mobilny to grupa wieku produkcyjnego obejmująca ludność w wieku 18-44 lata.

Wiek niemobilny to grupa wieku produkcyjnego obejmująca ludność w wieku: mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat.

Ważnym wskaźnikiem używanym w analizach opisujących podażową stronę rynku pracy jest odsetek osób w wieku mobilnym w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym. Zbiorowość osób w wieku mobilnym, niezależnie od płci, obejmuje osoby, co do których przyjmuje się, że są w największym stopniu zdolne przystosować się do zmiennych warunków zapotrzebowania na siłę roboczą, są gotowe do zmiany stanowiska, miejsca pracy, miejsca zamieszkania, ewentualnego przekwalifikowania się.

Na koniec grudnia 2021 r. na obszarze województwa dolnośląskiego mieszkało 1077,6 tys. osób w wieku mobilnym. W ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym osoby w wieku mobilnym stanowiły 62,9%, przy przeciętnej w kraju wynoszącej 61,9% (w 2010 r. – 60,6%, a w skali całego kraju 62,1%). Na 100 osób w wieku mobilnym przypadało 59 osób w wieku niemobilnym (przeciętnie w kraju 62 osoby), podczas gdy w 2010 r. – 65 osób w wieku niemobilnym (przeciętnie w kraju 61).

W województwie dolnośląskim, podobnie jak w skali całego kraju, konsekwencją przemian demograficznych mających miejsce w ostatnich dziesięcioleciach, są również stopniowe przesunięcia w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. zbiorowość osób w wieku poprodukcyjnym liczyła w województwie dolnośląskim 681,4 tys. osób. Postępuje m.in. stopniowy wzrost liczby osób **w wieku poprodukcyjnym**, w porównaniu do stanu na koniec 2020 r. ta grupa ludności uległa zwiększeniu o 6,3 tys. osób, tj. o 0,9% (w kraju wzrost o 0,8%), a w porównaniu do 2010 r. – o 187,7 tys., tj. o 38,0% (w kraju wzrost o 32,1%).

Począwszy od 2011 r. w ogólnej liczbie ludności utrzymuje się nadwyżka liczebna osób w wieku poprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym. O nasilającym się procesie starzenia się ludności świadczy stopniowe zwiększanie się udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz stagnacja udziału roczników w wieku przedprodukcyjnym. Jest to sytuacja szczególnie niekorzystna dla stanu i struktury zasobów ludnościowych.

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosił 23,5% w województwie (wobec 23,2% w 2020 r. i 16,9% w 2010 r.), plasując dolnośląskie na 5. miejscu w kraju wraz z województwem opolskim. Najniższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, wystąpił w województwach: małopolskim (20,7%), pomorskim (20,9%) i wielopolskim (21,0%), a najwyższy w województwach łódzkim – 25,1% i świętokrzyskim 25,0% (w kraju na poziomie 22,5%).

Podobnie jak w kraju i zdecydowanej większości województw, również w województwie dolnośląskim, odsetek osób w miastach w wieku poprodukcyjnym był w końcu 2021 r. wyższy niż na wsi i wyniósł 25,5% (wobec 24,6% w kraju), a na wsi 19,3% (wobec 19,4% w kraju).

W porównaniu do sytuacji sprzed roku w miastach województwa dolnośląskiego przybyło 3,6 tys. osób w wieku poprodukcyjnym, tj. wzrost o 0,7% (przy spadku ogólnej liczby ludności miejskiej w województwie o 0,5%), a w porównaniu do 2010 r. przybyło 129,8 tys. osób, tj. wzrost o 35,0% (przy spadku ogólnej liczby ludności miejskiej w tym okresie o 3,7%).

W skali roku na wsi liczba osób w wieku poprodukcyjnym uległa zwiększeniu o 2,7 tys., tj. o 1,5% (wobec spadku ogólnej liczby ludności wiejskiej o mniej niż 0,1%), a w porównaniu do 2010 r. – przybyło 57,9 tys. osób, tj. wzrost o 47,2% (wobec znacznie mniejszego zwiększenia ogólnej liczby ludności wiejskiej w tym okresie, tj. o 6,4%).

Według stanu ludności na 31 grudnia 2021 r. liczba osób w wieku przedprodukcyjnym była na wsi większa niż osób w wieku poprodukcyjnym (o 9,4 tys. osób, tj. o 5,2%). W miastach, mniej było dzieci i młodzieży do 18 lat niż osób w wieku poprodukcyjnym (o 188,9 tys. osób, tj. o 37,7%).

Biorąc pod uwagę płeć, udział mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mężczyzn był mniejszy od udziału kobiet w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie kobiet o 13,8 p. proc. i wyniósł 16,4% (w 2020 r., 15,9% przy 30,0% udziale dla kobiet).

Wśród powiatów najwyższy udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności odnotowano w: Jeleniej Górze (30,0%), Wałbrzychu (29,1%), powiatach kłodzkim (26,8%) i dzierzoniowskim (26,6%) natomiast najniższy w powiatach: wrocławskim (15,1%), średzkim (19,1%) i polkowickim (20,0%).

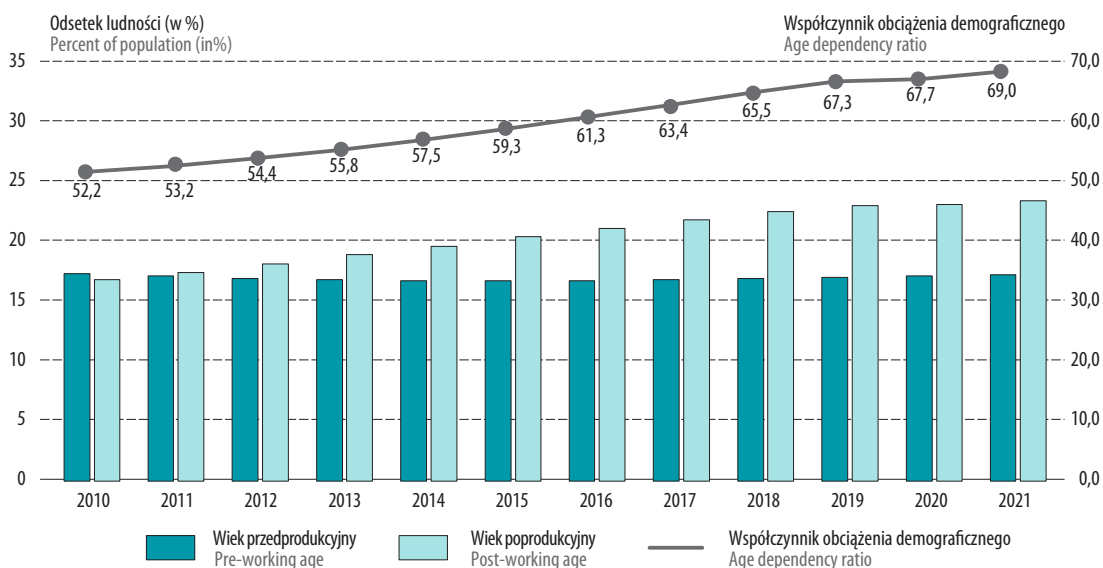
Następstwem postępującego procesu starzenia się społeczeństwa było stopniowe zmniejszanie się oraz, w ostatnich latach, utrzymanie porównywalnego poziomu udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. W 2021 r. na 100 mieszkańców województwa dolnośląskiego przypadały 24 osoby w wieku poprodukcyjnym i 17 – w wieku przedprodukcyjnym (w 2010 r. po 17 osób), podczas gdy w miastach – 26 osób w wieku poprodukcyjnym i 16 w wieku przedprodukcyjnym (w 2010 r. odpowiednio 18 i 16 osób), a na wsi – 20 osób w wieku przedprodukcyjnym i 19 w wieku poprodukcyjnym (w 2010 r. odpowiednio 14 i 20 osób).

Województwo dolnośląskie było ex aequo z województwami lubelskim i zachodniopomorskim 4. regionalną jednostką samorządu terytorialnego pod względem najwyższej liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym (40 osób), zaraz po województwach: łódzkim (44), świętokrzyskim (43) i śląskim (41).

Na poziomie gminnym powyżej 50 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w Dusznikach-Zdroju (60 osób), Polanicy-Zdroju (58 osób), Łądku-Zdroju (56 osób) i Szczawnie-Zdroju oraz Bystrzycy Kłodzkiej (gminie miejskiej) – po 55 osób, a najmniej w Siechnicach (21 osób) oraz w Długołęce (22 osoby).

Wykres 4. Odsetek ludności według ekonomicznych grup wieku i współczynnika obciążenia demograficznego Stan w dniu 31 grudnia

Chart 4. Population ratio by economic age groups and age dependency ratio
As of 31 December

Współczynnik obciążenia (demograficznego) w odniesieniu do ekonomicznych grup wieku to liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Współczynnik obciążenia demograficznego w końcu 2021 r. osiągnął wartość 69 osób (w 2020 r. – 68, a w 2010 r. – 52). Województwo dolnośląskie plasowało się na 9. lokacie w kraju ex aequo z województwem pomorskim, przy największej wielkości – 74 osoby – odnotowanej w województwie łódzkim i 72 osobach

w świętokrzyskim. Najmniejszą wartość współczynnika – 67 osób – odnotowano w województwach małopolskim, opolskim i podkarpackim.

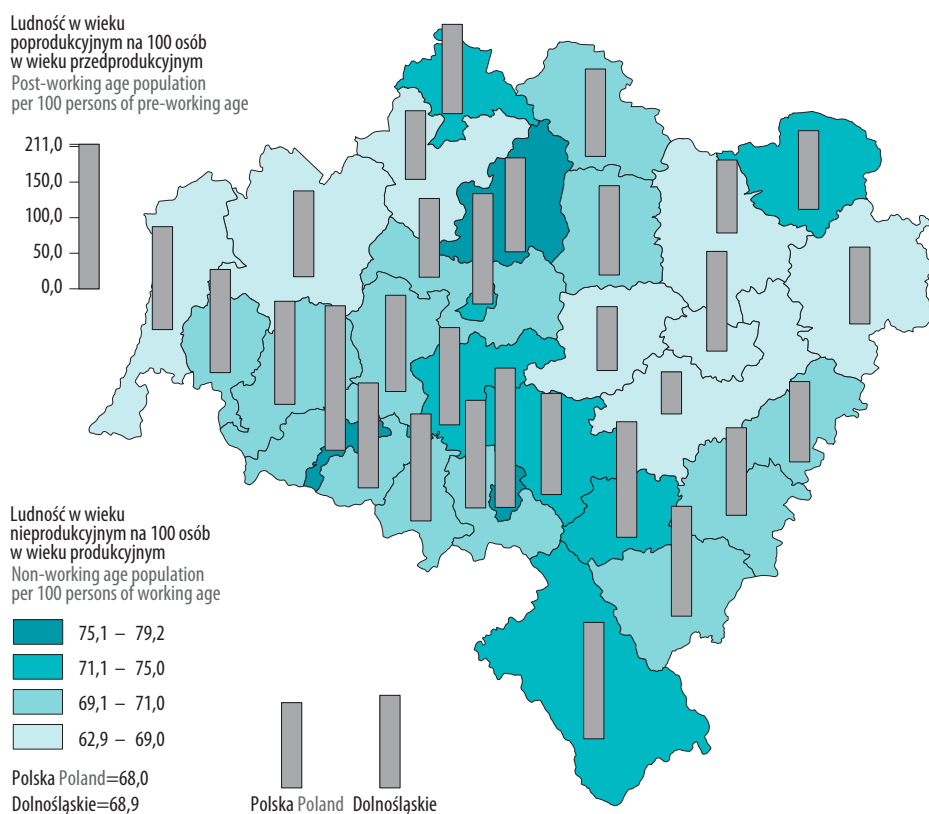
Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia zmieniła się relacja między miastem a wsią w poziomie obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym.

W województwie dolnośląskim współczynnik obciążenia demograficznego od 2011 r. był wyższy w miastach niż na wsi. W końcu 2021 r. wynosił odpowiednio 70,6 w miastach i 65,8 na wsi (w 2020 r. odpowiednio 69,2 i 64,6 a w 2010 r. 52,2 i 52,3).

Na przestrzeni lat 2010-2021 szczególnie znaczące zmiany można było zaobserwować, analizując współczynniki cząstkowe, tj. relację liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do wieku produkcyjnego oraz odrębnie – grupę wieku poprodukcyjnego w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym.

W okresie tym współczynnik dotyczący grupy wieku przedprodukcyjnego do produkcyjnego wzrósł z 26,5 do 29,3 na 100 osób (w miastach z 24,5 do 27,1, a na wsi z 31,0 do 33,8). Natomiast współczynnik dla wieku poprodukcyjnego wzrósł z 25,8 do 39,7 (w miastach z 27,7 do 43,5, a na wsi z 21,3 do 32,1). W konsekwencji obciążenie demograficzne ludnością w wieku przedprodukcyjnym (29,3) było niższe niż ludnością w wieku poprodukcyjnym (39,7), przy czym w miastach negatywne zmiany demograficzne były znacznie większe niż na wsi.

Mapa 10. Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2021 r.
Map 10. Demographic dependency ratio by powiat in 2021

W przekroju powiatowym, najwyższy poziom współczynnika obciążenia demograficznego wystąpił przeważnie w miastach na prawach powiatu oraz w powiatach z gminą miejską o dużej liczbie mieszkańców, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało odpowiednio: w Jeleniej Górze – 79 osób, w Wałbrzychu – 77 osób, w powiatach lubińskim oraz w głogowskim 75 osób w wieku nieprodukcyjnym. W tych jednostkach administracyj-

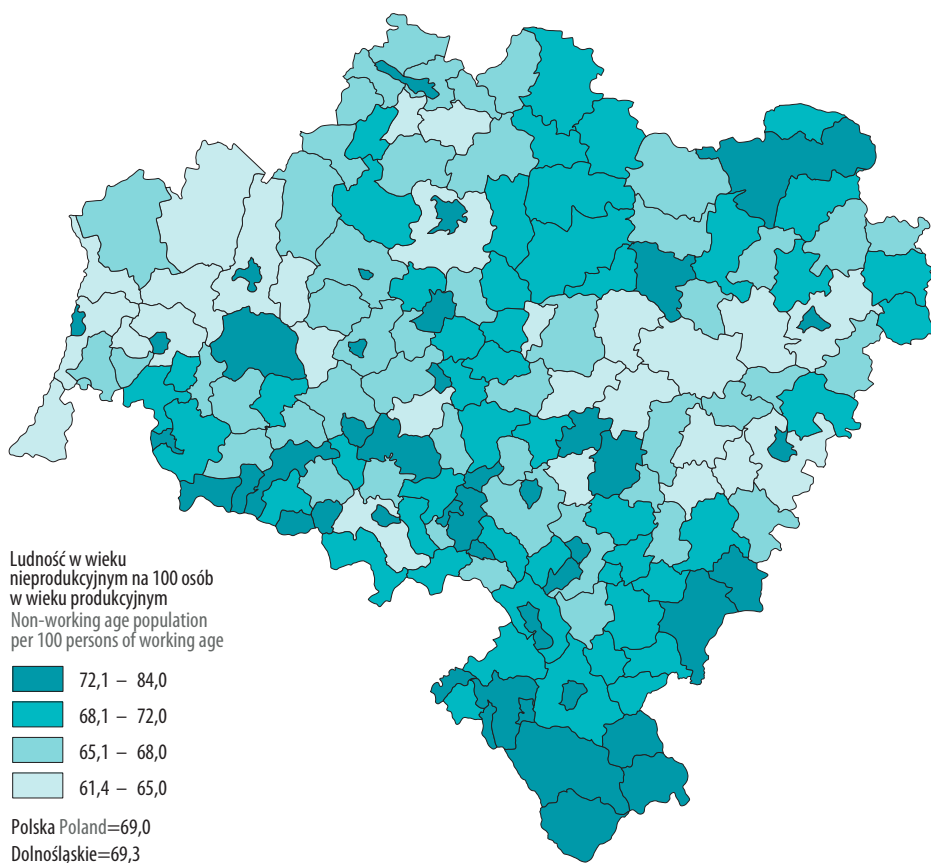
nych zdecydowanie wyższe było obciążenie ludności w wieku produkcyjnym osobami w wieku poprodukcyjnym niż osobami w wieku przedprodukcyjnym.

W Jeleniej Górze na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 54 osoby w wieku poprodukcyjnym oraz 25 – w wieku przedprodukcyjnym, w Wałbrzychu odpowiednio 51 i 25, we Wrocławiu – 37 i 26, a w Legnicy 45 i 28.

Łącznie w 28 powiatach wyższe było obciążenie ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym niż ludnością w wieku przedprodukcyjnym, w powiatach wrocławskim i średzkim – odwrotnie obciążenie ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku przedprodukcyjnym było wyższe niż ludnością w wieku poprodukcyjnym.

Najniższą wartość współczynnika obciążenia demograficznego odnotowano we Wrocławiu (62,9) oraz w powiatach wrocławskim i średzkim (po 65,6).

Mapa 11. Współczynnik obciążenia demograficznego według gmin w 2021 r.
Map 11. Demographic dependency ratio by gminas in 2021

W przekroju gmin, najwyższy poziom współczynnika obciążenia demograficznego wystąpił w Dusznikach-Zdroju – 84 osoby, Polanicy-Zdroju (82) oraz Lubinie i Szczawnie-Zdroju (po 80).

Wyższe obciążenie demograficzne niż średnio w województwie dolnośląskim wystąpiło w 77 gminach.

Najniższe obciążenie demograficzne osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym występowało w gminach wiejskich: Oleśnica (61) oraz Zgorzelec i Osiecznica (po 62 osoby).

2.3. Starzenie się społeczeństwa

2.3. Population ageing

W badaniach demograficznych wyróżnia się trzy biologiczne grupy wiekowe: 0-14 lat – dzieci (wnukowie), 15-64 lata – dorośli bez osób starszych (rodzice) oraz 65 lat i więcej (dziadkowie).

Do oceny zjawiska starzenia się społeczeństwa, stosuje się m.in. współczynnik starości demograficznej, określający odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności.

Wskaźnik starości (inaczej indeks starości) to relacja pokoleniowa, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat. Do końca 2017 r. obowiązywała definicja zgodnie z którą wskaźnik był relacją liczby ludności w wieku 60 lub 65 lat i więcej do liczby dzieci i młodzieży do lat 19.

Postępujący z roku na rok powolny proces starzenia się populacji województwa dolnośląskiego potwierdzały niekorzystne zmiany współczynnika starości demograficznej mieszkańców oraz wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego.

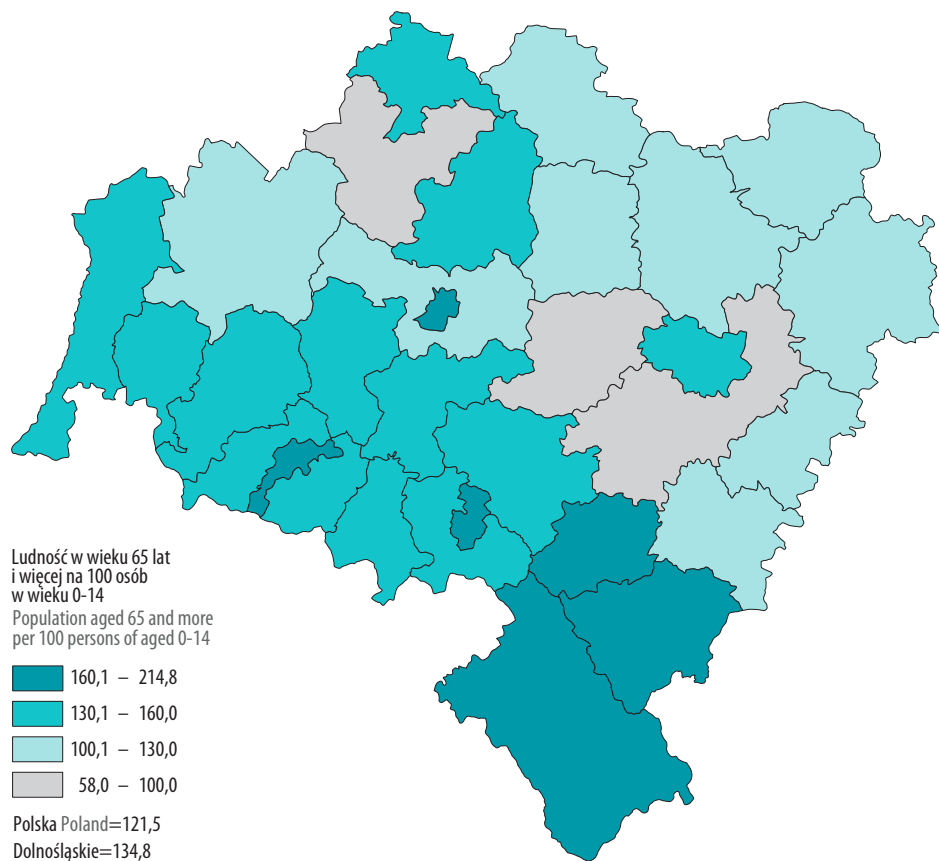
W 2021 r. w Polsce osoby w wieku starszym (tj. 65 lat i więcej) stanowiły 18,9% w ogólnej liczbie ludności, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż w 2020 r. (o 6,5 p. proc. więcej niż w 2010 r.), a w województwie dolnośląskim 19,8%, tj. o 0,5 p. proc. więcej niż w 2020 r. (o 6,4 p. proc. więcej niż w 2010 r.).

Poziom współczynnika starości demograficznej w województwie dolnośląskim był o 0,9 p. proc. wyższy od krajowego (podobnie jak rok wcześniej).

Wśród najczęściej stosowanych miar, bazujących na ilościowych relacjach pomiędzy grupami wieku, można wymienić indeks starości. Im wyższa jest jego wartość, tym społeczeństwo jest starsze, gdyż więcej ludności starszej (dziadków) przypada na określoną populację ludzi młodych (wnucząt).

Indeks starości w Polsce wyniósł 121,5, a w województwie dolnośląskim 134,8. Oznacza to, że na 100 dzieci i młodzieży do 14 lat przypadało w Polsce 122, a na Dolnym Śląsku 135 osób w wieku 65 lat i więcej, tj. w porównaniu z 2020 r., po 3 osoby więcej w Polsce oraz w województwie dolnośląskim.

Mapa 12. Indeks starości według powiatów w 2021 r
 Map 12. Ageing ratio by powiats in 2021

Najniższy wskaźnik starości zaobserwowano w powiatach: wrocławskim (58,0), średzkim (90,4) i polkowickim (99,1). Natomiast najwyższy w miastach na prawach powiatu Jeleniej Góry (214,8) i Wałbrzychu (202,4) oraz powiatach kłodzkim (170,9) i dzierzoniowskim (168,7).

Z kolei współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, będący relacją pomiędzy liczebnością subpopulacji osób starszych i liczebnością subpopulacji pozostałych osób dorosłych żyjących w badanej populacji (na 100 osób w wieku 15-64 lata), w Polsce wyniósł 28,9, podczas gdy w województwie dolnośląskim 30,3.

Na Dolnym Śląsku w poszczególnych powiatach można było zaobserwować bardzo duże zróżnicowanie obciążenia demograficznego osobami starszymi. Najniższy poziom współczynnika wystąpił w powiecie wrocławskim (18,7), następnie w powiatach średzkim (23,6) i polkowickim (24,8), natomiast najwyższy w Jeleniej Górze (40,8), Wałbrzychu (38,0) i w powiecie kłodzkim (34,9).

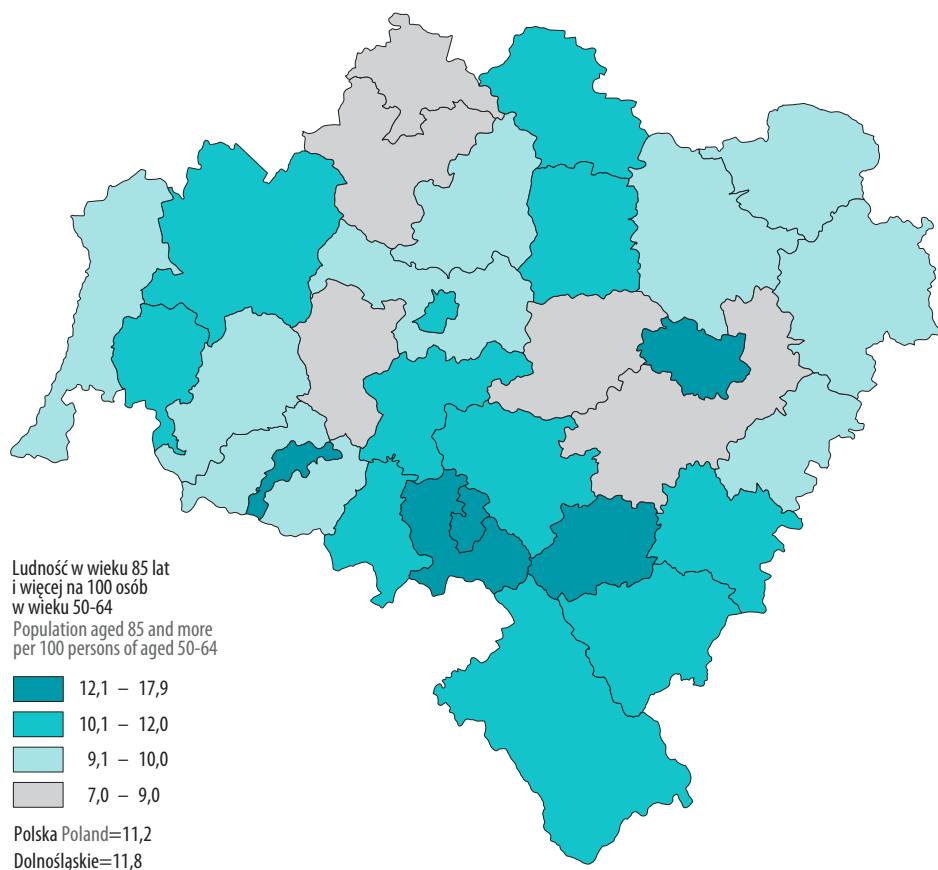
Na poziomie gminnym najwyższy poziom obciążenia demograficznego osobami starszymi występował w miastach uzdrowiskowych: Dusznikach-Zdroju (45,0), Polanicy-Zdroju (44,8) oraz w Szczawnie-Zdroju (41,0), a najniższy w gminach miejsko-wiejskich: Jerzmanowej (16,7), Czernicy i Długołęce (po 16,9) oraz Kobierzycach (17,0).

Wskaźnikiem, który pozwala na określenie potrzeb związanych między innymi z opieką społeczną i ochroną zdrowia jest wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, zwany wskaźnikiem wsparcia najstarszych.

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, zwany również wskaźnikiem wsparcia osób najstarszych, to liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50–64 lata.

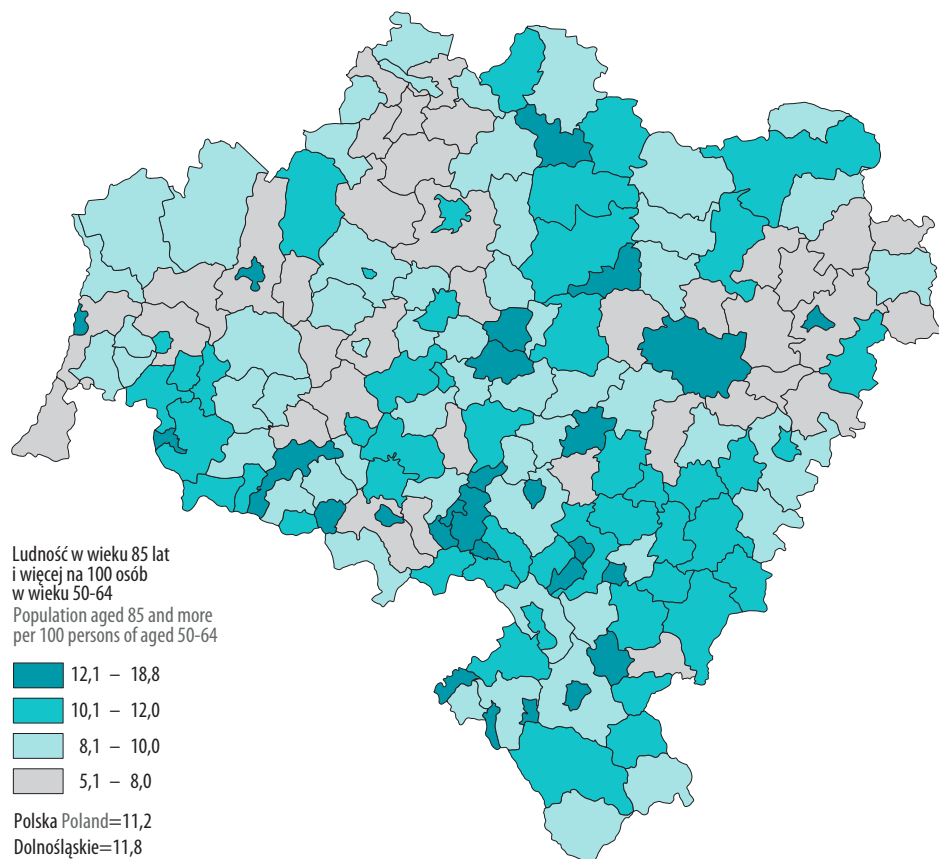
W 2021 r. wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego w województwie dolnośląskim wyniósł 11,8 (wzrost o 0,2 r/r), w kraju 11,2 (wzrost o 0,1 r/r). Oznaczało to, że 11,8 osób w wieku 85 lat i więcej przypadało na 100 osób w wieku 50–64 lata.

Mapa 13. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2021 r.
Map 13. Intergenerational support ratio in powiats in 2021

W 2021 r. obserwowano duże zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika. Najwięcej osób w wieku 85 lat i więcej na 100 osób w wieku 50-64 lat przypadało we Wrocławiu, gdzie wskaźnik wyniósł 17,9 osoby, w Jeleniej Górze – 14,7 osoby i w powiecie dzierżoniowskim – 13,3, natomiast najmniej w powiatach: polkowickim – 7,0 osób, wrocławskim – 7,9 osoby i głogowskim – 8,2 osoby.

Mapa 14. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według gmin w 2021 r
 Map 14. Intergenerational support ratio by gminas in 2021

Wyższy niż średni dla gmin w województwie wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego wystąpił w 40 najmniejszych jednostkach samorządu terytorialnego. Powyżej 15 osób w wieku 85 lat i więcej na 100 osób w wieku 50-64 lat występowało w gminach: Szczawno-Zdrój (18,8 osoby), Wrocław (17,9 osoby), Jedlina-Zdrój (17,4 osoby), Duszniki-Zdrój (17,2 osoby), Ruja (17,0 osób) i Polanica-Zdrój (15,5 osób). Najkorzystniejszej sytuacji demograficznej pod tym względem kształtowała się w gminach: Zgorzelec (5,1 osoby), Polkowice (5,4 osoby) i Dobromierz (5,5 osoby).

2.4. Struktura według edukacyjnych grup wieku

2.4. Structure by educational age groups

Zmiany w strukturze ludności według wieku można rozpatrywać nie tylko pod względem ekonomicznym, ale także ze względu na potrzeby oświatowo-wychowawcze. W tym celu przedstawiono struktury edukacyjnych grup wieku, które obejmują dzieci i młodzież w wieku przedszkolnym i szkolnym, a także potencjalnych studentów uczelni.

W 2021 r. populacja ta (w wieku 3-24 lat) liczyła 609,8 tys. osób i w porównaniu z 2020 r. zmniejszyła się o 2,7 tys. osób, tj. o 0,4% (w kraju – spadek o 23,4 tys., tj. 0,3%).

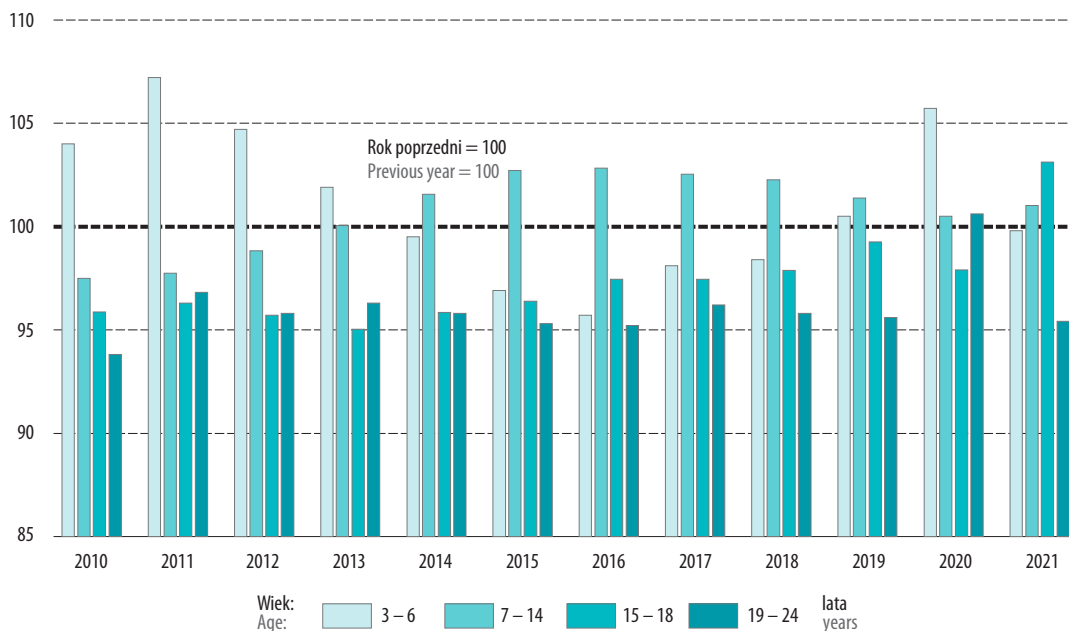
W 2021 r. liczba dzieci w wieku przedszkolnym w województwie dolnośląskim, tj. 3–6 lat, wynosiła 114,8 tys. osób (o 0,3 tys. dzieci mniej niż w 2020 r.). W relacji do roku poprzedniego nastąpił spadek o 0,2%. Dzieci w tym wieku stanowiły 18,8% ogólnej liczby ludności zaliczanej do edukacyjnych grup wieku (kraj – 18,6%).

Kolejna grupa to dzieci w wieku szkolnym, tj. 7–14 lat, która w 2021 r. liczyła 234,9 tys. osób (232,6 tys. w 2020 r.). W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost liczby dzieci o 1,0%. W zbiorowości grup edukacyjnych, populacja ta stanowiła 38,5% (kraj – 38,3%).

W 2021 r. w porównaniu z 2020 r. obserwowano wzrost o 3,1% (3,0 tys. osób) w grupie młodzieży w wieku 15–18 lat. Grupa ta liczyła 99,2 tys. osób i stanowiła 16,3% ogólnej liczby badanej zbiorowości (w Polsce 16,8%).

Wykres 5. Dynamika ludności według edukacyjnych grup wieku Stan w dniu 31 grudnia

Chart 5. Dynamics of population by educational age group
As of 31 December

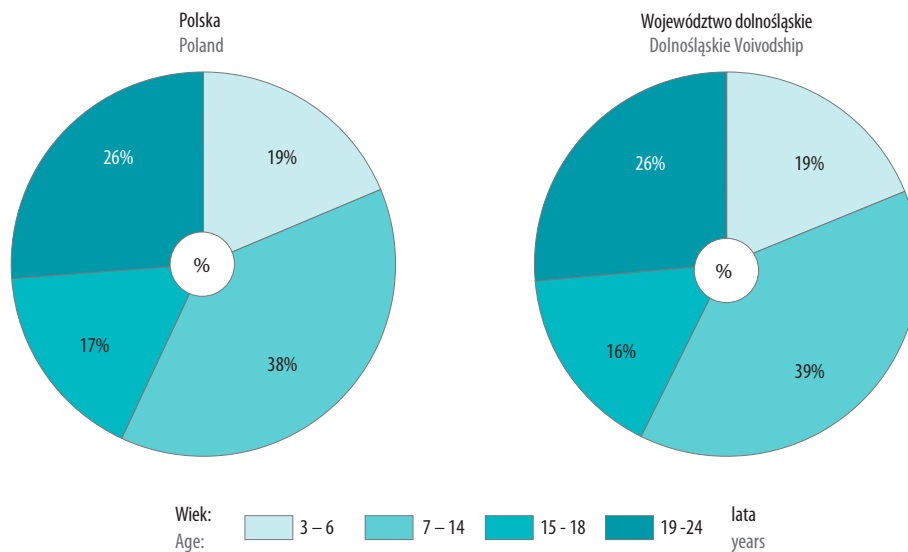

Ostatnia grupa edukacyjna, osób dorosłych w wieku 19–24 lat, liczyła w analizowanym roku 161,0 tys. osób (o 7,7 tys. osób mniej niż w 2020 r.). Byli to potencjalni studenci uczelni. Stanowili oni 26,4% ogólnej liczby badanej zbiorowości (kraj – 26,2%), a w 2021 r. w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano spadek jej liczebności o 4,6%.

**Wykres 6. Struktura liczby ludności według edukacyjnych grup wieku w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

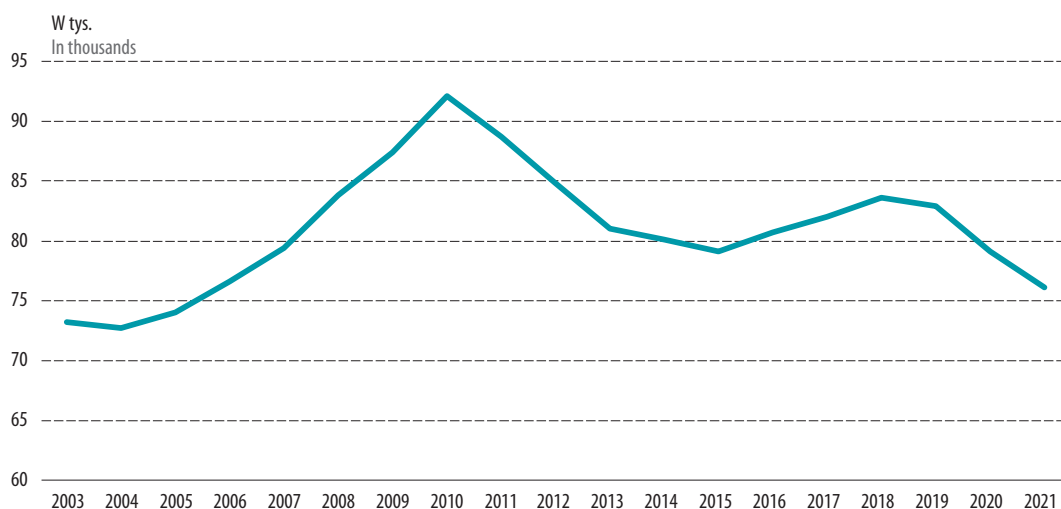
Chart 6. Structure of population by educational age group in 2021
As of 31 December

Najmłodszej grupy dzieci, będących w wieku 0–2 lat, nie zalicza się do grupy edukacyjnej ale jej liczebność wpływa na kształtujące się potrzeby i wynikające z nich zadania w zakresie edukacji i ochrony zdrowia. Przez kilka lat, aż do 2015 r. włącznie, obserwowano spadek liczby dzieci w tej grupie wiekowej. Lata 2016–2018 przyniosły wzrost liczebności. Od 2019 r. ponownie notowany jest spadek. W 2021 r., w porównaniu z rokiem wcześniejszym odnotowano spadek o 3,7% (w kraju spadek o 5,1%). W województwie dolnośląskim grupa ta liczyła 76,1 tys. dzieci, wobec 79,1 tys. w 2020 r.

**Wykres 7. Dzieci w grupie wieku 0-2 lata
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 7. Children in the 0-2 age group
As of 31 December

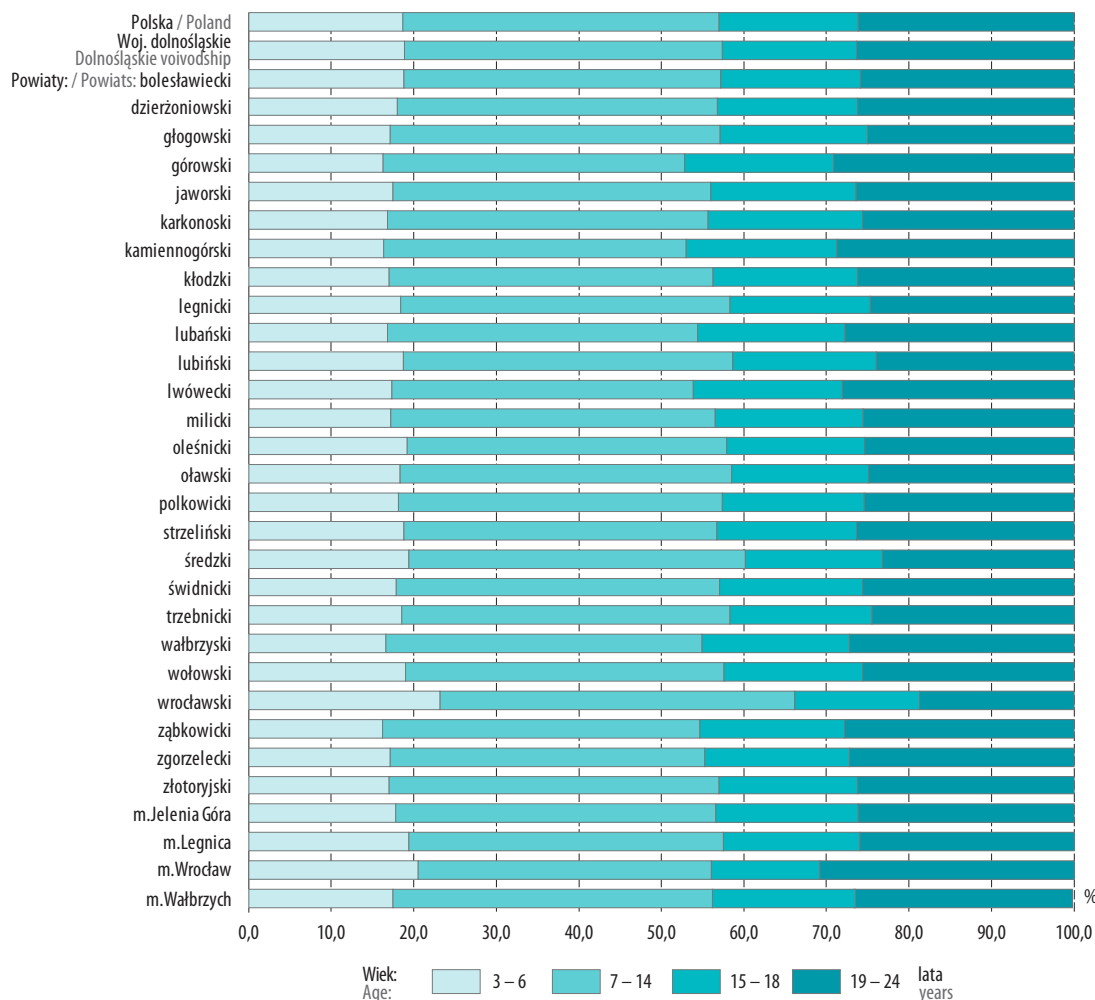

Zróżnicowanie edukacyjnych grup wieku obserwowano również na poziomie powiatowym. W grupie dzieci 3–6 lat, najwyższe udziały (przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 18,8%) odnotowano w powiecie: wrocławskim (23,2%), we Wrocławiu (20,5%) i w powiecie średzkim oraz w Legnicy (po 19,3%).

W drugiej grupie wiekowej (7–14 lat) najwyższe wartości wystąpiły w powiatach: wrocławskim (42,9%), średzkim (40,8%) oraz oławskim (40,2%). Średnia wartość w województwie dolnośląskim wyniosła 38,5%.

Wykres 8. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w powiatach w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Structure of population by educational age group in powiats in 2021 As of 31 December

Kolejną grupę stanowiły osoby w wieku 15–18 lat. Udział tej grupy wiekowej w ogólnej zbiorowości najwyższy był w powiatach karkonoskim (18,7%), kamiennogórskim (18,3%) oraz w powiatach lwóweckim oraz górowskim (po 18,1%) przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 16,3%.

Potencjalni studenci (19–24 lat) stanowili w ogólnej zbiorowości grup edukacyjnych 26,4%, a najwyższy udział odnotowano we Wrocławiu (30,9%) oraz w powiatach górowskim (29,1%) i kamiennogórskim (28,8%).

Rozdział 3.

Chapter 3.

Ruch naturalny ludności

Vital statistics of population

Rezultatem relacji między urodzeniami a zgonami jest przyrost naturalny, istotny czynnik kształtujący przyrost lub ubytek rzeczywisty ludności. W województwie dolnośląskim utrzymująca się w każdym roku analizowanego okresu nadwyżka zgonów nad urodzeniami spowodowała, iż przyrost naturalny był nadal ujemny.

3.1. Przyrost naturalny

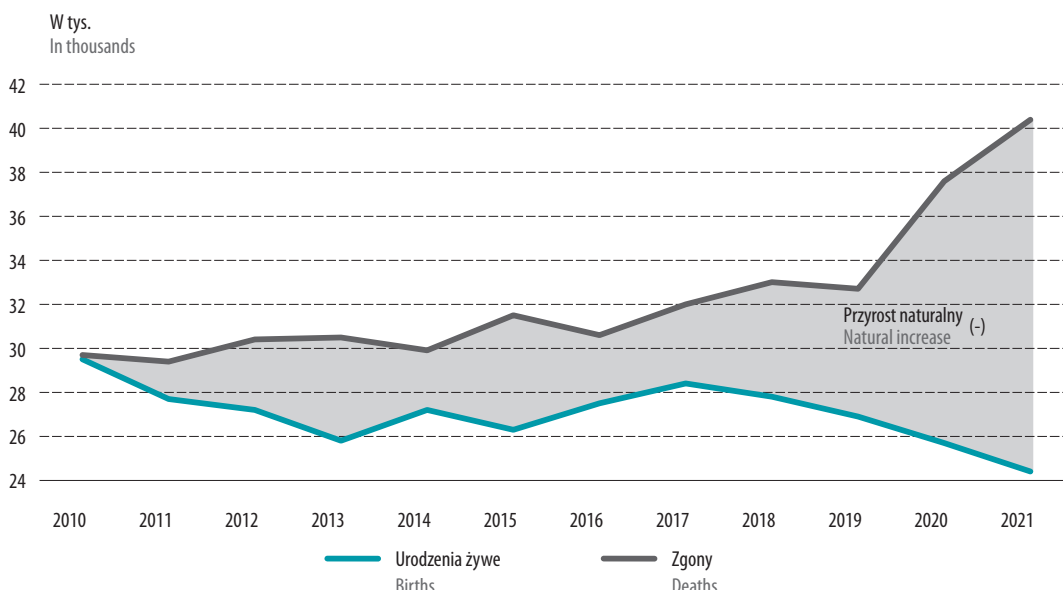
3.1. Natural increase

W 2021 r. w województwie dolnośląskim miał miejsce ubytek ludności z tytułu ruchu naturalnego o wielkości 15,9 tys. osób i był wyższy o 4,1 tys. osób niż w 2020 r. i wyższy o 15,8 tys. osób niż w 2010 r. Najmniejszy przyrost naturalny wystąpił w 2010 r. (172 osoby).

Przyrost naturalny ludności określany jest jako różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności był ujemny i wyniósł minus 5,49‰ wobec minus 4,07‰ w 2020 r. (kraj – minus 3,20‰ w 2020 r. i minus 4,95‰ w 2021 r.). Był on niższy od najniższego w 2010 r. o 5,43 pkt.

Wykres 9. Ruch naturalny ludności
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 9. Vital statistics of population
As of 31 December

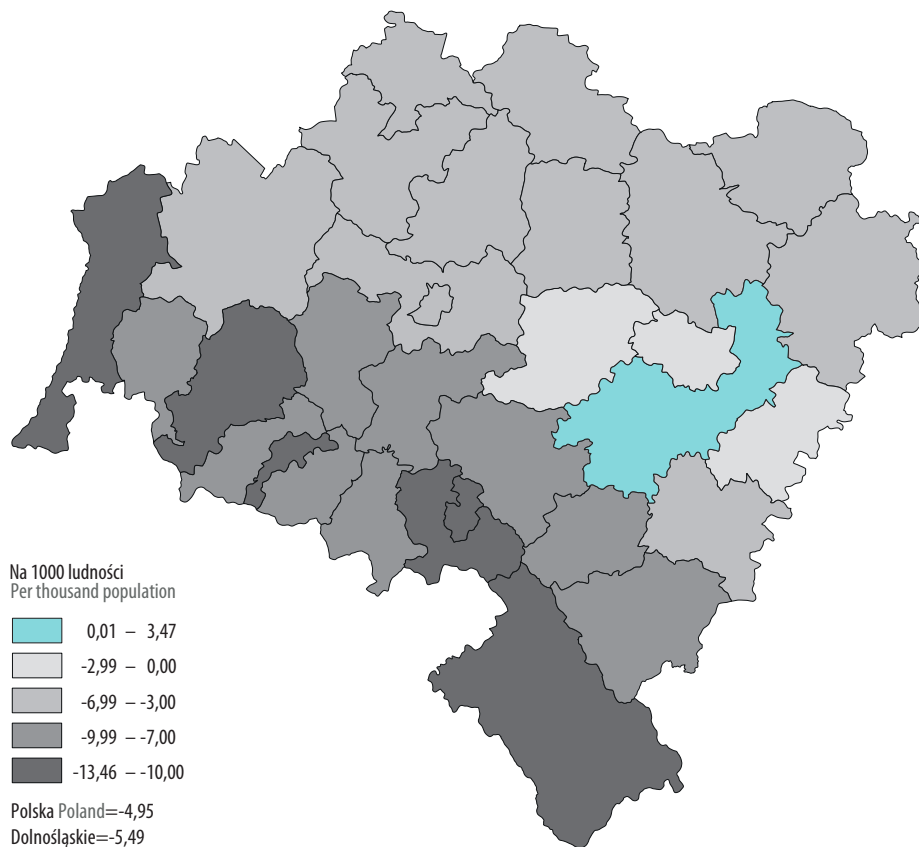

W poziomie tego wskaźnika wystąpiło zróżnicowanie między miastem i wsią, wskaźniki natężenia wynosiły odpowiednio minus 6,35‰ i minus 3,68‰ (kraj – miasta minus 5,65‰; wieś minus 3,91‰). Zatem średnio na 10 tys. mieszkańców województwa dolnośląskiego wystąpiło 55 zgonów więcej niż urodzeń, w tym 64 w miastach i 37 na wsi.

Województwo dolnośląskie było na 6. miejscu pod względem przyrostu naturalnego w Polsce. Najniższą wartość wskaźnika w kraju odnotowano w województwie świętokrzyskim - minus 8,12‰, a najwyższa wartość współczynnika wystąpiła w województwie pomorskim – minus 2,00‰.

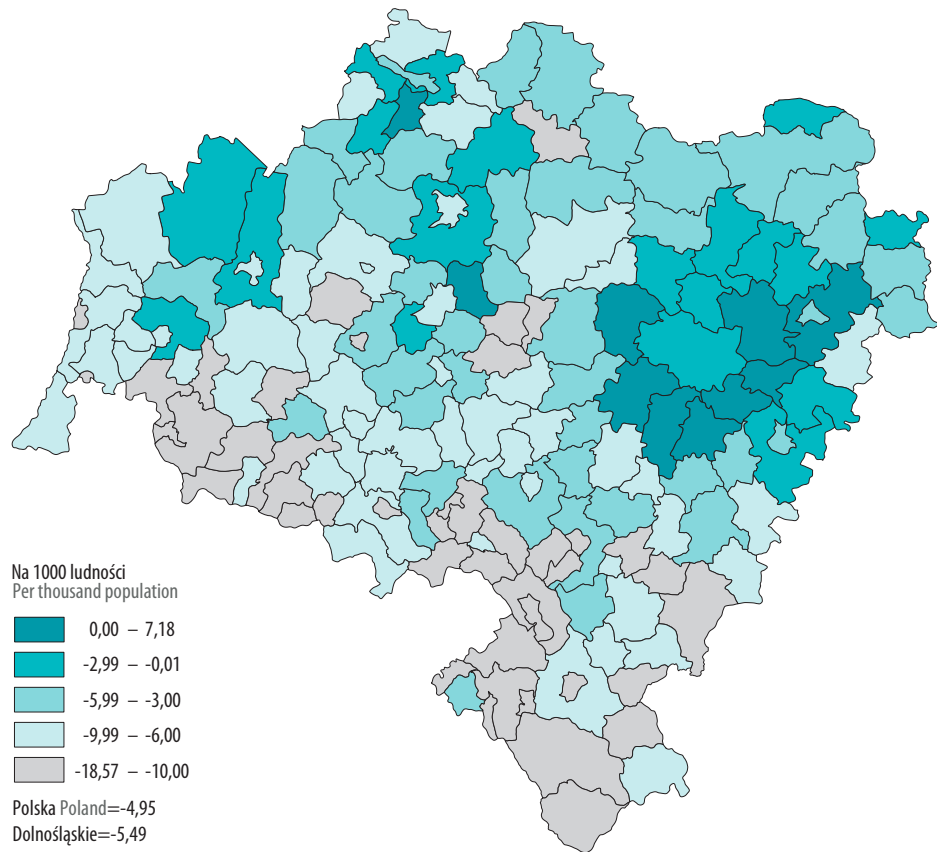
Mapa 15. Przyrost naturalny w powiatach w 2021 r.

Map 15. Natural increase in powiats in 2021

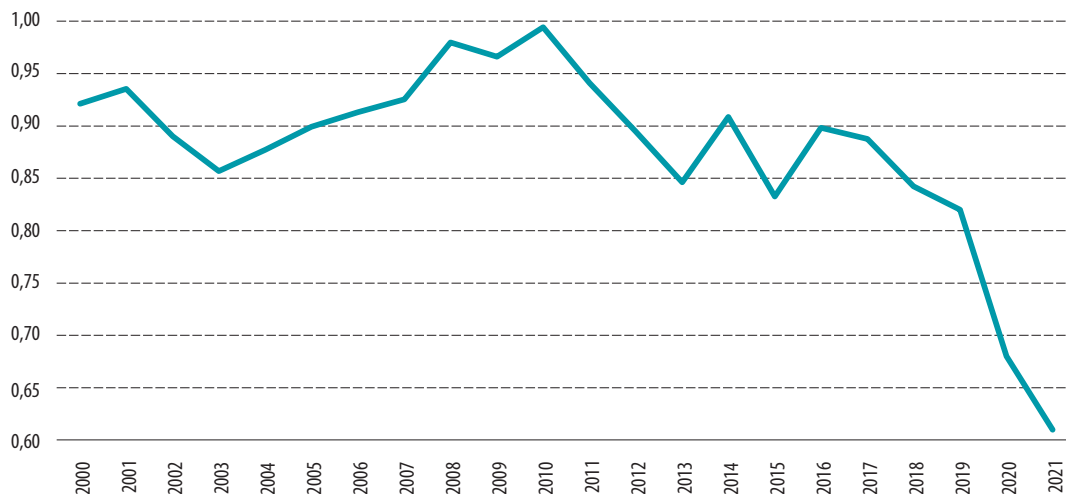
Wśród 30 powiatów województwa dolnośląskiego tylko w powiecie wrocławskim odnotowano dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności (3,47‰), następnie we Wrocławiu notowano już ujemny przyrost (minus 2,02‰). Najwyższy ubytek ludności odnotowano w Wałbrzychu (minus 13,46‰) oraz powiatach kłodzkim (minus 11,57‰) i wałbrzyskim (minus 10,63‰).

Mapa 16. Przyrost naturalny w gminach województwa dolnośląskiego w 2021 r.
 Map 16. Natural increase in gminas of Dolnośląskie Voivodship in 2021

Wśród 169 gmin województwa dolnośląskiego dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności wystąpił w 10 jednostkach samorządu terytorialnego. Najwyższy przyrost naturalny na 1000 ludności wystąpił w gminach: Czernica (7,18‰), Długołęka (6,22‰), Siechnice (6,07‰). Natomiast najwyższy ubytek naturalny na 1000 ludności wystąpił w gminach: Szczawno-Zdrój (18,57‰), Duszniki-Zdrój (18,26‰) i Karpacz (16,95‰).

Wykres 10. Współczynnik dynamiki demograficznej
Chart 10. Demographic dynamics ratio

Współczynnik dynamiki demograficznej, będący stosunkiem liczby urodzeń żywych do liczby zgonów, od 2016 roku przyjmuje coraz niższe wartości dla województwa dolnośląskiego. W 2021 r. osiągnął wartość 0,61, co oznaczało, że na 100 zgonów przypadało 61 urodzeń żywych.

3.2. Urodzenia i dzietność kobiet

3.2. Births and total fertility

W 2021 r. województwo dolnośląskie było 5. województwem w kraju pod względem liczby urodzeń żywych zaraz po województwach: mazowieckim (53,9 tys. urodzeń), śląskim (34,7 tys.), wielkopolskim (33,5 tys.) i małopolskim (33,3 tys.).

W województwie dolnośląskim zarejestrowano 24,5 tys. urodzeń, w tym 24,4 tys. urodzeń żywych i 96 martwych. Urodzeń żywych było o 5,0% mniej niż w 2020 r. i o 17,3% mniej niż w 2010 r. (kraj – spadek o 6,7% w porównaniu do 2020 r. i o 19,8% mniej niż w 2010 r.). W miastach urodziło się 16,6 tys. dzieci (tj. 68,0% ogółu urodzeń żywych w województwie), a na wsi – 7,8 tys. (32,0%).

Współczynnik urodzeń żywych, określający liczbę urodzeń żywych na 1000 mieszkańców w danym roku, wynosił 8,4‰, w miastach i na wsi również 8,4‰ (kraj ogółem – 8,7‰, miasta – 8,6‰, wieś – 9,0‰).

**Tablica 8. Urodzenia żywe w województwach w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

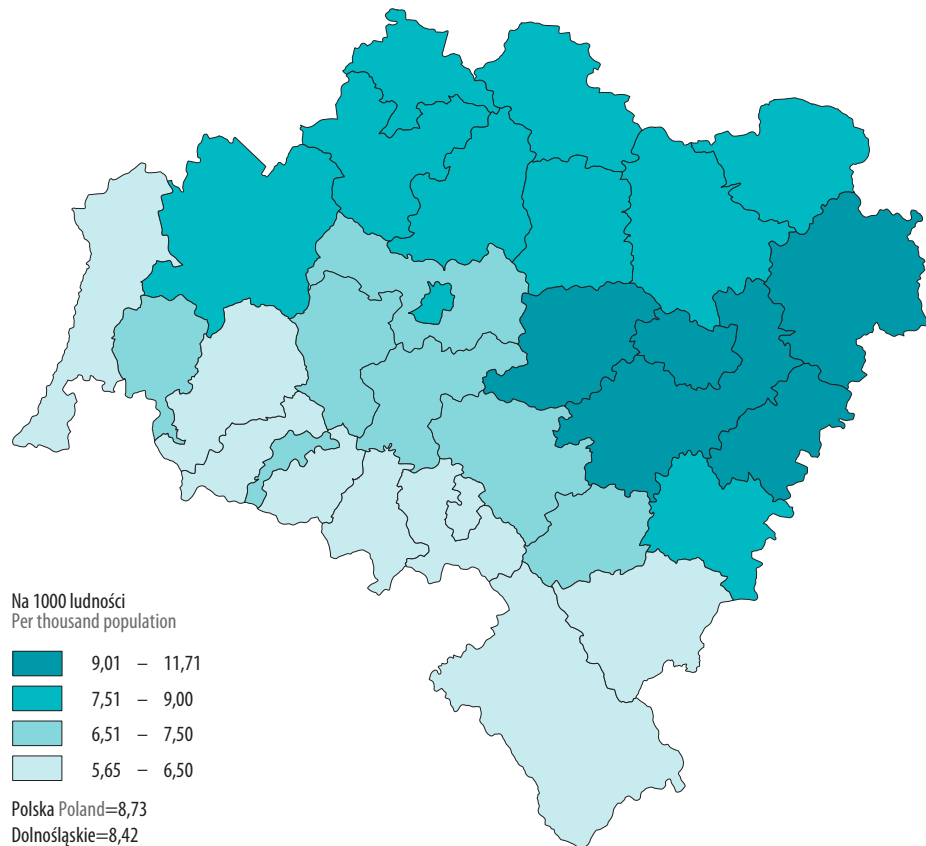
Table 8. Live births in voivodships in 2021
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Urodzenia Births		
	ogółem total	małżeńskie marital	pozamałżeńskie extramarital
Polska	331511	243004	88507
Dolnośląskie	24431	15738	8693
Kujawsko-pomorskie	16709	11054	5655
Lubelskie	16641	13420	3221
Lubuskie	7925	4546	3379
Łódzkie	19567	13565	6002
Małopolskie	33285	28376	4909
Mazowieckie	53938	41260	12678
Opolskie	7285	5305	1980
Podkarpackie	17929	15319	2610
Podlaskie	10112	8290	1822
Pomorskie	23335	16118	7217
Śląskie	34736	25763	8973
Świętokrzyskie	8717	6819	1898
Warmińsko-mazurskie	10539	6643	3896
Wielkopolskie	33512	23473	10039
Zachodniopomorskie	12850	7315	5535

W 2021 r., kolejny rok z rzędu wzrósł udział urodzeń pozamałżeńskich w województwie dolnośląskim. Poza małżeństwami urodziło się 8,7 tys. dzieci, tj. 35,6% ogółu w województwie. Od 2010 r. udział ten zwiększył się z 29,5%. Odsetek dzieci urodzonych ze związków pozamałżeńskich był wyższy w miastach i wynosił 37,3%, podczas gdy na wsi – 32,0%. Najwyższy udział urodzeń pozamałżeńskich notowany był w województwach zachodniej Polski (przy udziale dla kraju – 26,7%), a przede wszystkim w województwach zachodniopomorskim (43,1%) i lubuskim (42,6%), a najniższy w Polsce południowej – w podkarpackim (14,6%) i małopolskim (14,7%).

W powiatach województwa dolnośląskiego obserwowano znaczne zróżnicowanie liczby urodzeń. Najwięcej dzieci urodziło się we Wrocławiu (7,1 tys.), a najmniej w powiatach: kamiennogórskim (257), lwóweckim (259) i górskim (263). Do grupy powiatów, w których liczba urodzeń przekroczyła 1 tys. zaliczono wrocławski (2,1 tys.) i świdnicki (1,1 tys.).

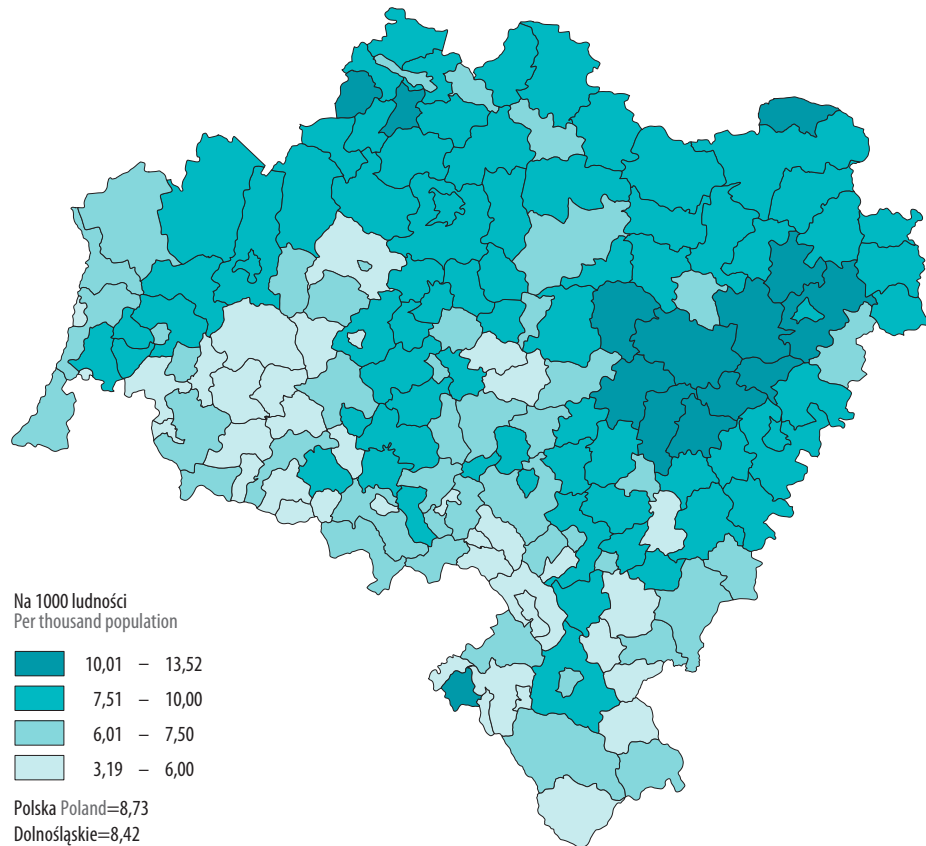
Mapa 17. Urodzenia żywe na 1000 ludności według powiatów w 2021 r
 Map 17. Live births per thousand population by powiats in 2021

Najwyższe wartości współczynnika urodzeń żywych na 1000 ludności obserwowano w powiecie wrocławskim (11,71‰) i we Wrocławiu (10,62‰), a najniższe w powiatach: karkonoskim (5,65‰), lwóweckim (5,91‰) i zgorzeleckim (5,97‰).

Mapa 18. Urodzenia żywe na 1000 ludności według gmin w 2021 r
 Map 18. Live births per thousand population by gminas in 2021

W przekroju gminnym w 2021 r. najwięcej urodzeń żywych na 1000 ludności zarejestrowano w gminach wiejskich Czernica (13,52‰) oraz Długołęka (13,17‰) i miejsko-wiejskiej Siechnice (13,09‰), zlokalizowanych w obrębie obszaru metropolitalnego Wrocławia. Natomiast najniższe natężenie urodzeń żywych na 1000 ludności wystąpiło w południowej części województwa, często w rejonach uzdrowiskowych, tj. w gminach: Szczawno-Zdrój (3,19‰), Stara Kamienica (3,99‰) i Karpacz (4,07‰).

W województwie dolnośląskim zbiorowość **kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat)**, czyli potencjalnych matek, liczyła w końcu 2021 r. 676,6 tys. kobiet, o 4,1 tys. kobiet mniej niż w 2020 r. (tj. o 0,6% mniej) oraz o 38,2 tys. mniej niż w 2010 r. (tj. o 6,3% mniej). Oprócz odnotowanego zmniejszenia stanu liczbowego kobiet w wieku 15-49 lat, nastąpiły zmiany w strukturze tej zbiorowości. Na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadło 50 kobiet w wieku do 25 lat, podczas gdy w 2010 r. – 54 kobiety.

W 2021 r. mieszkanki województwa dolnośląskiego najczęściej zostawały matkami w wieku 30-34 lata – 8,6 tys. kobiet, czyli 35,4% ogółu matek oraz w wieku 25-29 lat – 7,2 tys. kobiet, czyli 29,6% (wobec odpowiednio 33,9% i 31,9% przeciętnie w kraju).

Matki ze starszych grup wiekowych (35 lat i więcej) urodziły 5,4 tys. noworodków żywych (22,0% ogółu urodzeń żywych), a w wieku poniżej 25 lat – 3,2 tys. (13,0%). Podobnie w skali kraju, wzrósł odsetek urodzeń żywych, wśród kobiet które miały powyżej 34 lat (do 20,9% z 12,0% w 2010 r.), a zmniejszył się udział matek poniżej 25 lat (do 13,3% z 23,3% w 2010 r.).

Ważnym czynnikiem wpływającym na liczbę ludności jest płodność, tj. natężenie urodzeń w badanej populacji kobiet będących w wieku rozrodczym. Podstawowym miernikiem płodności kobiet jest **współczynnik płodności kobiet w wieku 15-49 lat**.

Współczynnik płodności to stosunek liczby urodzeń żywych w danym okresie do liczby kobiet będących w wieku rozrodczym (15-49 lat).

W 2021 r. współczynnik płodności wynosił 36,0, sytuując województwo dolnośląskie na 10. miejscu w kraju. Najwyższy poziom współczynnika wystąpił w województwach pomorskim (41,5) i mazowieckim (40,8), najniższy w świętokrzyskim (33,6) i warmińsko-mazurskim (33,7), w kraju – 37,8.

Podobnie jak w kraju, w województwie dolnośląskim w latach 2000-2010 płodność kobiet uległa zwiększeniu, w 2000 r. średnio wśród 1000 kobiet w wieku 15-49 lat 32 kobiety zostały matkami, a w 2010 r. – 42. W latach 2010-2015 odnotowano już spadek płodności kobiet – w 2015 r. średnio na 1000 kobiet będących w wieku rozrodczym przypadało 38 urodzeń żywych (tj. o 4 mniej niż w 2010 r.). W 2016 r. widoczny był niewielki wzrost płodności kobiet – do poziomu 40 urodzeń żywych, a w 2018 r. – dalszy niewielki wzrost – do poziomu 41 urodzeń żywych (pomimo zmniejszenia liczebności kobiet w wieku rozrodczym). W 2019 r. zanotowano spadek do poziomu 40 urodzeń żywych, a w 2021 r. do poziomu 36 urodzeń.

Natężenie urodzeń w populacji kobiet w wieku rozrodczym kształtowało się odmiennie w poszczególnych przedziałach wieku. Inaczej niż w latach poprzednich, wiek najwyższej płodności kobiet w grupie 30-34 lat, zrównał się z płodnością w grupie wiekowej 25-29 lat (po 80 urodzeń żywych na 1000 kobiet w obu grupach wieku). Następnie, im starsza grupa wieku, tym płodność kobiet zmniejszała się, przy czym w grupie wiekowej 35-39 lat odnotowano niewiele mniejszą płodność niż w grupie 20-24 lata (odpowiednio 36 i 39 urodzeń).

We wszystkich województwach, poza dolnośląskim, najwyższą płodność odnotowano w grupie kobiet w wieku 25-29 lat. W 2021 r. wśród województw najwyższą płodnością kobiet w tej grupie wiekowej wyróżniały się województwa wielkopolskie (102 urodzenia żywe na 1000 kobiet) i pomorskie (101). Najniższą wartość współczynnika odnotowano w województwie dolnośląskim.

Podstawowymi syntetycznymi miarami analizy procesu zastępowalności pokoleń są współczynniki budowane na podstawie cząstkowych współczynników płodności i tablic wymieralności, tj. współczynnik dzietności, współczynnik reprodukcji brutto i współczynnik reprodukcji netto.

Od ponad 30 lat (1991 r.) liczba urodzeń jest na tyle niska, że nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń i wartość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2.

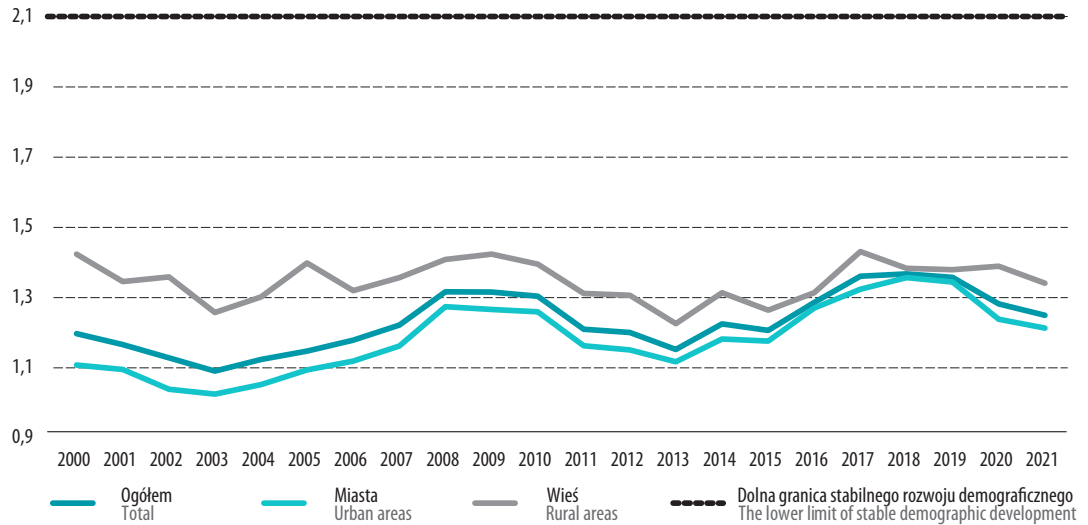
Współczynnik dzietności to suma cząstkowych współczynników płodności. Oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Współczynnik dzietności ogólnej powinien kształtować się na poziomie od 2,10 do 2,15, co oznacza, że na statystyczną kobietę w wieku 15–49 lat przypada średnio dwoje dzieci w ciągu całego okresu rozrodczego. Wówczas wielkość ta staje się korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego.

W 2021 r. w województwie dolnośląskim współczynnik dzietności osiągnął poziom 1,249 i był niższy niż w roku poprzednim (w 2020 r. – 1,282 a w 2010 r. – 1,288). Zatem, przy założeniu, że w poszczególnych fazach okresu rozrodczego (15-49 lat) kobiety rodziłyby z intensywnością obserwowaną wśród kobiet w badanym roku, to 1000 kobiet urodziłoby przeciętnie 1249 dzieci, tj. o 33 dzieci mniej niż w 2020 r. i o 39 mniej niż w 2010 r.

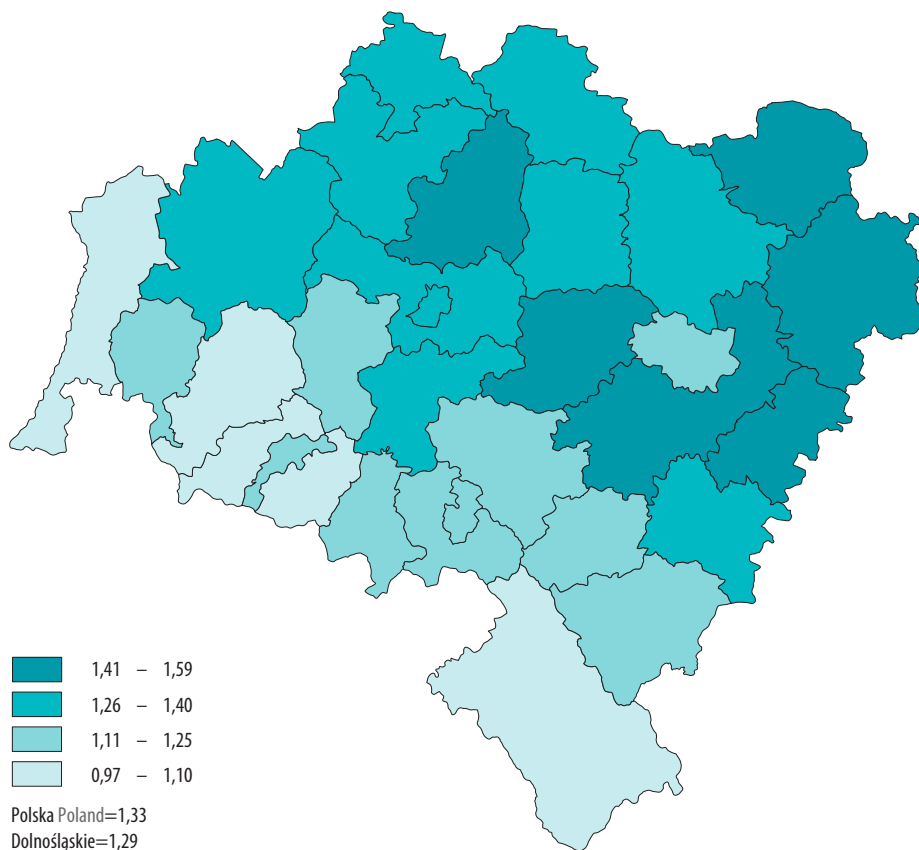
Pod względem wartości tego wskaźnika województwo dolnośląskie zajmowało 13. miejsce wśród wszystkich województw. Wartość współczynnika w przekroju województw wskazywała, iż na 1000 kobiet przypadłoby od 1226 urodzeń żywych w województwie opolskim do 1432 w województwie pomorskim (wobec przeciętnej w kraju na poziomie 1330 urodzeń żywych).

Wykres 11. Współczynnik dzietności ogólnej
Chart 11. Total fertility rate

Największa dzietność kobiet wystąpiła w powiatach: wrocławskim (1,588), oławskim (1,516) i lubińskim (1,479). Jednakże w żadnym z tych powiatów nie odnotowano odpowiedniego poziomu urodzeń, który gwarantowałby prostą zastępowalność pokoleń. Najniższa dzietność występowała w powiatach: karkonoskim (0,971), lwóweckim (0,988) i zgorzeleckim (1,045).

Mapa 19. Współczynnik dzietności ogólnej według powiatów w 2021 r
 Map 19. Total fertility rate by powiats in 2021

Modyfikacją współczynnika dzietności, przy wyodrębnieniu z ogólnej liczby urodzeń żywych urodzeń dzieci płci żeńskiej, jest współczynnik reprodukcji brutto, który informuje, w jakim stopniu generacja matek zostanie zastąpiona przez populację córek przy niezmiennych warunkach płodności i braku umieralności. W 2021 r. w województwie dolnośląskim współczynnik reprodukcji brutto wyniósł 0,601 (w 2020 r. – 0,630, a w 2010 r. – 0,620), przy przeciętnej w kraju 0,647 (0,675 w 2020 r. i 0,662 w 2010 r.) i była to 14. wartość wśród województw w kraju.

Przy założeniu stałego wzorca płodności z danego roku, średnio na każde 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadało w województwie dolnośląskim 601 żywo urodzonych córek (tj. o 29 córek mniej niż w 2020 r., i o 19 córek mniej niż w 2010 r.). Przy niezmiennych warunkach płodności i braku umieralności generacja matek zostałaby zastąpiona przez znacznie mniej liczną populację córek – mniejszą o 39,9% (w 2020 r. mniejszą o 37,0%, a w 2010 r. o 38,0%).

Statystyki obejmują także dane dotyczące urodzeń według miesięcy i dni tygodnia. Najwięcej dzieci w województwie dolnośląskim urodziło się w okresie lipiec – wrzesień, tj. 6,4 tys. dzieci (26,2% ogółu urodzeń). Najmniej urodzeń miało miejsce w niedzielę (2,3 tys., 9,6% ogółu) i sobotę (2,5 tys., 10,3%), a najwięcej we wtorek 4,2 tys. (17,2%).

Dzieci rodziły się najczęściej w 37-41 tygodniu życia – 22,6 tys. (92,4% urodzeń żywych). Z ciąży trwającej powyżej 42 tygodni urodziło się 55 dzieci (0,2% urodzeń żywych). Najwięcej noworodków ważyło od 3000 do 3499 g (37,8% ogółu urodzonych dzieci), następnie 3500-3999 g (31,0%).

W 2021 r. w województwie dolnośląskim w ramach pojedynczych porodów urodziło się 23,8 tys. dzieci. Ponadto w ramach porodu bliźniaczego urodziło się 636 dzieci i 6 z trojaczego. Bliźnięta rodziły matki przeważnie w wieku 30-34 lat. Trojaczki pojawiły się tylko w grupie wiekowej matek 30-34.

3.3. Umieralność

3.3. Mortality

Zgony są drugą, po urodzeniach, składową ruchu naturalnego, która wpływa na kształtowanie się stanu i struktury ludności. Umieralność opisywana jest za pomocą liczby zgonów, ogólnych (surowych) i częściowych współczynników zgonów oraz współczynnika zgonów niemowląt wraz z danymi o przeciętnym trwaniu życia. Mierniki te służą do określenia takich cech umieralności jak: ogólny poziom zjawiska, kierunek i tempo zmian w czasie, natężenie zjawiska w układzie przestrzennym według płci, wieku i przyczyn zgonów.

W 2021 r. w województwie dolnośląskim zmarło 40,4 tys. mieszkańców, czyli o 2,8 tys. więcej niż w 2020 r. (tj. więcej o 7,4%) i o 10,6 tys. więcej niż odnotowana wielkość w 2010 r. (o 35,8%). W dolnośląskich miastach zmarło 29,1 tys. osób, a na wsi 11,3 tys.

W 2021 r. częstość zgonów obu płci w grupie osób 65 lat i więcej była 3,5-krotnie wyższa niż w wieku 0–64 lata. W przedziale wiekowym do 64 roku życia odnotowano ponad 2-krotnie więcej zgonów mężczyzn (o 123,4% więcej) niż kobiet. Natomiast w przedziale wieku 65 lat i więcej odnotowano o 2,2 tys. więcej zgonów kobiet (więcej o 15,4%).

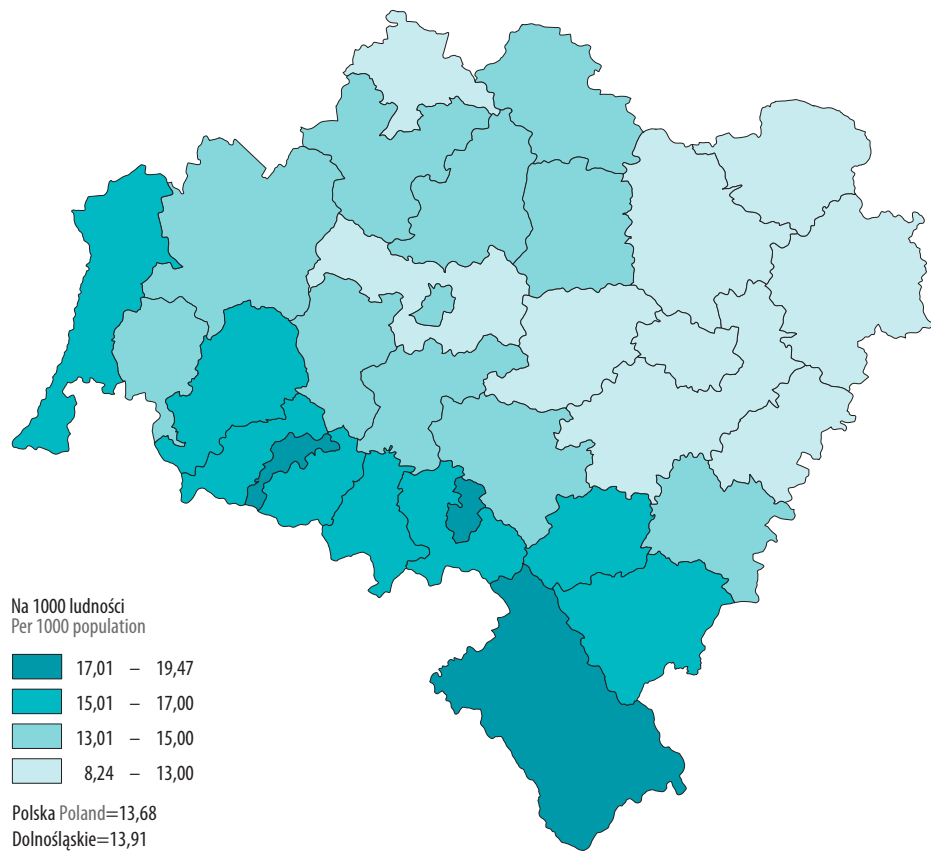
Struktura zgonów według płci potwierdza w dalszym ciągu relację określaną nadumieralnością mężczyzn względem kobiet. W 2021 r. odnotowano 20,8 tys. zgonów mężczyzn wobec 19,6 tys. zgonów wśród kobiet (o 5,9% więcej zgonów mężczyzn niż kobiet).

Współczynnik zgonów na 1000 ludności w województwie dolnośląskim wynosił 13,91‰ (kraj – 13,68‰), w miastach – 14,77‰ (kraj – 14,21‰), na wsi – 12,09‰ (kraj – 12,88‰). Był to 9. wynik w kraju. Najwyższą wartość współczynnika zanotowano w województwach: łódzkim (15,81‰), świętokrzyskim (15,42‰) i śląskim (15,06‰).

Najmniej osób zmarło w powiatach górowskim i milickim (po 0,5 tys.), a najwięcej we Wrocławiu (8,5 tys.). Do grupy powiatów, w których zarejestrowana liczba zgonów przekroczyła 2,0 tys. należały powiaty: kłodzki (2,7 tys.), świdnicki (2,3 tys.) i Wałbrzych (2,0 tys.).

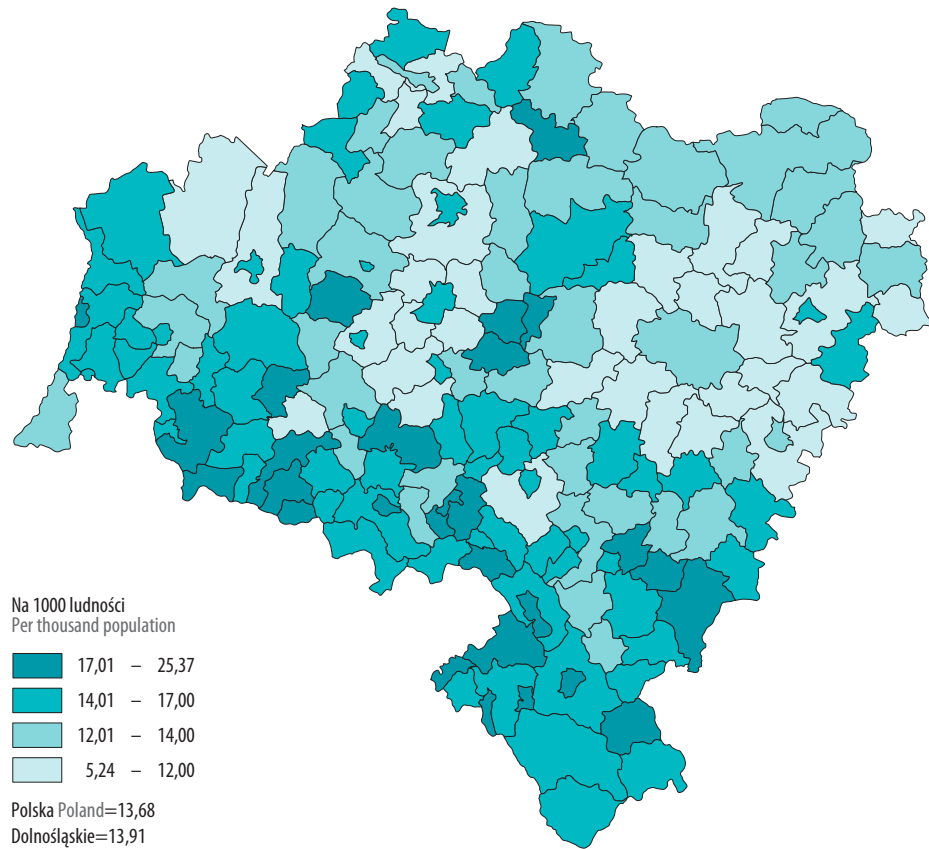
W powiatach województwa dolnośląskiego obserwowano zróżnicowanie liczby zgonów. Najniższą wartość współczynnika natężenia zgonów odnotowano w powiecie wrocławskim (8,24‰), a najwyższą w Wałbrzychu (19,47‰).

Mapa 20. Zgony według powiatów w 2021 r
 Map 20. Deaths by powiats in 2021

W przekroju gminnym najmniej zgonów na 1000 ludności, zarejestrowano w gminach: Jerzmanowa (5,24‰), Czernica (6,34‰), Długołęka (6,95‰), Siechnice (7,03‰) i Kunice (7,06‰), a najwięcej w gminach: Ciepłowody (25,37‰), Ruja (23,32‰) i Duszniki-Zdrój (22,76‰).

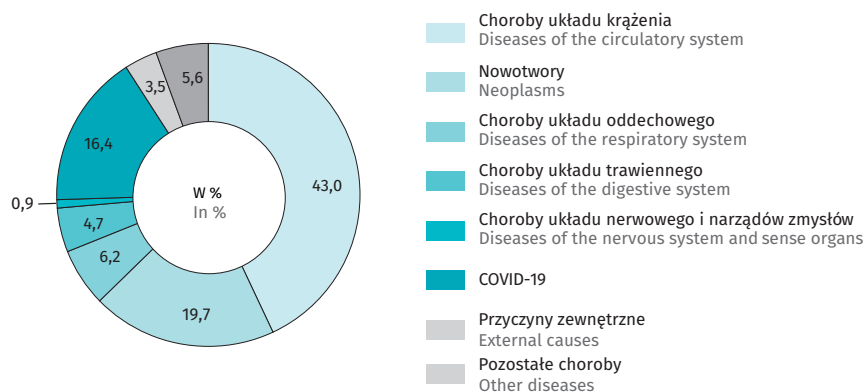
Mapa 21. Zgony według gmin w 2021 r
 Map 21. Deaths by gminas in 2021

Głównymi **przyczynami zgonów** mieszkańców województwa dolnośląskiego były choroby układu krążenia i nowotwory. W 2021 r. w ogólnej liczbie zgonów, która wynosiła 40,4 tys., zgony z wymienionych przyczyn stanowiły razem 62,6% (61,6% w 2020 r.), a ich udział w kraju wyniósł 54,4%.

Województwo dolnośląskie plasowało się na 9. pozycji pod względem udziału nowotworów w ogólnej liczbie zgonów (19,7%), z maksimum w województwie pomorskim (21,5%) i minimum w województwie podlaskim (17,0%), przy udziale dla Polski wynoszącym 19,6%. Z kolei pod względem udziału chorób układu krążenia w ogólnej liczbie zgonów województwo dolnośląskie było na 2. miejscu w Polsce (43,0%, udział dla Polski 34,8%). Najwyższy odsetek zgonów z tej przyczyny wystąpił w województwie lubuskim (44,8%), a najniższy w warmińsko-mazurskim (26,3%).

Wykres 12. Struktura zgonów według przyczyn w 2021 r
Chart 12. Structure of deaths by causes in 2021

W 2021 r. w porównaniu z 2020 r. nastąpił wzrost liczby zgonów ogółem o 7,4%. W ujęciu przyczyn zgonów wg podziału Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych, zmiana w 2021 r. w stosunku do 2020 r. wyglądała następująco:

- niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze – wzrost o 12,5%,
- nowotwory – spadek o 12,2%, w tym: nowotwory złośliwe – spadek o 12,3%, np.: żołądka, okrężnicy, odbytnicy, złącza jelit i odbytu - spadek o 13,5%, tchawicy, oskrzeli i płuc - spadek o 17,4%, kobiecych piersi i szyjki macicy - spadek o 17,3%,
- choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych – wzrost o 128,6%,
- zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej – spadek o 8,6%,
- zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej – cukrzyca – spadek o 9,7%,
- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania – spadek o 25,4%,
- choroby układu nerwowego i narządów zmysłów – spadek o 28,8%,
- choroby układu krążenia – wzrost o 22,9%, w tym:
  - choroby nadciśnieniowe – wzrost o 26,4%,
  - choroba niedokrwienna serca – wzrost o 231,0%,
  - choroba naczyń mózgowych – wzrost o 7,3%,
  - miażdżyca – spadek o 93,4%,
- choroby układu oddechowego - wzrost o 12,3%, np.: zapalenie płuc, zapalenie oskrzeli, rozedma i astma - spadek o 15,2%,
- choroby układu trawiennego – wzrost o 31,2%, np.: choroba przewlekła wątroby i marskość wątroby - wzrost o 26,9%,
- choroby skóry i tkanki podskórnej - wzrost o 50,0%,
- choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej - spadek o 29,4%,
- choroby układu moczowo-płciowego - spadek o 69,0%,
- niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym – wzrost o 63,3%,
- objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane - spadek o 88,5%,

- zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - spadek o 12,3%, w tym:
  - wypadki i nieszczęśliwe następstwa wypadków - spadek o 21,7%,
  - wypadki i nieszczęśliwe następstwa wypadków komunikacyjnych – spadek o 40,6%,
  - wypadki i nieszczęśliwe następstwa wypadków komunikacyjnych – ruchu pojazdów silnikowych – spadek o 16,6%,
  - samobójstwa - spadek o 34,3%,
  - zabójstwa - spadek o 35,5%,
- zgony spowodowane przez COVID-19 – wzrost o 127,1%.

Statystyka zgonów według przyczyn pozwala na określenie potrzeb i wynikających z nich zadań głównie w zakresie ochrony zdrowia. Szczególne znaczenie mają tu dostępne dane dotyczące umieralności z powodu chorób układu krążenia oraz nowotworów, które jak wspomniano wcześniej, łącznie stanowią najwyższy odsetek wśród przyczyn zgonów.

Umieralność z powodu chorób układu krążenia

Województwo dolnośląskie jest jednym z województw o najwyższej liczbie zgonów z powodu chorób układu krążenia – 3. miejsce w Polsce po województwach śląskim (23,2 tys. zgonów) i mazowieckim (22,4 tys.).

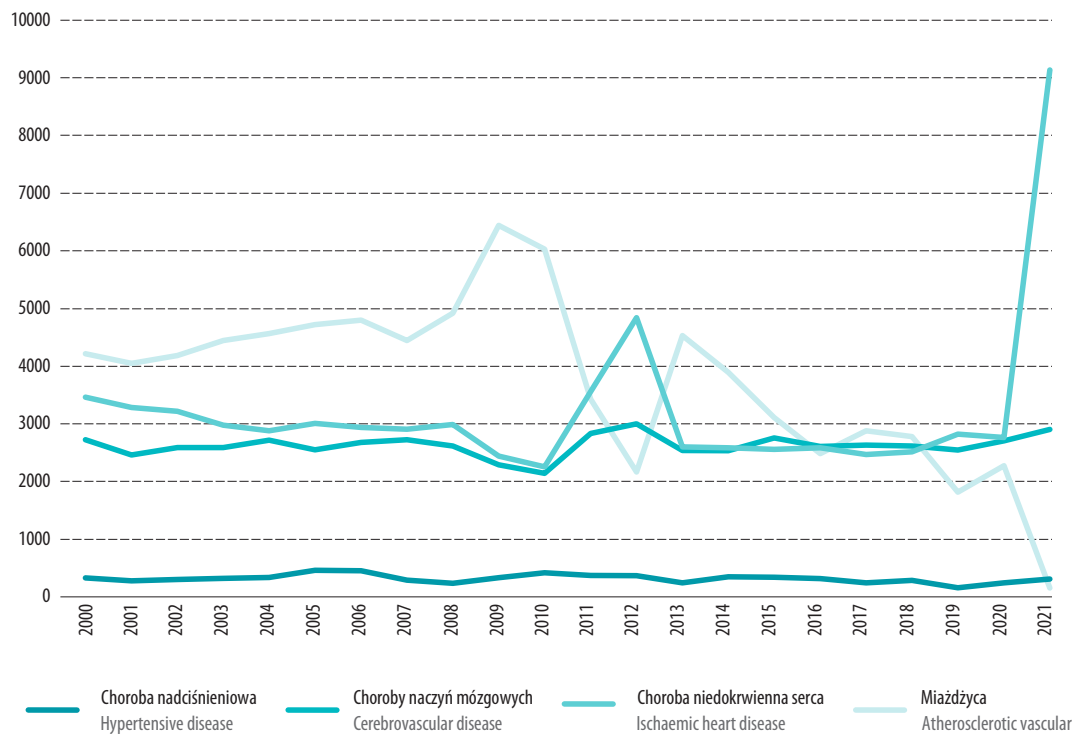
W 2021 r. w województwie dolnośląskim zarejestrowano 17,3 tys. zgonów z powodu **chorób układu krążenia**. W 2021 r. nastąpił wzrost liczby zgonów z tej przyczyny o 22,9%, a udział chorób układu krążenia w ogólnej liczbie zgonów wzrósł z 37,5% w 2020 r. do 43,0%.

Na 100 tys. ludności województwa 597,6 osób zmarło z powodu chorób krążenia, co plasowało województwo na 3. miejscu w Polsce po województwach lubelskim (630,6 zgonów) i lubuskim (626,8 zgonów). Średnia wartość dla Polski wyniosła 475,8 zgonów, a najmniej zgonów z powodu chorób układu krążenia notowano w województwie wielkopolskim (338,7).

W województwie dolnośląskim najczęstszymi przyczynami zgonów z powodu chorób zaliczanych do chorób układu krążenia były:

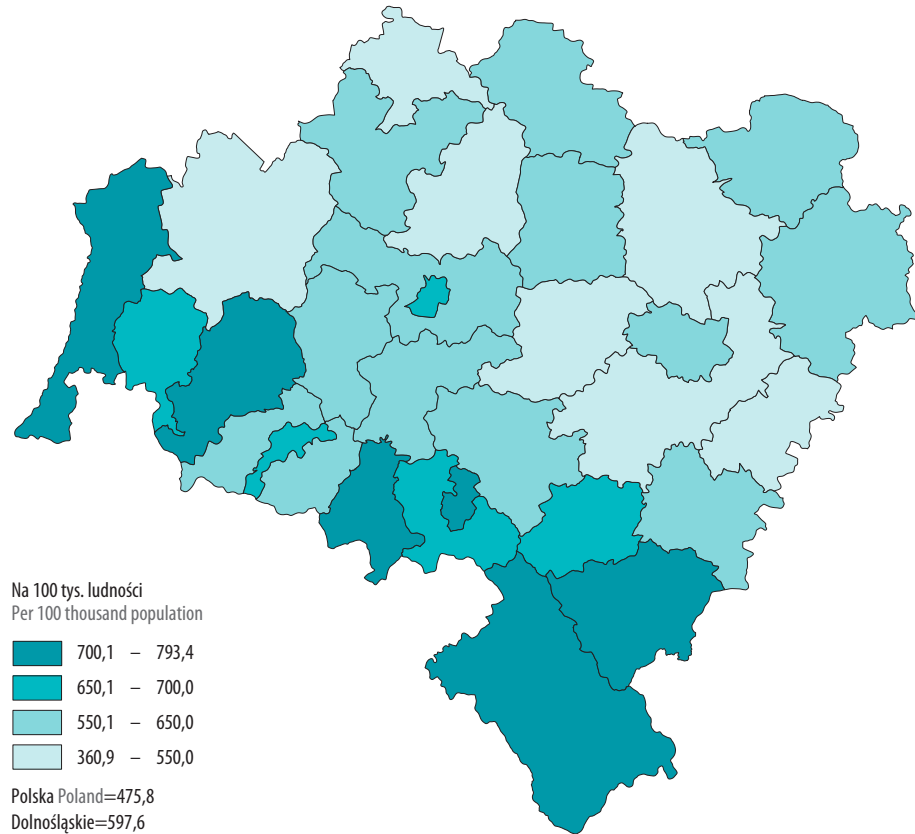
- choroba niedokrwienna serca (9,2 tys. zgonów),
- choroby naczyń mózgowych (2,9 tys. zgonów),
- choroba nadciśnieniowa (306 zgonów),
- miażdżyca (151 zgonów).

Wykres 13. Zgony z powodu wybranych chorób układu krążenia
Chart 13. Deaths caused by selected diseases of the circulatory system

W 2021 r. największy udział zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia notowano w powiatach: legnickim (47,9%), milickim (47,2%) i lubańskim (46,7%). Najniższa umieralność z powodu chorób układu krążenia wystąpiła w powiatach: lubińskim (38,7%), bolesławieckim (39,3%) i wałbrzyskim (40,3%).

Mapa 22. Zgony z powodu chorób układu krążenia według powiatów w 2021 r.
 Map 22. Deaths of people due to cardiovascular disease population by powiats in 2021

W 2021 r. w przeliczeniu na 100 tys. ludności, w województwie dolnośląskim przypadało 598 zgonów wywołanych chorobami układu krążenia. Wyższe wskaźniki od wojewódzkiego odnotowano w 19 powiatach, w tym najwyższy w Wałbrzychu – 793 zgony na 100 tys. ludności. W 11 powiatach wskaźnik był poniżej średniej wojewódzkiej, z minimum w powiecie wrocławskim – 361 zgonów na 100 tys. ludności.

Umieralność z powodu nowotworów

W 2021 r. zarejestrowano 7,9 tys. zgonów z powodu nowotworów (5. miejsce w kraju) – najczęściej notowano w województwach: mazowieckim (13,7 tys.), śląskim (13,4 tys.) i wielkopolskim (9,1 tys.). Choroby nowotworowe były przyczyną 19,7% zgonów w województwie (19,6% zgonów w skali kraju).

W województwie występował 7. co do wielkości poziom zgonów z powodu chorób nowotworowych na 100 tys. ludności (273,5), przy średniej w kraju wynoszącej 268,1. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwach śląskim (304,2) i świętokrzyskim (294,3). Najmniej zgonów spowodowanych chorobami nowotworowymi na 100 tys. ludności wystąpiło w województwach podkarpackim (228,6) oraz podlaskim (245,9).

Województwo dolnośląskie znalazło się na 6. miejscu w kraju pod względem umieralności na nowotwory złośliwe na 100 tysięcy ludności (256,8), przy najwyższym wyniku odnotowanym w województwie śląskim (279,8). Najmniej osób zmarło na nowotwory złośliwe w województwie podkarpackim – 205,4 osoby na 100 tys. ludności.

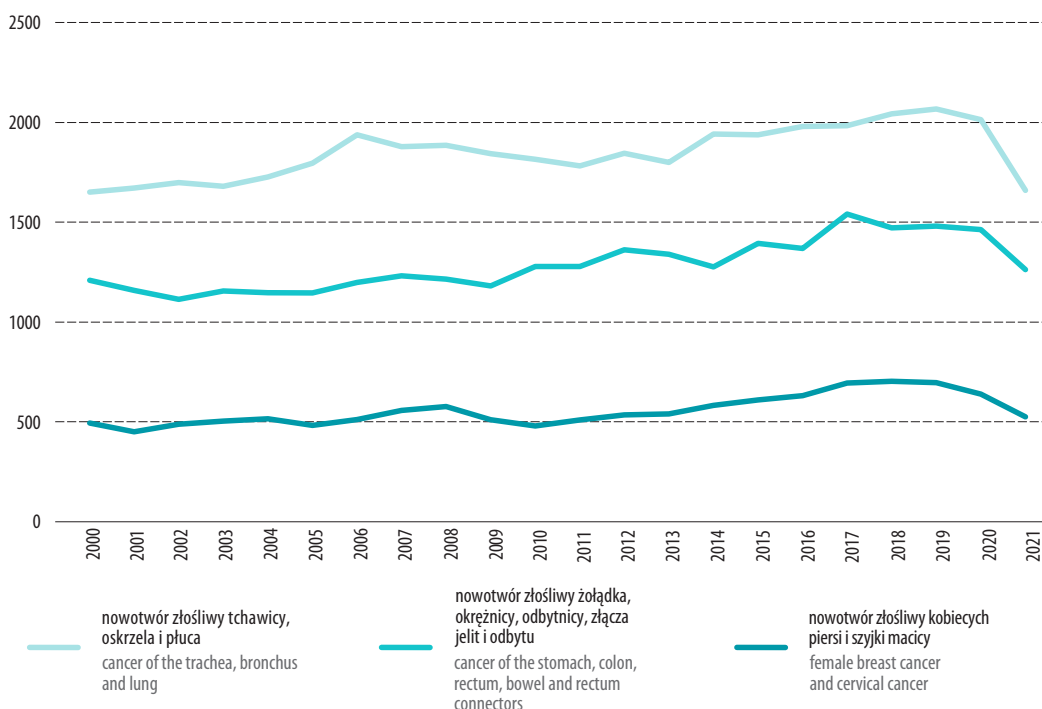
W porównaniu z 2020 r., liczba zgonów z powodu nowotworów spadła o 12,2%.

Najczęściej rejestrowanymi przyczynami zgonów z powodu chorób nowotworowych były zgony spowodowane nowotworami złośliwymi:

- tchawicy, oskrzeli i płuc (blisko 1,7 tys. osób),
- żołądka, okrężnicy, odbytnicy, złącza jelit i odbytu (1,3 tys. osób),
- piersi i szyjki macicy (0,5 tys. osób).

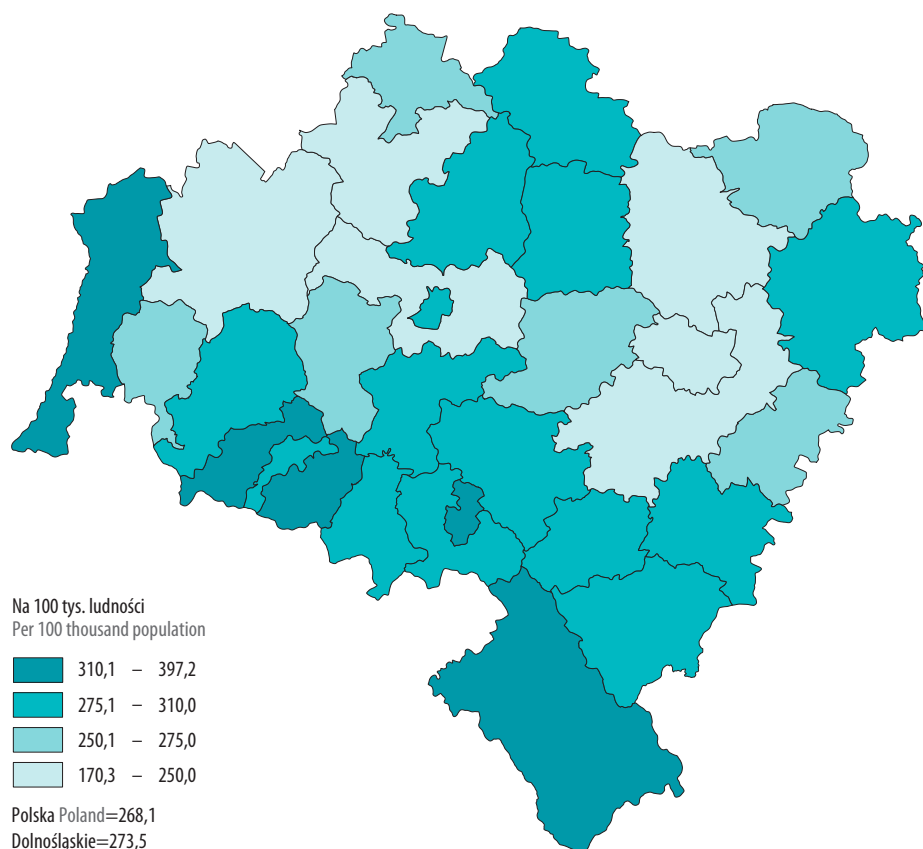
W porównaniu z 2010 r. wzrosła o 6,1% liczba zgonów z powodu nowotworów (wzrost o 1,3% w przypadku nowotworów złośliwych), w tym o 9,3% z powodu nowotworu piersi i szyjki macicy, a zmniejszyła się liczba zgonów z powodu nowotworów tchawicy, oskrzeli i płuc o 8,5%, oraz o 1,2% z powodu chorób żołądka, okrężnicy, odbytnicy, złącza jelit i odbytu.

Wykres 14. Zgony z powodu wybranych chorób nowotworowych
Chart 14. Deaths caused by selected diseases of neoplasms

W 2021 r. największy udział zgonów spowodowanych nowotworami notowano w powiatach: oleśnickim (23,0%), trzebnickim (21,8%) i oławskim (21,7%). Najniższa umieralność z powodu nowotworów wystąpiła w powiatach legnickim (17,3%), lubańskim (17,4%) oraz w Jeleniej Górze (17,7%).

Mapa 23. Zgony z powodu chorób nowotworowych według powiatów w 2021 r.
 Map 23. Deaths of people due to neoplasms disease by powiats in 2021

W 2021 r. na 100 tys. ludności w województwie przypadały niemal 274 zgony spowodowane chorobami nowotworowymi. W 18 powiatach wskaźniki były wyższe od wojewódzkiego. Najwięcej, 397 zgonów na 100 tys. ludności, odnotowano w Wałbrzychu, a najmniej – 170 zgonów w powiecie wrocławskim.

Umieralność na pozostałe choroby

W 2021 r. w województwie dolnośląskim na choroby układu oddechowego zmarło 2,5 tys. osób, w tym na zapalenia płuc, oskrzeli, rozedmę i astmę ponad 1,4 tys. osób. U 6,6 tys. osób, jako przyczynę zgonu określono zakażenie COVID-19 i było to o 127,1% więcej niż rok wcześniej.

Z powodu chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej zmarło 38 osób, wad rozwojowych wrodzonych, zniekształceń i aberracji chromosomowych – 42 osoby, niektórych chorób zakaźnych i pasożytniczych – 144 osoby, chorób układu nerwowego i narządów zmysłów - 371 osób, a objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowane spowodowały zgon 364 osób.

W wyniku zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowań odnotowano 385 zgonów.

Wysoki poziom umieralności spowodowany był także zewnętrznymi przyczynami zachorowania i zgonu – ponad 1,4 tys. zgonów. Do tej grupy przyczyn zgonów zalicza się m.in. wypadki i nieszczęśliwe następstwa wypadków (671 zgonów), samobójstwa (234 zgony) oraz zabójstwa (20 zgonów).

Umieralność niemowląt

W 2021 r. zarejestrowano 111 zgonów niemowląt, tj. o 22,0% więcej niż w porównaniu z 2020 r. Najczęściej występującymi przyczynami były niektóre stany powstające w okresie okołoporodowym (72,1% przypadków).

Zgony noworodków jest to liczba zgonów dzieci w wieku do 28 dni (0-27 dób).

Zgony niemowląt jest to liczba zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia.

Współczynnik zgonów niemowląt jest to stosunek liczby zgonów niemowląt w badanym okresie do liczby urodzeń żywych w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 urodzeń żywych).

Współczynnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych, w porównaniu z poprzednim rokiem był wyższy o 1,00 punktu promilowego i wyniósł 4,54‰. W kraju odnotowano 3,94 zgonu niemowląt na 1000 urodzeń żywych. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwach kujawsko-pomorskim (5,57) i warmińsko-mazurskim (4,84). Najmniej niemowląt na 1000 urodzeń żywych zmarło w województwie świętokrzyskim (2,64).

W analizowanym roku umieralność niemowląt w miastach kształtowała się na wyższym poziomie niż na wsi – odpowiednio 4,82 zgonu na 1000 urodzeń żywych w miastach oraz 3,96 na wsi (w 2020 r. w miastach 3,68, a na wsi 3,25).

Podobnie jak w skali całego kraju niemowlęta płci męskiej umierały z większą intensywnością niż niemowlęta płci żeńskiej. W 2021 r. w województwie dolnośląskim zmarło 76 niemowląt płci męskiej oraz 35 niemowląt płci żeńskiej. Wśród chłopców współczynnik zgonów niemowląt wyniósł 6,00, a wśród dziewczynek – 2,98 (przeciętnie w kraju odpowiednio 4,27 – wśród chłopców oraz 3,59 – wśród dziewczynek) ma 1000 urodzeń żywych.

W ogólnej liczbie zmarłych niemowląt większość dzieci umierała w okresie noworodkowym, tj. przed ukończeniem pierwszych czterech tygodni życia – w 2021 r. stanowiły one 76,6% ogółu zgonów niemowląt (w kraju 73,9%), w tym 49,5% stanowiły zgony w pierwszym tygodniu życia (w kraju 52,6%).

Umieralność noworodków determinowana jest także wagą w chwili urodzenia dziecka. Szczególnie duże ryzyko zgonu dotyczy noworodków o małej masie ciała. W ogólnej liczbie zgonów niemowląt dzieci o wadze 2500 g i więcej stanowiły 23,4% (w 2020 r. – 29,7%), natomiast dzieci o wadze poniżej 2500 g – 76,6% (w 2020 r. – 70,3%), w tym o wadze poniżej 1500 g – 47,7% (w 2020 r. – 58,2%).

3.4. Trwanie życia

3.4. Life expectancy

Pandemia COVID-19 i jej skutki dla ochrony zdrowia zaznaczyły się znacznym wzrostem liczby zgonów i tym samym istotnym skróceniem się przewidywanego w 2021 r. dalszego trwania życia. Jednocześnie nadal utrzymuje się duża różnica między przeciętnym dalszym trwaniem życia mężczyzn i kobiet.

Statystyczny mężczyzna urodzony w województwie dolnośląskim w 2021 r. miał przed sobą 71,4 lat życia. W porównaniu z 2010 r. jego życie było nieco krótsze (71,7 lat w 2010 r.), natomiast w porównaniu do 2020 r. krótsze o prawie 1 rok (72,4). Natomiast statystyczna kobieta miała przed sobą 79,5 roku i w porównaniu z 2010 r. jej życie skróciło się o ponad pół roku (80,2 lat w 2010 r.), oraz ponad 1 rok w stosunku do 2020 r. (80,6 lat).

Tablica 9. Przeciętne dalsze trwanie życia noworodka
Table 9. The average life expectancy

Lata Years	Mężczyźni Males			Kobiety Females		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
2000	68,8	69,2	67,9	77,6	77,5	77,8
2005	70,4	70,7	69,6	78,9	79,1	78,3
2010	71,7	72,1	70,7	80,2	80,2	80,2
2011	72,1	72,4	71,2	80,5	80,5	80,5
2012	72,3	72,6	71,4	80,3	80,5	79,8
2013	72,5	72,7	71,9	80,9	80,9	80,5
2014	73,1	73,4	72,4	81,1	81,2	80,8
2015	73,2	73,4	72,6	81,0	81,1	80,6
2016	73,5	74,0	72,3	81,4	81,5	80,8
2017	73,5	73,9	72,6	81,1	81,2	80,6
2018	73,2	73,6	72,5	81,3	81,5	80,7
2019	73,5	73,7	72,7	81,3	81,4	81,0
2020	72,1	72,3	71,7	80,6	80,9	79,8
2021	71,4	71,5	71,0	79,5	79,5	79,4

Średnia liczba lat, jaką miała jeszcze do przeżycia nowonarodzona dziewczynka była o 8 lat i 1 miesiąc większa niż średnia liczba lat, jaką miał jeszcze do przeżycia nowonarodzony chłopiec.

Porównując dwa środowiska – miasta i wieś otrzymano, iż w miastach przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn i kobiet kształtuje się na poziomie nieznacznie wyższym niż na wsi. Osoby mieszkające w miastach żyją średnio dłużej niż zamieszkali na wsi. W 2021 r. w zbiorowości mężczyzn z miast przeciętne dalsze trwanie życia wynosiło ok. 71 lat i 6 miesięcy (czyli było o 6 miesięcy dłuższe niż na wsi), a w zbiorowości kobiet 79 lat i 6 miesięcy (czyli było o 1 miesiąc dłuższe niż na wsi).

3.5. Małżeństwa

3.5. Marriages

W województwie dolnośląskim w latach 2008-2013 widoczna była tendencja spadkowa liczby zawartych małżeństw. W 2016 r. została wyhamowana i widoczny był nieznaczny wzrost w latach 2017-2019. W 2021 r. w województwie dolnośląskim zarejestrowano 12,8 tys. związków małżeńskich, tj. o 18,1% więcej niż przed rokiem i o 22,1% mniej w porównaniu do 2010 r. (kraj – wzrost o 16,0% w porównaniu do 2020 r. i spadek o 26,3% w relacji do 2010 r.).

W 2021 r. w ogólnej liczbie prawnie zawieranych związków małżeńskich, małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi, tj. zawarte w kościołach oraz związkach wyznaniowych i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, stanowiły na Dolnym Śląsku 39,2% (wobec 40,1% w 2020 r. i 59,0% w 2010 r.).

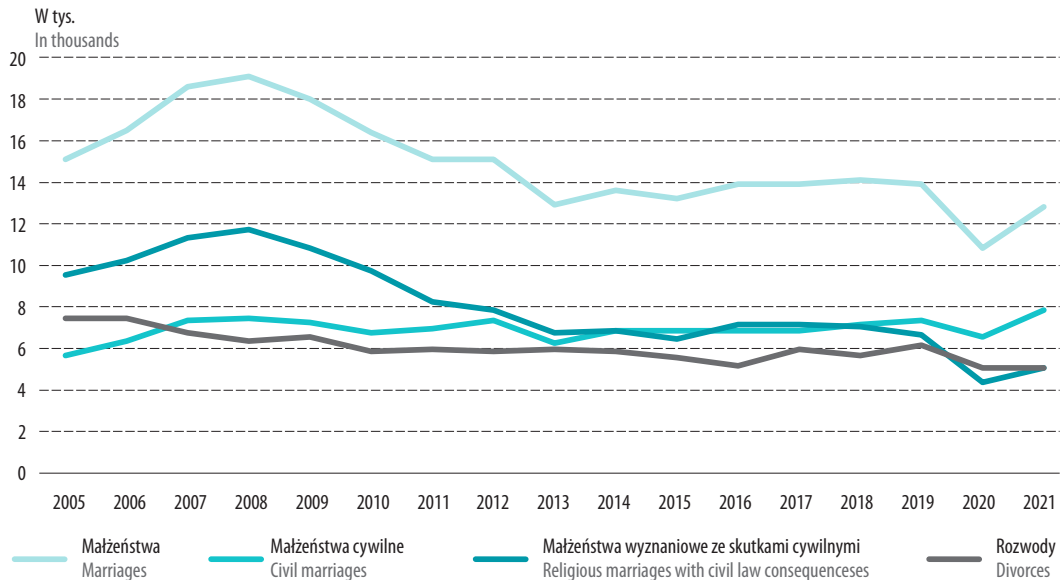
W miastach zawarto 9,0 tys. małżeństw (70,7% ogółu małżeństw), a na wsi 3,7 tys. Dominowały małżeństwa cywilne – 7,8 tys. (60,8% ogółu zawartych małżeństw) nad wyznaniowymi ze skutkami cywilnymi – 5,0 tys. (39,2%).

Od 2010 r. zauważyć można było zmniejszenie udziału zawartych małżeństw wyznaniowych. Średnio na 100 zawartych małżeństw w 2021 r. przypadało 39 małżeństw wyznaniowych (w 2020 r. 40 małżeństw wyznaniowych, podczas gdy w 2010 r. – 59 związków wyznaniowych i 41 cywilnych). Natomiast w kraju w 2021 r. przeciętnie na 100 zawartych małżeństw przypadały 54 małżeństwa wyznaniowe (czyli o 15 więcej niż w województwie dolnośląskim) i 46 cywilnych.

Województwo dolnośląskie pod względem odsetka zawartych małżeństw wyznaniowych zajmowało w 2021 r. 14. pozycję wśród województw, przed zachodniopomorskim (35,9%) i lubuskim (37,0%). W 9 województwach zarejestrowano więcej małżeństw wyznaniowych niż cywilnych. Największy udział małżeństw wyznaniowych wystąpił w województwie podkarpackim – 70,1%.

Wykres 15. Małżeństwa i rozwody
Chart 15. Marriages and divorces

Natężenie związków małżeńskich mierzy się za pomocą ogólnego współczynnika małżeństw brutto jako stosunek liczby zawartych małżeństw do liczby ludności. Interpretacja tego współczynnika jest ograniczona, gdyż nie uwzględnia on zmian w strukturze badanej populacji, daje jednak ogólny pogląd na tendencje zachodzące w tym zakresie.

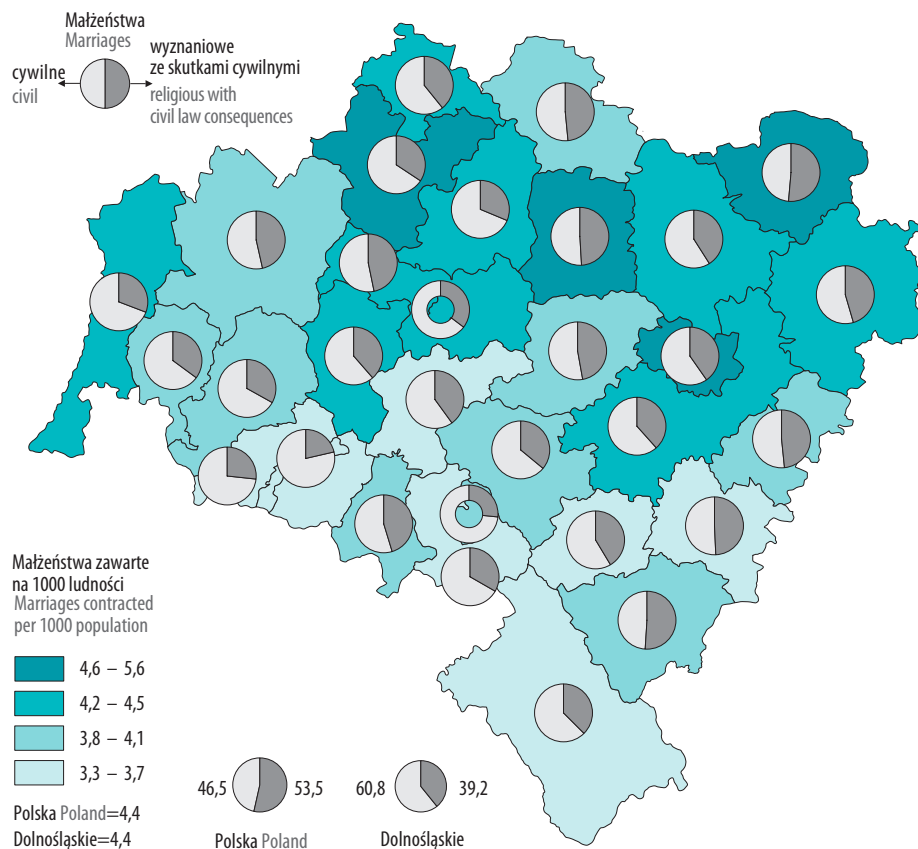
Współczynnik małżeństw to stosunek liczby zawartych małżeństw w danym okresie (zazwyczaj roku) do liczby ludności w połowie okresu lub średniej liczby ludności w tym okresie – wyrażony w ‰, tj. na 1000 ludności (współczynnik małżeństw brutto).

Inną, rzadziej stosowaną definicją jest: stosunek liczby zawartych małżeństw do liczby ludności uprawnionej do zawierania związków małżeńskich (ze względów praktycznych przyjmuje się najczęściej liczbę ludności w wieku 15 lat i więcej - co zwiększa możliwość porównań, szczególnie międzynarodowych).

Współczynnik małżeństw wyrażający liczbę zawartych małżeństw na 1000 ludności w województwie dolnośląskim wynosił 4,4‰ (tyle samo w kraju), co uplasowało województwo na 5. miejscu w Polsce (w 2010 r. – 14. miejsce). W miastach współczynnik małżeństw wynosił 4,6‰ i był wyższy niż na wsi – 4,0‰.

W układzie powiatowym województwa dolnośląskiego, najwięcej zawartych małżeństw na 1000 ludności przypadają we Wrocławiu (5,6), powiecie milickim (4,9) oraz polkowickim i wołowskim (po 4,6), natomiast najmniej w powiatach: jaworskim (3,3), kłodzkim (3,4) oraz dzierzoniowskim, karkonoskim, strzelińskim i wałbrzyskim (po 3,5).

Mapa 24. Zawarte małżeństwa (cywilne i wyznaniowe) według powiatów w 2021 r.
Map 24. Marriages (civil and church or religious) contracted by powiats in 2021

Wśród 30 dolnośląskich powiatów w powiatach milickim i ząbkowickim (w 2020 r. – w 3 powiatach, a w 2016 r. w 10) w ogólnej liczbie prawnie zawieranych związków małżeńskich było więcej małżeństw wyznaniowych ze skutkami cywilnymi niż małżeństw cywilnych, podczas gdy w 28 – odwrotnie – większość stanowiły małżeństwa cywilne. Najniższymi odsetkami małżeństw wyznaniowych nadal wyróżniały się powiaty z podregionu wałbrzyskiego i jeleniogórskiego, w tym szczególnie: Jelenia Góra (21,4%), powiat karkonoski (26,6%) i Wałbrzych (26,7%). Najwyższe odsetki małżeństw wyznaniowych odnotowano w powiatach: milickim (51,4%), ząbkowickim (51,0%) i strzelińskim (49,3%).

Wartość współczynnika małżeństw brutto w gminach województwa dolnośląskiego w 2021 r. najwyższa była w gminach: Krotoszyce (7,3‰), Pęcław (7,0‰) oraz Zawonia i Kamieniec Ząbkowicki (po 6,0‰), a najniższa w gminach: Mściwojów (1,7‰), Stoszowice i Platerówka (1,9‰) oraz Jemielno (2,1‰).

W miastach województwa dolnośląskiego mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy była nieznacznie wyższa niż na wsi; w 2021 r. dla mężczyzn wynosiła 30 lat i 11 miesięcy, a dla kobiet 28 lat i 10 miesięcy (na wsi odpowiednio dla mężczyzn 30 lat i 1 miesiąc i dla kobiet 27 lat i 8 miesięcy).

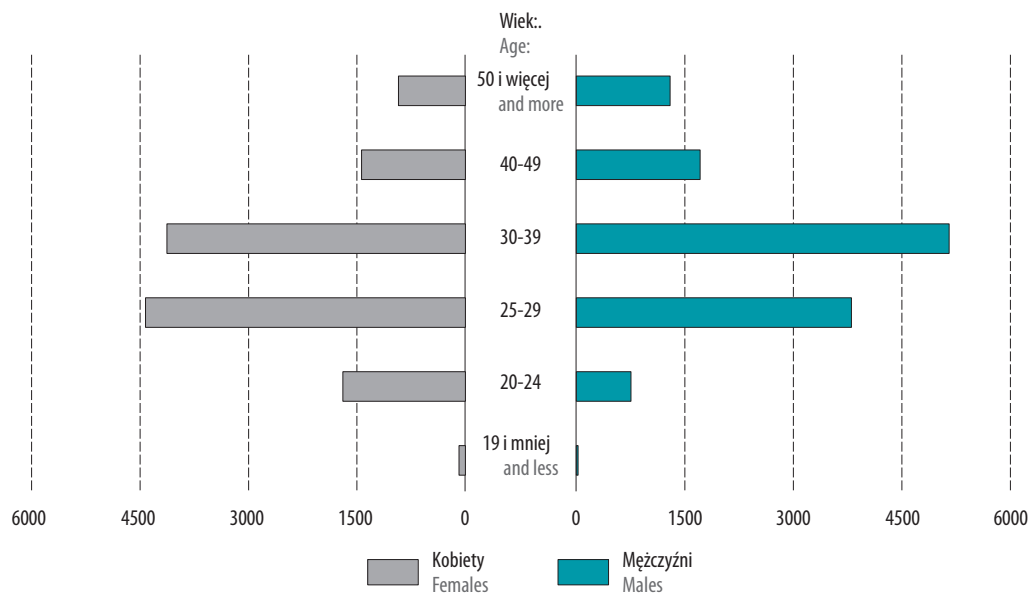
Tablica 10. Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy według miejsca zamieszkania w 2021 r.

Table 10. Median age of bridegrooms and brides getting married for the first time by place of residence in 2021

Wiek nowożeńców Age of bridegrooms and brides	Kawaler Single male				Panna Single female			
	ogółem total	z panną with single female	z wdow- wą with wid- owed female	z roz- wie- dzioną with di- vorced female	ogółem total	z kawa- lerem with single male	z wdow- cem with wid- ower	z roz- wie- dzionym with di- vorced male
Wiek nowożeńców: 16 lat i więcej (kobiety), 18 lat i więcej (mężczyźni) Age of bridegrooms and brides: 16 years and more (females), 18 years and more (males)								
Ogółem Total	30,68	30,20	47,00	38,04	28,54	28,13	45,25	35,48
Miasta Urban area	30,92	30,43	47,50	38,14	28,85	28,46	50,50	35,75
Wieś Rural area	30,09	29,63	46,50	37,83	27,66	27,28	34,00	34,89
Wiek nowożeńców: 16-49 (kobiety), 18-49 (mężczyźni) Age of bridegrooms and brides: 16-49 (females), 18-49 (males)								
Ogółem Total	30,53	30,14	38,50	37,01	28,47	28,10	36,00	34,73
Miasta Urban area	30,77	30,37	39,17	36,86	28,76	28,43	36,25	34,87
Wieś Rural area	29,95	29,56	38,00	37,29	27,61	27,26	33,50	34,28

Na zawarcie związku małżeńskiego decydowały się najczęściej pary, w których mąż był starszy od żony od 1 do 2 lat, co stanowiło 24,2% ogólnej liczby zawartych małżeństw. Zawarto niewiele mniej małżeństw, gdzie mąż był starszy od żony od 3 do 5 lat (22,6%). Małżeństwa, w których żona była starsza od męża od 1 do 2 lat stanowiły 11,0%. Mąż starszy od żony o 11 lat i więcej występował w 6,1% ogólnej liczby zawartych małżeństw, a żony starsze o tyle lat od mężów w 0,9%.

Wykres 16. Nowożeńcy według płci i wieku w 2021 r
Chart 16. Newlyweds by sex and age in 2021

Najwięcej par zawarło związek małżeński w wieku 25-29 lat, w którym mężczyźni stanowili – 29,8% w ogólnej liczbie nowożeńców, a kobiety – 34,8%, następnie w wieku 30-34 lata, w którym 25,5% ogólnej liczby nowożeńców stanowili mężczyźni, a 21,4% kobiety.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, przeważały pary z wykształceniem wyższym i średnim. Wykształcenie wyższe posiadało 51,2% kobiet wchodzących w związek małżeński i 38,0% mężczyzn, a średnie – 34,0% kobiet i 38,2% mężczyzn. Wykształcenie zasadnicze zawodowe miało 9,4% kobiet biorących ślub i 17,6% mężczyzn.

Najwięcej par zawarło związek małżeński jako panna (79,1%) i kawaler (80,0%). Rozwiedzione kobiety stanowiły 18,7% kobiet biorących ślub, a rozwiedzeni mężczyźni – 18,3% ogółu mężczyzn. Wdowy i wdowcy stanowili odpowiednio 2,2% i 1,8% ogółu wstępujących w związki małżeńskie.

Wśród kobiet wstępujących w związek małżeński, pod względem kraju obywatelstwa, najwięcej było Polek (96,5%), a następnie Ukrainek (2,8%). Wśród mężczyzn zawierających związek małżeński byli głównie Polacy (96,9%), następnie Ukraińcy stanowili 1,3%, a Niemcy 0,2%.

3.6. Rozwody i separacje

3.6. Divorces and separations

W 2021 r. rozwiązano 20,4 tys. małżeństw, z tego ze względu na śmierć małżonka – 15,4 tys. (w tym męża – 11,0 tys., żony – 4,3 tys.) i rozwód – 5,0 tys. W dniu 31 grudnia 2021 r. w województwie dolnośląskim istniało 628,4 tys. małżeństw.

Ze zmianami dotyczącymi liczby małżeństw wiążą się zmiany liczby rozwodów i separacji. Do 2005 roku liczba rozwodów narastała (szczególnie w latach 2002–2005). Ponowny większy wzrost (w porównaniu do roku poprzedniego) miał miejsce w latach 2017–2019.

W 2021 r. w województwie dolnośląskim sądy orzekły prawomocnie 5,0 tys. rozwodów, tj. o 0,6% więcej w porównaniu z 2020 r. (kraj – więcej o 18,6%).

Tablica 11. Rozwody według liczby małoletnich dzieci oraz wykształcenia osoby wnoszącej powództwo w 2021 r.

Table 11. Divorces by number of underage children and education of the plaintiff in 2021

Wykształcenie Education	Małżeństwa bez dzieci Marriages without children	Rozwody małżeństw o liczbie dzieci Divorces of marriages with number of children			
		1	2	3	4 i więcej and more
Wyższe Tertiary	567	590	370	30	3
Policealne i średnie Post-secondary and secondary	975	670	373	54	10
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	536	279	154	36	9
Gimnazjalne, podstawowe i nie- pełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	90	67	39	8	6
Nieustalone Unknown	79	44	31	3	-

Najmniej par małżeńskich rozwiódło się w powiatach: milickim (52), strzelińskim (53) i górowskim (54), a najwięcej we Wrocławiu (1,3 tys.).

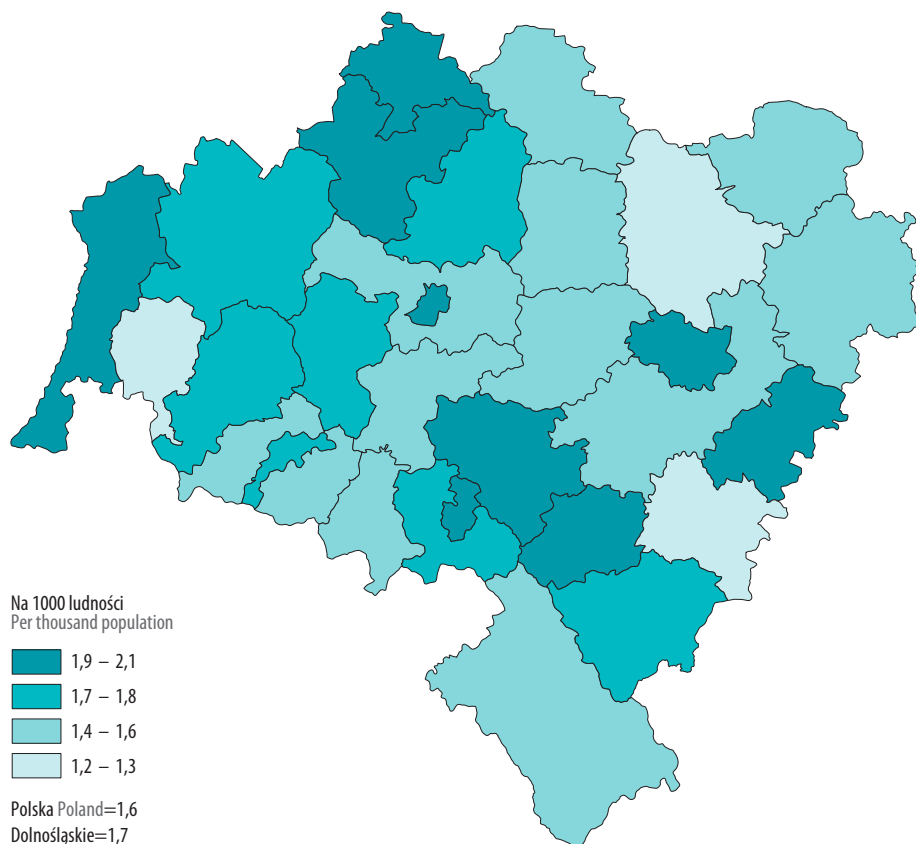
Współczynnik rozwodów na 1000 ludności wyniósł 1,7‰ i był on 3. najwyższym wśród województw (kraj 1,6‰). Podobnie jak w kraju, w miastach intensywność tego zjawiska była wyższa niż na wsi. Współczynniki natężenia wynosiły odpowiednio 2,0‰ i 1,2‰.

Do głównych przyczyn rozwodów orzeczonych prawomocnym wyrokiem sądu, należały (wyłącznie):

- niezgodność charakterów małżonków (1202),
- niedochowanie wierności małżeńskiej (229),
- nadużywanie alkoholu (142).

Najwyższe natężenie rozwodów – w przeliczeniu na 1000 ludności, obserwowano w Legnicy (2,1‰) i w powiecie zgorzeleckim (2,0‰). Najniższe natężenie odnotowano w powiatach lubańskim (1,2‰) oraz strzelińskim i trzebnickim (po 1,3‰).

Mapa 25. Rozwody według powiatów w 2021 r
 Map 25. Divorces by powiats in 2021

Biorąc pod uwagę wiek w momencie wniesienia powództwa, najczęściej rozwodziły się kobiety w wieku 35-39 lat (22,1% ogólnej liczby rozwodów) oraz w wieku 40-44 lata (19,3%) oraz mężczyźni w wieku 40-44 lata (20,6%) i w wieku 35-39 lat (20,5%).

Porównując poziomy wykształcenia rozwodzących się małżeństw, pary z wykształceniem wyższym żony stanowiły 33,0%, męża – 21,5% w ogólnej liczbie rozwodów; z wykształceniem policealnym i średnim żony – 41,5%, męża – 39,9%. Ponadto, obserwowano – o 11,1 p. proc. wyższy odsetek mężczyzn niż kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym, który wynosił 28,6% w ogólnej liczbie rozwodów.

W 2021 r. najwięcej rozwodów, tj. 2,2 tys. odnotowano wśród par bezdzietnych, które stanowiły 44,7% w ogólnej liczbie rozwodów oraz 1,7 tys. par z jednym niepełnoletnim dzieckiem (32,8%). Im większa była liczba dzieci, tym mniejsza liczba rozwodów, tj. małżeństwa z 2 dziećmi – 19,3% ogólnej liczby rozwodów, 3 dzieci – 2,6%, a 4 i więcej – 0,6%.

W większości przypadków wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem niepełnoletnim powierzono obojgu rodzicom (58,7% rozwodów), następnie matce (36,8%).

W 2021 r. w województwie dolnośląskim sądy orzekły prawomocnie 37 **separacji**, tj. o 17,8% mniej niż w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju 751 separacji, tj. wzrost o 4,1%). Najwięcej separacji orzeczono w województwach śląskim (133), mazowieckim (70) i małopolskim (65), a najmniej w lubuskim (18).

Najwięcej orzeczonych prawomocnym wyrokiem sądu separacji odnotowano w podregionach jeleniogórskim (11) i wałbrzyskim (10), następnie w podregionie legnicko-głogowskim (7) i we Wrocławiu (6) oraz 3 w podregionie wrocławskim.

W województwie dolnośląskim na 100 tys. ludności przypadła 1 orzeczone separacja. Najwyższe natężenie zjawiska odnotowano w Jeleniej Górze (6,4 w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców), w powiatach jaworskim (6,0) i wrocławskim (5,4).

Równocześnie, co roku odnotowuje się przypadki zniesienia separacji. W 2021 r. w województwie dolnośląskim orzeczono 12 przypadków zniesienia separacji małżeństw. Zniesiono separacje 11 małżeństw bez dzieci i 1 z jednym dzieckiem.

Rozdział 4.

Chapter 4.

Migracje

Migrations

Obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na trwałe zwiększenie bądź zmniejszenie liczebności populacji, a także na jej rozmieszczenie przestrzenne są migracje. Są to przemieszczenia ludności związane ze zmianą stałego miejsca zamieszkania lub miejsca czasowego pobytu. Wielkość i kierunek migracji oraz ich natężenie zależą od wielu czynników, wśród których najczęściej wymienia się czynniki o charakterze ekonomicznym, tzn. podjęcie pracy, poprawa sytuacji materialnej itp. Wynikają one w dużej mierze z dysproporcji międzyregionalnych w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Kształtowanie się ruchu migracyjnego (wędrówkowego) ma duże znaczenie dla kształtowania się podażowej strony rynku pracy.

4.1. Migracje wewnętrzne na pobyt stały

4.1. Internal migration for permanent residence

W województwie dolnośląskim począwszy od 2006 r. występuje zdecydowanie więcej zameldowań na pobyt stały niż wymeldowań z pobytu stałego. W konsekwencji osiągnięto dodatnie saldo ruchów migracyjnych wewnętrznych, podczas gdy w pozostałych województwach (w 2021 r. poza mazowieckim, pomorskim, małopolskim i wielkopolskim) – ujemne.

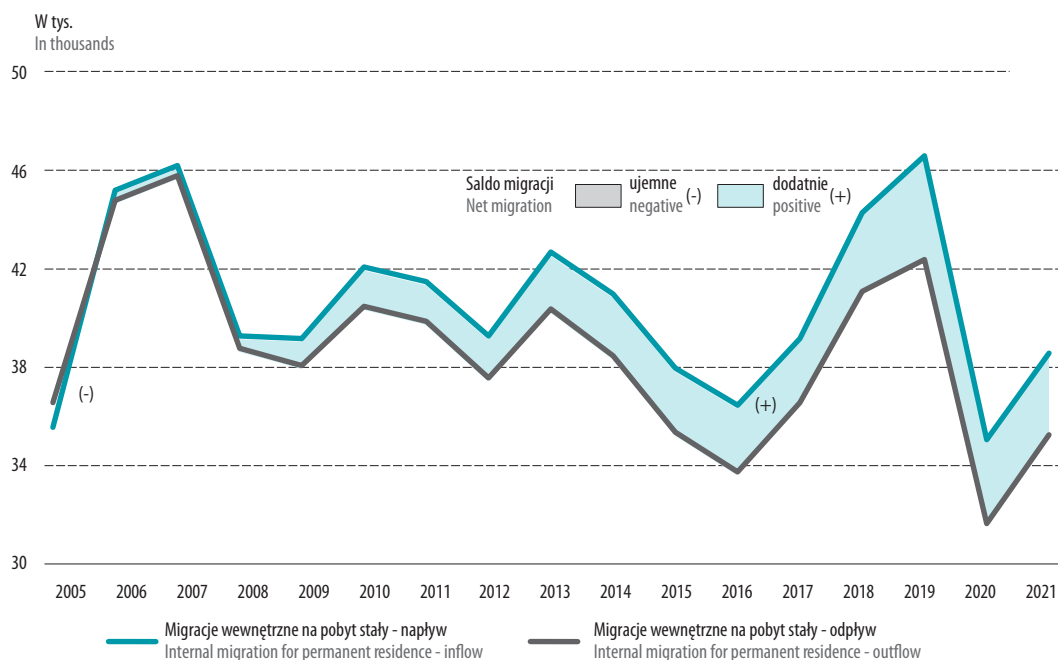
W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- **międzywojewódzkie** – przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego,
- **wewnątrzwojewódzkie** – zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa,
- **międzypowiatowe** – przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego,
- **wewnątrzpowiatowe** – zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu.

W 2021 r. w ruchu wewnętrznym na pobyt stały zameldowało się 38,5 tys. osób, tj. o 10,1% więcej w porównaniu z 2020 r., natomiast wymeldowało się z pobytu stałego 35,2 tys. osób, tj. o 11,1% więcej niż przed rokiem. Saldo stałych migracji wewnętrznych wynosiło plus 3,3 tys. osób i było niższe o 10 osób niż w 2020 r.

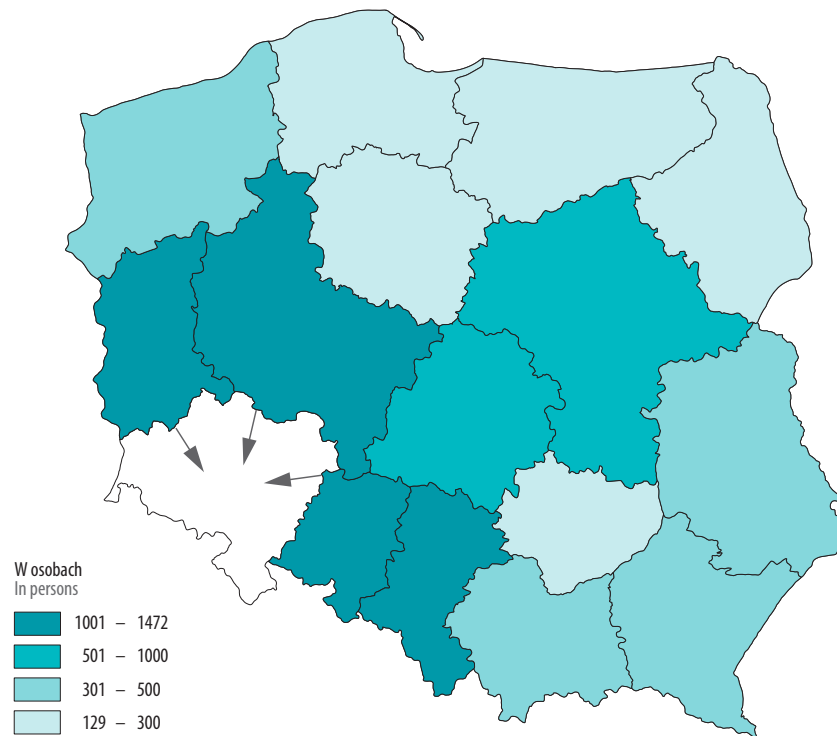

Wykres 17. Migracje wewnętrzne ludności
Chart 17. Internal migration of population

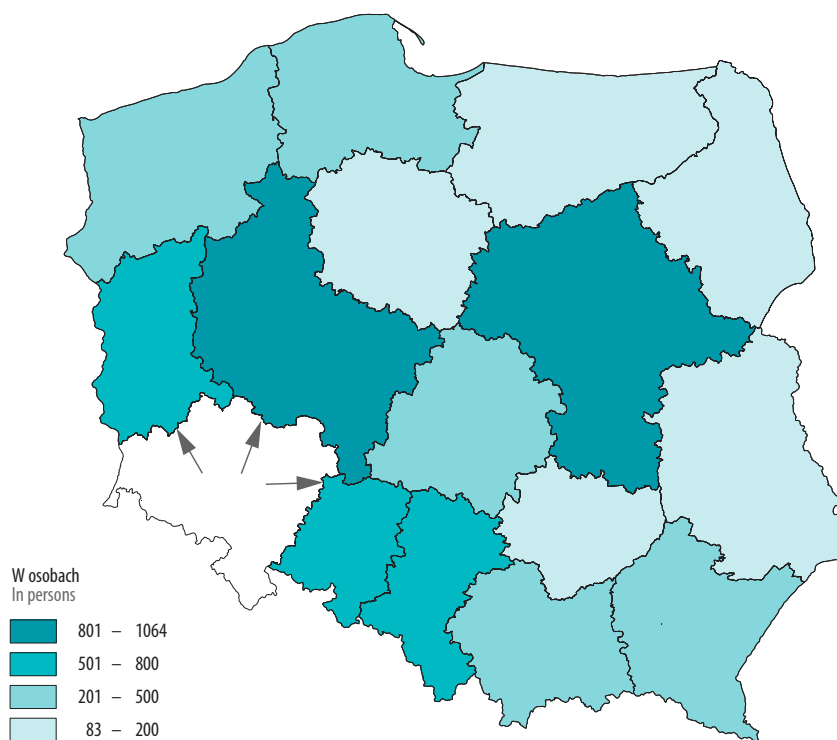
Z terenu innych województw, w województwie dolnośląskim zameldowało się na stałe 9,8 tys. osób, a wymeldowało się do innych województw 6,5 tys. mieszkańców. Saldo migracji na pobyt stały między wojewódzkich wyniosło 3,3 tys. Najwięcej osób przybyło z województw: opolskiego i wielkopolskiego (po 1,5 tys. osób), śląskiego (1,4 tys. osób) i lubuskiego (1,0 tys. osób).

Mapa 26. Zameldowania ludności na pobyt stały z innych województw w 2021 r.
 Map 26. Registrations of population for permanent residence from other voivodships in 2021

Z analizy wymeldowań ludności na pobyt stały do innych województw w 2021 r. wynika, że opuszczający województwo dolnośląskie najczęściej na miejsce stałego pobytu wybierali województwa: wielkopolskie (1,1 tys. osób), mazowieckie (0,9 tys. osób), opolskie (0,8 tys. osób) i lubuskie (0,7 tys. osób).

Mapa 27. Wymeldowania ludności na pobyt stały do innych województw w 2021 r.
 Map 27. Deregistrations of population for permanent residence to other voivodships in 2021

Do miast województwa dolnośląskiego przybyło na stałe 18,9 tys. osób, a wymeldowało się 23,5 tys., saldo migracji wewnętrznej w miastach wyniosło minus 4,6 tys. osób. Na stałe zamieszkanie na wsi zdecydowało się 18,6 tys. osób, a wymeldowało się z pobytu stałego ze wsi 11,6 tys. osób. Saldo migracji wewnętrznej na pobyt stały na wsi było dodatnie i wynosiło plus 6,9 tys.

Największa liczba ludności z innych województw na stałe osiedliła się we Wrocławiu (4,4 tys. osób) oraz w powiatach: wrocławskim (1,3 tys. osób) oraz oleśnickim i kłodzkim (po 0,3 tys. osób). Równocześnie najwięcej osób wymeldowało się do innego województwa z Wrocławia (1,7 tys. osób), powiatów: głogowskiego, kłodzkiego, oleśnickiego i wrocławskiego (po 0,3 tys.).

Tablica 12. Migracje wewnętrzne ludności w 2021 r.
Table 12. Internal migration of population in 2021

Wyszczególnienie Specification	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers							
Ogółem Total	38482	25360	13122	35177	16898	18279	3305
Miasta Urban areas	19923	10932	8991	23538	9208	14330	-3615
Wieś Rural areas	18559	14428	4131	11639	7690	3949	6920
Z tego samego województwa From the same voivodship	28719	18884	9835	28719	13074	15645	.
Z innego województwa From other voivodship	9763	6476	3287	6458	3824	2634	3305
na 1000 ludności per thousand population							
Ogółem Total	13,3	8,7	4,5	12,1	5,8	6,3	1,1
Miasta Urban areas	10,1	5,5	4,6	11,9	4,7	7,3	-1,8
Wieś Rural areas	19,9	15,5	4,4	12,5	8,3	4,2	7,4
Z tego samego województwa From the same voivodship	9,9	6,5	3,4	9,9	4,5	5,4	.
Z innego województwa From other voivodship	3,4	2,2	1,1	2,2	1,3	0,9	1,1

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

W ogólnej liczbie zameldowań na pobyt stały oraz wymeldowań z pobytu stałego (zarówno w ruchu migracyjnym wewnątrzwojewódzkim, jak i międzywojewódzkim) wystąpiły różnice w strukturze migrantów według płci. Nadal nieznacznie liczebnie dominowały kobiety nad mężczyznami. Wśród migrantów wewnętrznych na pobyt stały dominowały kobiety. Stanowiły one 52,7% (tyle samo ile rok wcześniej).

Łącznie zameldowało się 20,3 tys. kobiet, w tym 15,2 tys. w ramach migracji w tym samym województwie i 5,1 tys. z innego województwa. Wśród 18,2 tys. mężczyzn, którzy osiedlili się w województwie dolnośląskim 13,5 tys. pochodziło z migracji wewnątrz województwa, a 4,7 tys. z innych województw.

Tablica 13. Migracje wewnętrzne ludności według płci i stanu cywilnego w 2021 r.
Table 13. Internal migration of population by sex and marital status in 2021

Stan cywilny Marital status	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers							
Ogółem Total	38482	18201	20281	35177	16546	18631	3305
Kawalerowie / panny Single	17382	8577	8805	15936	7885	8051	1446
Żonaci / zamężne Married	16610	7945	8665	15042	7140	7902	1568
Wdowcy / wdowy Widowers	1105	186	919	1110	172	938	-5
Rozwiedzeni Divorced	2746	1193	1553	2731	1188	1543	15
Nieustalony Unknown	639	300	339	358	161	197	281
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population							
Ogółem Total	132,6	62,7	69,9	121,2	57,0	64,2	11,4
Kawalerowie / panny Single	59,9	29,6	30,3	54,9	27,2	27,7	5,0
Żonaci / zamężne Married	57,2	27,4	29,9	51,8	24,6	27,2	5,4
Wdowcy / wdowy Widowers	3,8	0,6	3,2	3,8	0,6	3,2	0,0
Rozwiedzeni Divorced	9,5	4,1	5,4	9,4	4,1	5,3	0,1
Nieustalony Unknown	2,2	1,0	1,2	1,2	0,6	0,7	1,0

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

Dla podaźowej strony rynku pracy szczególne znaczenie ma saldo migracji osób w wieku produkcyjnym. Migracje mają bowiem selektywny charakter ze względu na wiek migrantów, gdyż zubożają, bądź wzbogacają zbiorowość osób w wieku produkcyjnym (zasoby pracy).

Biorąc pod uwagę wiek migrantów stwierdzono, iż struktura wiekowa zarówno dla osób przybyłych, jak i wyjeżdżających była zbliżona i najczęściej zmiana stałego zameldowania dotyczyła osób w wieku produkcyjnym, a zwłaszcza osób w wieku 25-29 lat i 30-34 lata.

W 2021 r. łącznie osoby w wieku 25-34 lata, które przyjechały z innego województwa i zameldowały się na pobyt stały w województwie dolnośląskim stanowiły 41,7% ogółu osób przybywających z innych województw. W przypadku zbiorowości osób opuszczających województwo dolnośląskie osoby w wieku 25-34 lata stanowiły 26,1%.

Wymienione grupy wieku wyróżniały się największą intensywnością ruchów migracyjnych. W 2021 r. z tytułu nadwyżki migracyjnej na 10 tys. mieszkańców przybyło średnio w wieku:

- 20-24 lat – 18 osób w tej grupie wiekowej,

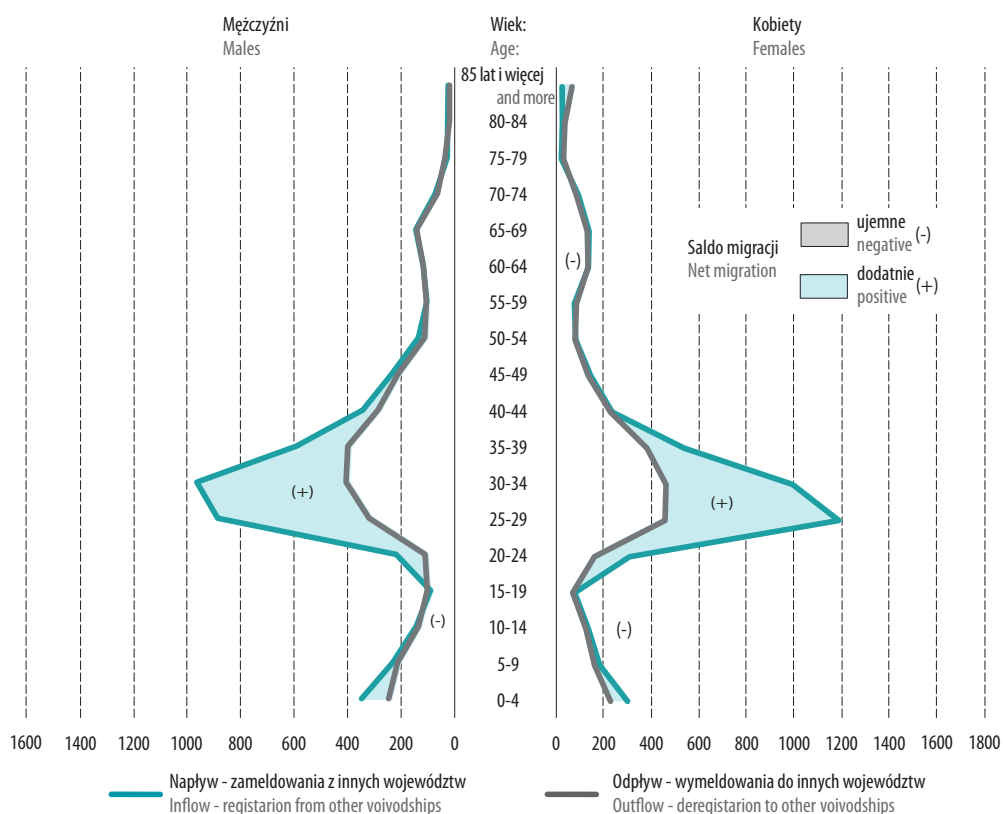
- 25-29 lat – 72 osoby,
- 30-34 lat – 50 osób,
- 35-39 lat – 14 osób.

Rozpatrując migrantów według płci i wieku, otrzymano, iż szczególnie w grupie wieku 25-29 lat wystąpiła różnica w natężeniu ruchów migracji poza obręb województwa wśród kobiet i mężczyzn.

Na 10 tys. kobiet w wieku 25-29 lat nadwyżka migracyjna wyniosła 81 kobiet w tej grupie wiekowej (średnio 134 kobiety przyjechały do województwa i 53 kobiety w tej grupie wiekowej wyjechały z województwa). Natomiast na 10 tys. mężczyzn nadwyżka migracyjna w grupie wiekowej 25-29 lat kształtowała się na poziomie 62 mężczyzn (średnio 97 przyjechało i 35 wyjechało).

W grupie wieku 30-34 lata, inaczej niż w poprzednich latach odnotowano większą nadwyżkę wśród mężczyzn. W przeliczeniu na 10 tys. kobiet w tej grupie wiekowej nadwyżka migracyjna wyniosła 50 kobiet (średnio napływ migracyjny na poziomie 95 kobiet i odpływ na poziomie 45 kobiet). Z kolei wśród mężczyzn nadwyżka wynosiła 51 osób nadwyżki migracyjnej na 10 tys. mężczyzn w tej grupie wiekowej (napływ na poziomie 88 mężczyzn i odpływ na poziomie 37 mężczyzn).

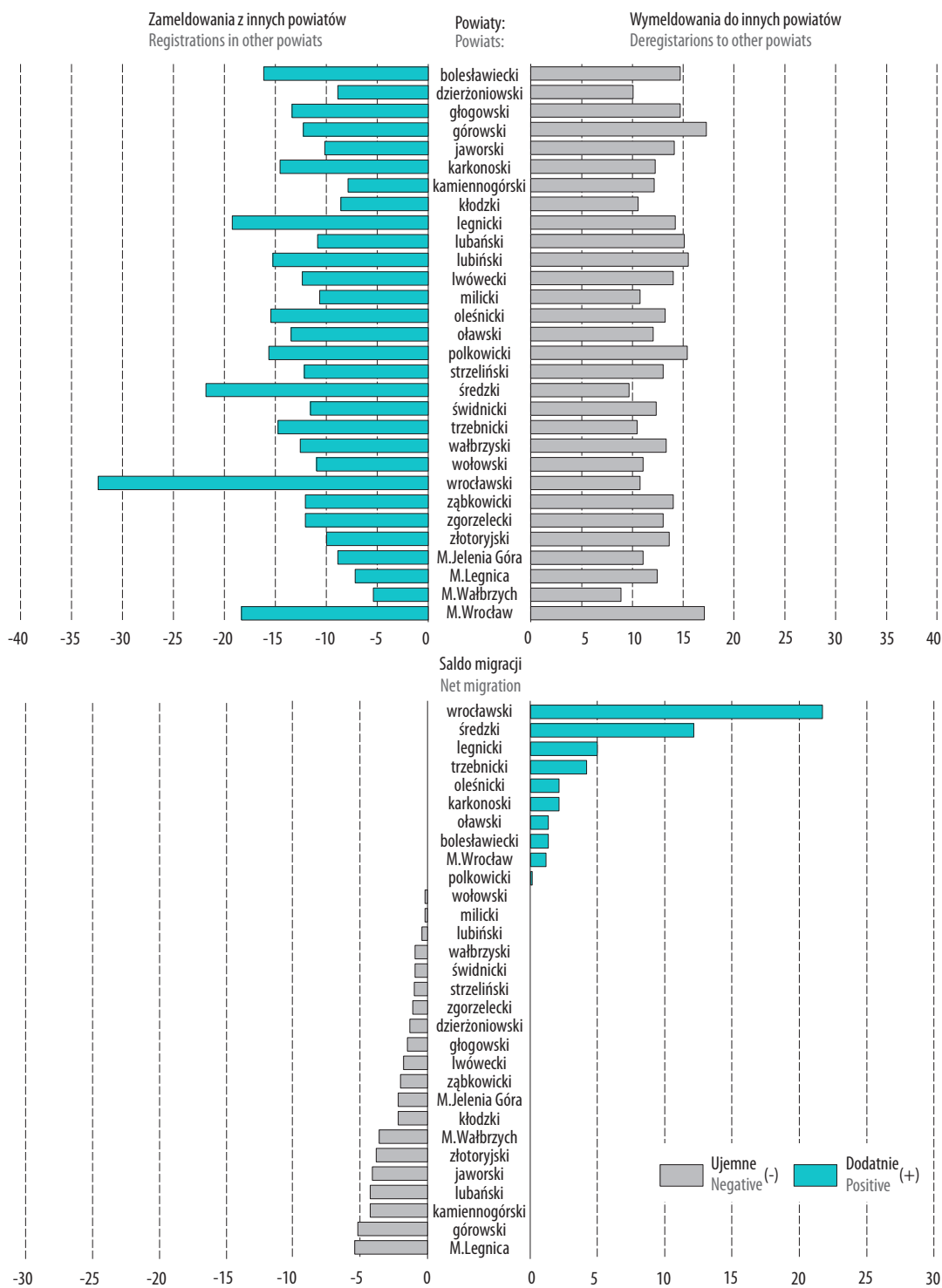
Wykres 18. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów w 2021 r.
Chart 18. Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants in 2021

W ruchu wewnętrznym najwyższe – dodatnie saldo odnotowano w 10 powiatach, w tym najwyższe w powiecie wrocławskim (plus 3,8 tys. osób), we Wrocławiu i powiecie średzkim (po plus 0,7 tys. osób).

Ujemne saldo wystąpiło w 20 powiatach, w tym najniższe w: Legnicy (minus 0,5 tys. osób), w Wałbrzychu (minus 0,4 tys. osób) oraz powiecie kłodzkim (minus 0,3 tys. osób).

Wykres 19. Migracje międzypowiatowe ludności na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności w 2021 r
Chart 19. Intrapowiat migration of population for permanent residence per thousand population in 2021

W układzie powiatowym występowało znaczne zróżnicowanie przestrzenne ruchliwości ludności, przy czym od wielu lat proporcje utrzymywały się na porównywalnym poziomie. Wymieniony już wcześniej, atrakcyjny pod względem napływu migracyjnego, powiat wrocławski odznaczał się, niezmiennie także największą ruchliwością ludności.

W 2021 r. saldo migracji wewnętrznych wyniosło 285 osób przybywających i wyjeżdżających z miejsca zamieszkania na 10 tys. mieszkańców (rok wcześniej 255 osób, przy największej wartości 439 osób w 2006 r.).

Znacząca dodatnia migracja na 10 tys. mieszkańców występowała w powiatach: wrocławskim (216 osób), średzkim (121 osób) i legnickim (49 osób). Największe ujemne saldo migracji na 10 tys. mieszkańców wystąpiło w: Legnicy (54 osoby) oraz w powiatach górowskim (52 osoby) i kamiennogórowskim (43 osoby) w których napływ ludności w największym stopniu nie rekompensował odpływu.

4.2. Migracje zagraniczne na pobyt stały

4.2. International migration for permanent residence

Dane dotyczące migracji zagranicznych opracowane na podstawie bilansów stanu i struktury ludności nie obejmują wszystkich emigrantów i imigrantów. Powodem jest niedokonywanie formalności związanych z zameldowaniem i wymeldowaniem przez osoby migrujące przy znacznym swobodnym przepływie ludności.

W 2021 r., kolejny rok z rzędu obserwowano zjawisko dodatniego salda migracji zewnętrznej (265 osób, 549 osób w 2020 r.), co oznaczało, że liczba osób napływających do województwa przewyższyła liczbę wymeldowujących się z niego.

Migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy. Wyróżnia się:

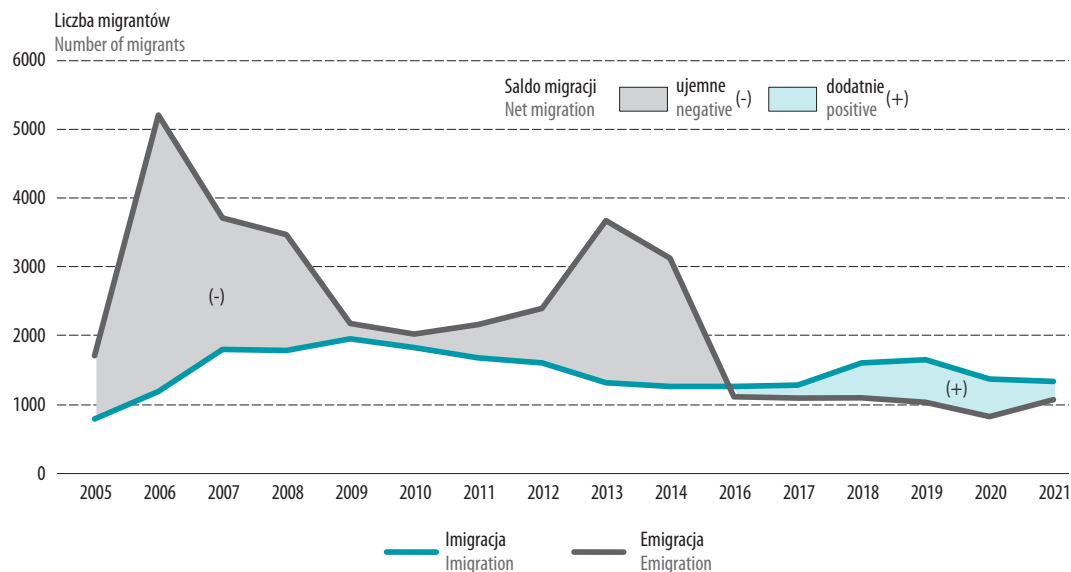
- **imigrację** – przyjazdy z zagranicy w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy,
- **emigrację** – wyjazdy za granicę w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, liczba osób przybyłych z zagranicy oznacza liczbę mieszkańców innych krajów, którzy zameldowali się na pobyt stały w Polsce; liczba osób, które wyjechały za granicę oznacza liczbę osób, które wymeldowały się z pobytu stałego w Polsce w związku z wyjazdem na stałe za granicę.

W 2021 r. na pobyt stały w województwie dolnośląskim zameldowało się 1316 osób z zagranicy, tj. o 36 osób mniej niż w 2020 r., a wymeldowało się 1051 osób (tj. o 248 osób więcej w porównaniu z 2020 r.).

Wykres 20. Migracje zagraniczne^a ludności
Chart 20. International migration^a of population

a Ze względu na niedostateczną jakość danych administracyjnych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały za 2015 r., dane te nie są publikowane. W bilansie ludności za 2015 r. wykorzystano dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały za 2014 r.

a Due to the insufficient quality of administrative data on international migration for permanent residence in 2015, the data on such migration are not published. In population balance for 2015 the data on international migration for permanent residence for 2014 were used.

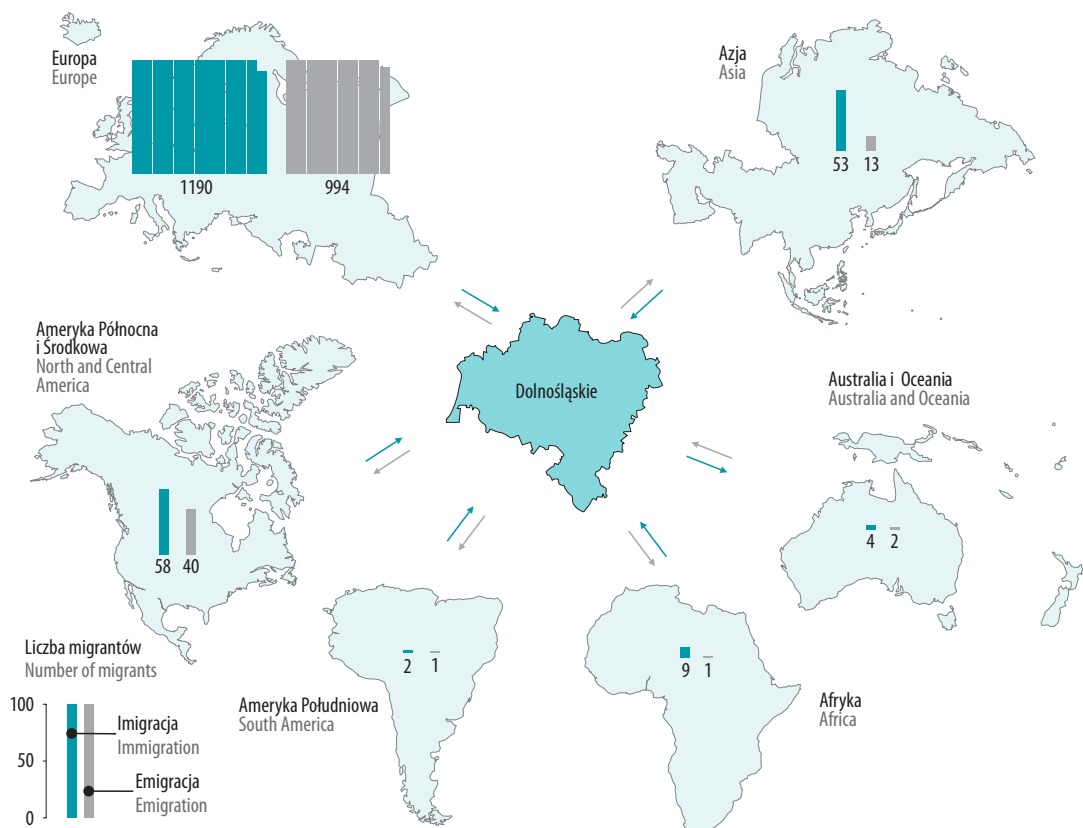
Tablica 14. Migracje zagraniczne ludności w 2021 r
Table 14. International migration of population in 2021

Wyszczególnienie Specification	Imigracja Immigration			Emigracja Emigration			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety fe- males	ogółem total	mężczyźni males	kobiety fe- males	ogółem total	mężczyźni males	kobiety fe- males
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
Ogółem Total	1316	690	626	1051	513	538	265	177	88
Miasta Urban areas	901	490	411	709	342	367	192	148	44
Wieś Rural areas	415	200	215	342	171	171	73	29	44
na 10000 ludności per 10000 population									
Ogółem Total	4,54	2,38	2,16	3,62	1,77	1,85	0,91	0,61	0,30
Miasta Urban areas	4,57	2,49	2,09	3,60	1,74	1,86	0,98	0,75	0,22
Wieś Rural areas	4,46	2,15	2,31	3,67	1,84	1,84	0,78	0,31	0,47

Podobnie jak w 2020 r., więcej imigrantów w 2021 r. osiedliło się na stałe w miastach (901 osób) niż na wsi (415 osób). Na stałe województwo dolnośląskie opuściło 709 mieszkańców miast i 342 mieszkańców wsi.

Kierunki emigracji zagranicznych, od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, związane były przede wszystkim z otwieraniem się rynków pracy dla obywateli polskich.

Mapa 28. Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według kontynentów w 2021 r.
Map 28. International migration of population for permanent residence by continents in 2021

Na podstawie zgłoszenia wymeldowania z miejsca pobytu stałego 1051 mieszkańców województwa dolnośląskiego wyjechało w 2021 r. na stałe do innych krajów, przy czym nadal przeważająca część emigrantów udawała się do krajów europejskich (94,6% ogółu emigrantów), następnie do Ameryki Północnej (3,8% ogółu emigrantów). Emigrowano głównie do Niemiec (31,1% ogółu emigrantów), Wielkiej Brytanii (20,7%), Holandii (10,0%), Irlandii (5,9%) i Austrii (3,5%).

Mapa 29. Emigracja ludności na pobyt stały według krajów europejskich w 2021 r.
 Map 29. Emigration of population for permanent residence by countries of Europe in 2021

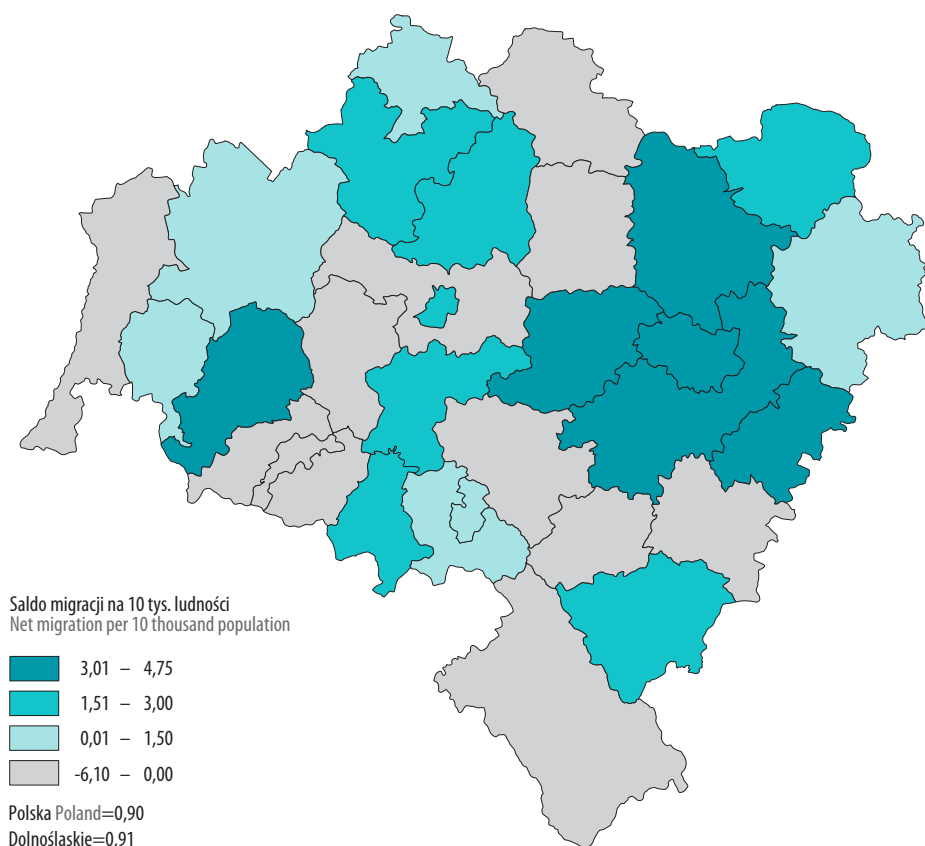
Również wśród imigrantów przeważali zdecydowanie liczebnie Europejczycy, którzy stanowili 90,4% ogółu imigrantów przyjeżdżających do województwa dolnośląskiego, następnie mieszkańcy Ameryki Północnej (4,4%) i Azjaci (4,0%). Imigrowano głównie z Niemiec (24,7% ogółu imigrantów), Ukrainy (19,8%), Wielkiej Brytanii (18,7%) oraz Irlandii (4,9%).

Mapa 30. Imigracja ludności na pobyt stały według krajów europejskich w 2021 r.
 Map 30. Immigration of population for permanent residence by countries of Europe in 2021

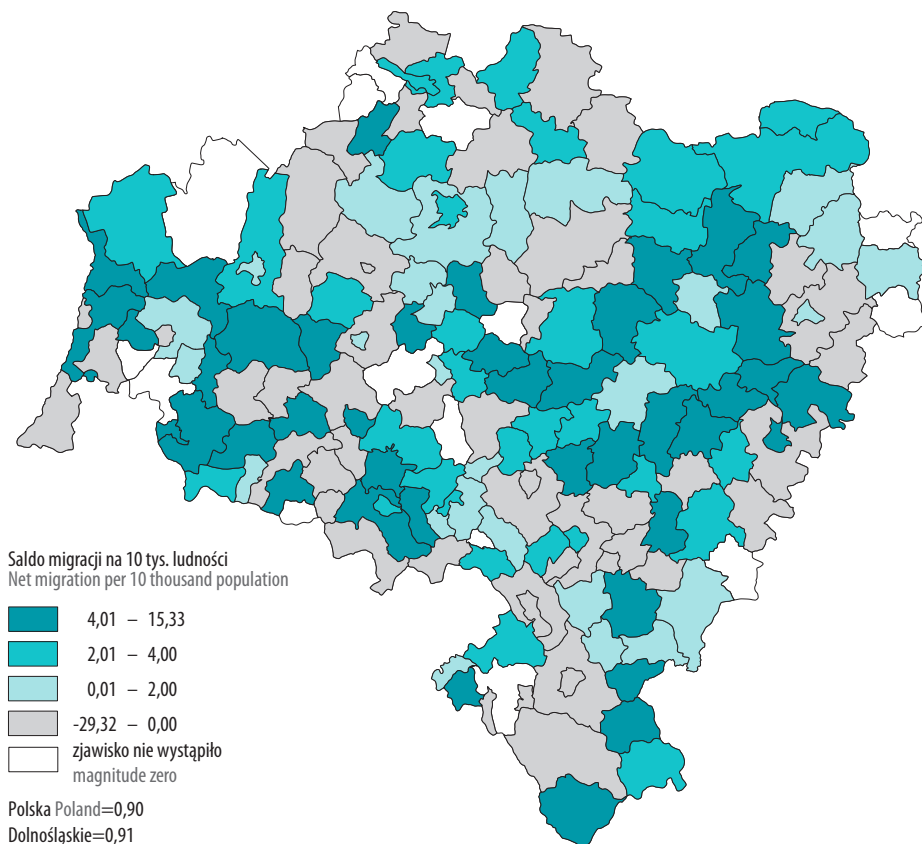
Najwyższe dodatnie saldo migracji zagranicznych na 10 tys. ludności występowało w powiatach: wrocławskim (4,75), trzebnickim (4,14) i średzkim (3,81), Natomiast najniższe, ujemne saldo migracji zagranicznych na 10 tys. mieszkańców odnotowano w Jeleniej Górze (minus 6,10), w powiatach legnickim (minus 4,91) i kłodzkim (minus 4,69).

Mapa 31. Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według powiatów w 2021 r.
 Map 31. International migration of population for permanent residence by powiats in 2021

Znacznie wyższe dysproporcje w saldzie migracji zagranicznych na 10 tys. ludności występowały na poziomie gminnym. W 15 jednostkach najniższego szczebla samorządu terytorialnego zjawisko nie wystąpiło. Najwyższe dodatnie saldo migracji zagranicznych na 10 tys. ludności wystąpiło w Zawidowie (15,33), Zgorzelcu (w gminie wiejskiej - 15,07) i Zawoni (12,02), a ujemne w Dzierżonowie (w gminie wiejskiej - minus 29,32), Chojnowie (minus 26,72) i Bystrzycy-Kłodzkiej (minus 20,75).

Mapa 32. Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według gmin w 2021 r.
 Map 32. International migration of population for permanent residence by gminas in 2021

4.3. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemców

4.3. Work permits for foreigners

W 2021 r. w województwie dolnośląskim wydano 26,7 tys. zezwoleń (wzrost o 20,8% w porównaniu do 2020 r.). Wnioski złożone w województwie dolnośląskim stanowiły 5,3% ogółu wniosków w kraju (6,0% w 2020 r.).

Wydawane zezwolenia na pracę dla cudzoziemców dotyczyły głównie następujących sekcji PKD: przetwórstwo przemysłowe (35,7% ogółu wydanych zezwoleń), działalność w zakresie usług administrowania (26,0%) oraz budownictwo (15,4%). Pracownicy wykonujący prace proste stanowili 37,5% osób które otrzymały zezwolenie, następnie, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 20,9% oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 20,0%. Prawie 2/3 cudzoziemców wykonujących pracę w województwie dolnośląskim miało nie mniej niż 25 i nie więcej niż 44 lata (62,5%).

W 2021 r. zezwolenia na pracę dla cudzoziemców w 74,8% dotyczyły obywateli Ukrainy.

4.4. Osoby zameldowane na pobyt czasowy oraz mieszkańcy czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania

4.4. Persons registered temporarily and residents temporarily absent from place of permanent residence

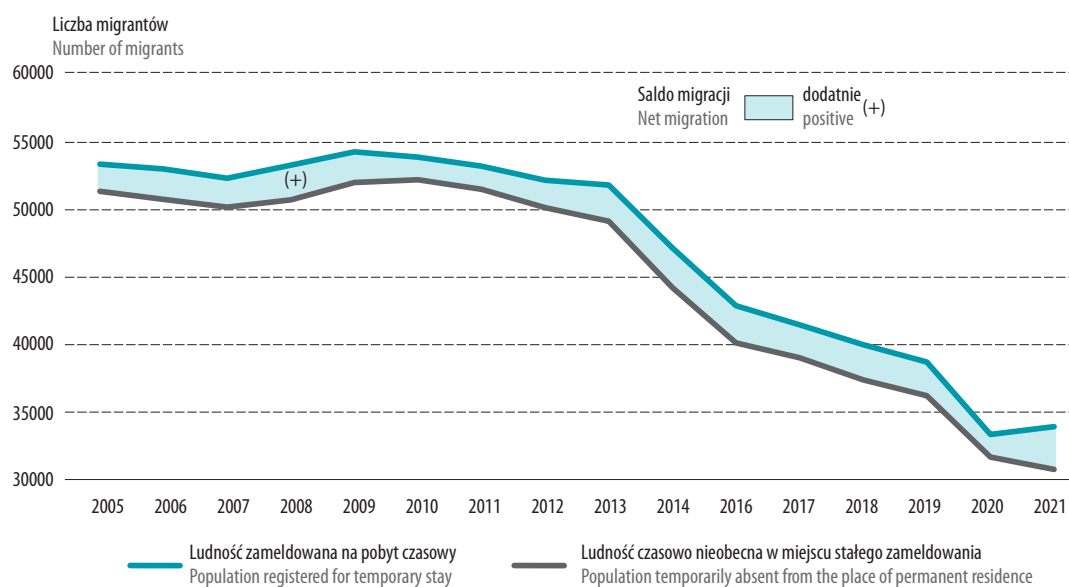
Ruch wędrowniczy ludności to nie tylko migracje stałe, ale także migracje na pobyt czasowy, przez który rozumie się pobyt trwający powyżej 3 miesięcy.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. na pobyt czasowy trwający ponad 3 miesiące, w województwie zarejestrowano 34,0 tys. osób, tj. o 1,7% więcej w porównaniu z 2020 r., chociaż najprawdopodobniej skala zjawiska jest wyższa od zgłoszeń w ewidencji ludności. Podobnie jak w kraju, więcej osób zameldowało się w miastach województwa (24,4 tys., w kraju 277,8 tys.) niż na wsi (9,6 tys. osób, w kraju 138,7 tys.).

Najwięcej osób zameldowało się w województwach: mazowieckim (59,9 tys. osób), śląskim (44,4 tys.), małopolskim (40,3 tys.) i wielkopolskim (38,6 tys.). Województwo dolnośląskie zajęło 5. miejsce w kraju wśród województw najczęściej wybieranych na pobyt stały. Najmniej osób zameldowało się na pobyt czasowy w województwach: świętokrzyskim (11,1 tys.), opolskim (12,3 tys.) i podlaskim (12,8 tys.).

Wykres 21. Migracje czasowe ludności^a
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 21. Temporary migration of population^a
As of 31 December

a Ze względu na niedostateczną jakość danych administracyjnych dotyczących migracji zagranicznych na pobyt stały za 2015 r., dane te nie są publikowane. W bilansie ludności za 2015 r. wykorzystano dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały za 2014 r.
a Due to the insufficient quality of administrative data on international migration for permanent residence in 2015, the data on such migration are not published. In population balance for 2015 the data on international migration for permanent residence for 2014 were used.

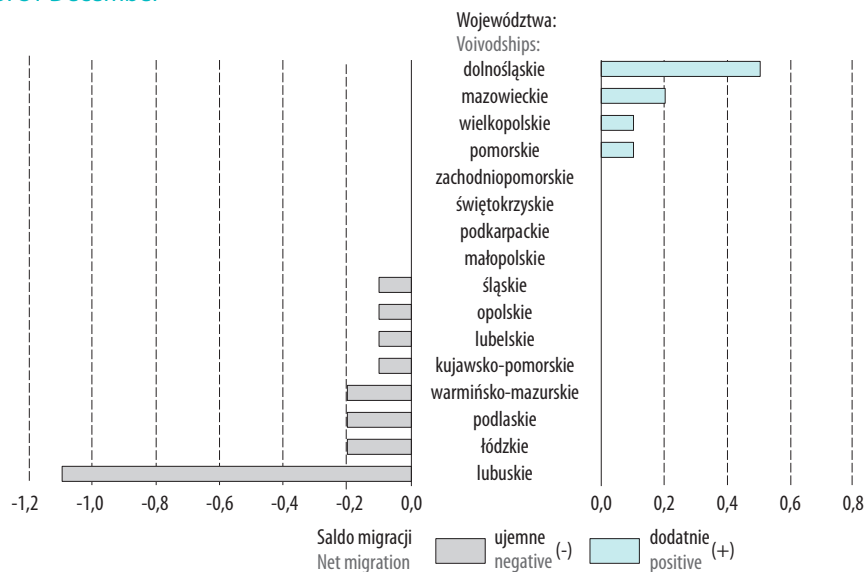
Podobnie w całym kraju zmniejszyła się liczba ludności czasowo nieobecnej w miejscu stałego zameldowania. Dolnośląskie było 5. województwem w kraju pod względem największej liczby osób czasowo nieobecnych, zaraz po województwach: mazowieckim (50,8 tys.), śląskim (49,0 tys.), wielkopolskim (37,3 tys.) i małopolskim (36,3 tys.). W województwie dolnośląskim zarejestrowano 30,9 tys. osób czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania, tj. o 2,8% mniej niż w 2020 r. Najmniej czasowo nieobecnych w miejscu stałego zameldowania wystąpiło w województwie opolskim (12,5 tys.).

Saldo migracji czasowej, które wynika z różnicy pomiędzy osobami zameldowanym na pobyt czasowy, a czasowo nieobecnymi w miejscu stałego zameldowania ponad 3 miesiące, było dodatnie i wynosiło plus 3,1 tys. osób, co plasowało województwo dolnośląskie na 3. miejscu w kraju, po województwach mazowieckim (9,1 tys.) i małopolskim (3,9 tys.). W 11 województwach odnotowano ujemne saldo migracji czasowych, największe w śląskim (minus 4,6 tys.), lubelskim (minus 3,7 tys.) oraz w warmińsko – mazurskim (minus 2,7 tys.).

W porównaniu do 2020 r., największy wzrost dodatniego salda odnotowano w województwie dolnośląskim (o 1,5 tys. osób).

Wykres 22. Saldo migracji czasowej na 1000 ludności według województw w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 22. Temporary net migration of population per thousand by voivodships in 2021 As of 31 December

Natężenie salda migracji czasowej na 1000 ludności w województwie dolnośląskim było dodatnie i wynosiło plus 0,51‰ (2020 r. – plus 0,57‰). Zróżnicowanie salda migracji czasowych obserwowano na poziomie miast i wsi województwa dolnośląskiego.

Od wielu lat w miastach województwa dolnośląskiego odnotowuje się dodatnie saldo, które w 2021 r. wynosiło plus 5,1 tys. osób. Natomiast na wsi utrzymuje się ujemne saldo, które w 2021 r. wynosiło minus 2,0 tys. osób. Natężenie salda migracji czasowej w miastach na 1000 wyniosło plus 2,59 (w 2020 r. plus 1,94), a na wsi minus 2,11 (w 2020 r. minus 2,34).